

Journal for Cypriot Studies

VOLUME
CİLT 3

ISSUE
SAYI 2

SPRING
İLKBAHAR

YEAR
YIL 97

Kıbrıs
Araştırmaları
Dergisi

Kıbrıs Araştırmaları Merkezi

CENTRE FOR CYPRIOT STUDIES

KIBRIS ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

I Publisher - Sahibi
DAÜ-KAM

I Board of Directors - Yönetim Kurulu
Prof. Dr. Halil İNALCIK (**Honorary Chair** - Onursal Başkan)
İsmail BOZKURT (**Chair** - Başkan)
Prof. Dr. Emel DOĞRAMACI
Prof. Dr. Erdil R. TUNCER
Doç. Dr. Ayhan BİLSEL
Ali ATAKAN
Filiz ÇERMEN
Mehmet KANSU

I Chief Editor - Genel Yayın Yönetmeni
İsmail BOZKURT

I Editorial Board - Yayın Kurulu
Prof. Dr. Halil İNALCIK (**Honorary Chair** - Onursal Başkan)
İsmail BOZKURT (**Chair** - Başkan)
Doç. Dr. Hasan Ali BIÇAK
Doç. Dr. Neşe YILDIRAN
Doç. Dr. Netice YILDIZ
Yrd. Doç. Dr. Fikret TURAN
Yrd. Doç. Dr. Şenol YAĞIZ
Zaim NECATİGİL
Oğuz YORGANCIOĞLU

I Translation - Çeviri
Sibel KAMBER
Johann PILLAI

I Graphic Design - Grafik
Ersev SARPER

I Typesetting - Dizgi
Sevil PAŞA

Eastern Mediterranean University

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Gazimađuusa, KKTC

Tel: (392) 366 - 6588, Fax: (392) 366 1604

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

PAGE/SAYFA 123
Editorial/Editörden

İsmail BOZKURT

PAGE/SAYFA 125

Soyalp TAMÇELİK

Türk Mukavemet Teşkilâtı'nda (TMT)
Muhabere Sistemlerinin Özellikleri
**The Characteristics of the System of
Communication and Correspondence of TMT
(Turkish Resistance Organisation) (ABSTRACT)**

PAGE/SAYFA 147

Zaim NECATİGİL

**Judgment of the European Court of Human
Rights in the *Loizidou Case*: A Critical Examination**
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin *Loizidou*
Davasındaki Hükmü Üzerine Bir Eleştiri (ÖZET)

PAGE/ SAYFA 173

Uğur Ulaş DAĞLI
& F. Şeyda BAYINDIR

Maraş Bölgesi'ndeki Mevcut Dokunun
Sürdürülebilirliğinin Sağlanmasına
Yönelik Öneriler
**Proposals For The Preservation of The Existing
Settlement Pattern in Maraş Region (ABSTRACT)**

PAGE/SAYFA 183

Ahmet SÖZEN

**Advertisement in Turkish and
Cyprus Turkish Newspapers**
Türkiye ve Kıbrıs Türk
Gazetelerinde Reklâm (ÖZET)

PAGE/SAYFA 197

Taçgey DEBEŞ

Eski Bir Fransız-Kıbrıs Ortak Yapımı
Turizm Master Plânı
**A Tourism Master Project
Made Jointly By France and Cyprus (ABSTRACT)**

PAGE/SAYFA 207

Ahmet C. GAZİOĞLU

Enosis, Autonomy and Independence
Enosis, Otonomi ve Bağımsızlık (ÖZET)

■ EDITÖRDEN ■

Deęerli Okuyucu,

Size üçüncü cildimizin ilkbahar sayısını ulaőtırmaktan mutluyuz. Daha önceki sayılarımızdan kaynaklanan gecikmeyi biraz olsun kapattık. Yıl içinde bu gecikmelerin ortadan kalkacağını ve son sayımızı zamanında size ulaőtırabileceęimizi umuyoruz.

Bir sonraki sayımızda yeniden buluőabilmek ümidiyle saygılar sunarım.

İsmail BOZKURT

■ LETTER FROM THE EDITOR ■

Dear Readers,

We are proud to reach you the spring issue of the third volume of our journal. I would like to apologize again for delays occurred in the past. I hope that by the end of 1997, these delays will compensate and we will reach you the last issue of this year, just at its time.

With the hope of getting together again in the coming issue,

İsmail BOZKURT

TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLÂTI'NDA (T.M.T.) MUHABERE SİSTEMLERİNİN ÖZELLİKLERİ

Soyalp TAMÇELİK*

ÖZET

Kıbrıs Rumlarının tarihî emellerinden olan ENOSİS'i gerçekleştirebilmek için kurulan EOKA, 1 Nisan 1955'te silâhlı terör eylemlerine başladı.

Türk Mukavemet Teşkilâtı (TMT), EOKA' ya karşı Kıbrıs Türk Toplumunun doğal bir tepkisi olarak ve nefsi müdafaa hakkını kullanmak amacıyla ortaya çıktı.

Bir gizli örgüt olarak TMT için istihbarat önemli idi. Doğal olarak bu da muhabere yöntemleri geliştirilmesini gerekli kılıyordu.

Bu araştırmada TMT'nin muhabere sistemleri ayrıntılı bir biçimde ele alınmaktadır.

Rum çetelerinin saldırılarına karşılık verilinceye kadar, TMT'nin varlığı ortaya çıkmamıştır. Bundan TMT'nin iyi örgütlendiği ve iyi bir muhabere sistemi kurduğu ortaya çıkar.

T.M.T.'NİN ORTAYA ÇIKIŞ SEBEBİ

Kıbrıs Rumlarının tarihî emellerinden olan ENOSİS'i gerçekleştirebilmek için kurulan EOKA, 1 Nisan 1955'te silâhlı terör eylemlerine başladı.

Bilindiği gibi bu örgüt, George Theodoros GRIVAS adında bir Yunan albayı tarafından, İngiliz müstemleke yönetimine karşı kurulmuştu. Sempatizanları da İngiliz karşıtı, Kıbrıs Rumlarıydı.

EOKA, adadaki İngilizleri, terörist faaliyetlerle sürebilmek için 1955 ve 1959 yılları arasında, sayısız cinayetler işlemiş bir örgüttü¹.

1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti kurulunca, örgütün askerî faaliyetleri azalır gibi görülür. Lâkin, Grivas ve EOKA'cı yandaşları, 1963 ve 1967 yılları arasında, Kıbrıs Türk Toplumuna karşı, terörist faaliyetlerini yeniden başlatırlar.

* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora öğrencisi.

EOKA'nın tatbik ettiği yöntem gereği, "ses getirici" faaliyetlere ağırlık vermiş olması, bu örgütün "terörist"² bir örgüt olduğunu göstermesi açısından yeterlidir.

İşte, Türk Mukavemet Teşkilâtı'nın ortaya çıkışı, EOKA'nın bu tür faaliyetlerine karşı, Kıbrıs Türk Toplumunun göstermiş olduğu tepkinin, tabii bir sonucudur.

T.M.T. VE MEŞRU MÜDAFAA HAKKI

T.M.T., EOKA'nın Türklere karşı giriştiği insanlık dışı her tür cinayet, baskı ve tecavüzlere, en ağır şartlar altında büyük fedakârlıklar yaparak, Kıbrıs Türk Toplumunun canını, malını, namusunu ve hürriyetini müdafaa etmiş bir teşkilâttir. Kıbrıs Türk Toplumunun "nefs-i müdafaa" hakkını T.M.T.'nin tesisi yönünde kullanmış olması, garip karşılanmamalıdır. Çünkü, nefs-i müdafaa hakkı, tüm insanların en büyük hakkıdır ve küçük olsun, büyük olsun tüm toplumlar, müdafaa hakkına sahiptirler³. Bu hak, aynı zamanda Birleşmiş Milletler Anayasası'nın 51. maddesinde de yer almaktadır⁴. Böyle olması hasebiyle T.M.T. küçük ve mahallî mukavemet gruplarını birleştirerek, tüm adaya şamil, her Türk köyünde varlık gösteren, güçlü bir mukavemet teşkilâtı haline gelmiştir⁵.

T.M.T.'DE İSTİHBARAT SİSTEMİ

Her şeyden önce, millî mukavemet ve onun getireceği silâhlı mücadele, "teşkilâatlanmayı" gerektiriyordu. Kıbrıs'ta yaşayan her iki toplum arasında silâhların ve bombaların dışında, "sessiz ve gizli" bir savaş vardı. Özellikle Kıbrıs Türk Toplumunu, istihbarat mücadelesinin ne kadar önemli olduğunu bir takım acı tecrübelerle anlamıştı. Zira, herkesin birbirini bildiği ve tanıdığı Kıbrıs'ta, gizliliği sağlamak oldukça zordu. Fakat, istihbarat ve muhaberenin, güvenli ve gizli bir biçimde yapılması gerekiyordu⁶. Bu yüzden ki 1963 yılına kadar, Teşkilâta az sayıda kişi alınmıştı. Bu yöntemle T.M.T., gizliliği kaybetmeden, oldukça önemli siyasî ve askerî istihbarat elde ediyordu. Bir başka deyişle, T.M.T., gizliliğe o kadar büyük önem veriyordu ki, birçok teşkilât mensubu birbirini bile tanııyordu.

T.M.T.'ye giren bir kişi, "KUR'AN-I KERİM, BAYRAK ve SİLÂH"ın bulunduğu bir masanın önüne getirilip, bu kutsal değerlere el basarak yemin ettirilirdi⁷. Böylece, bu yemine bağlı kalan mukavemetçi, hiç kimseye birşey söylemeden gizli mücadelesine başlıyordu.

Her mukavemetçi bir haber toplama elemanı olarak görev yapıyordu⁸.

Mukavemetçiler, en doğru haberi kaynağından öğrenebilmek için, hayatlarını tehlikeye atabiliyorlardı.

21 Aralık 1963 tarihinde Rum tedhişinin Türkler üzerine öldürücü bir darbe olarak düşmesi sebebiyle, T.M.T.'nin gizliliği ortadan kalkmıştır. T.M.T., artık yeraltından yerüstüne çıkmıştı. Lâkin, 1958'den 1963'e kadar geçen süre zarfında, T.M.T., faaliyetlerini büyük bir gizlilik içinde sürdürmüştür. Bu gizliliğin sürdürülmesini T.M.T.'nin doktrinine bağlamak, tarafımızca iddia edilen bir husustur. Şöyle ki:

*Hem görürüm, hem görmem uykudaki göz gibi.
Hem dururum, hem yürürüm üzengideki ayak gibi.
Hem varım, hem yokum gül suyundaki koku gibi.
Hem susarım, hem konuşurum kitaptaki yazı gibi⁹.*

Bu doktrinden, T.M.T.'nin gizliliğe ne kadar önem verdiği görülmektedir. Buna göre *"hem görürüm, hem görmem, uykudaki göz gibi"*, mısrasını teşkilât mensupları için ele aldığımızda gördüklerini, görmemezliğe getirip, olaydan hiç haberi yokmuşçasına hareket etmeleri gerektiğini anlıyoruz. Her hangi bir şey görmemezliğe getirilirse de her şeyi pür dikkat takip etmeli ve herhangi bir yerden, bir şey gelecekmiş gibi hazır olmalıdır. Türkçemizde *"su uyur düşman uyumaz"* deyimini, vurgulanmak isteneni oldukça iyi ifade etmektedir¹⁰. Dikkat edileceği gibi bu doktrin, istihbaratın elde edilmesi ile ilgili bir husustur.

Muhabereyle ilgili olan doktrin *"hem varım, hem yokum gül suyundaki koku gibi"* mısrasında yer almaktadır. Bilindiği gibi gül suyu, kesif bir kokuya sahiptir. Lâkin, görülmez. İfade edilen bu hâl, mukavemetçi için varlığını hissettirecek, fakat kendisi hiç görülmeyecektir¹¹. Bir başka deyişle, verenin ve alanın belli olmayacağı, gizliliğin daim kılınacağı, buna istinaden istihbaratın istenilen yere, istenilen zamanda ulaştırılması gerektiğini ifade etmektedir.

T.M.T.'NİN EĞİTİMİ

T.M.T.'nin istihbarat sisteminin bu kadar başarılı olması, üç hususa dayandırılabilir, kanısındayız:

1. Millî Duygular
2. Askerî Eğitim
3. Azamî Gizlilik

Milli duygular, teşkilâta girecek olan kişide, aranan başlıca özelliştir. Yani, kişinin kendi şahsiyeti ile alâkalı olan bir husustur. Diğer iki husus ise

teşkilâtın bizzat kendi bünyesi ile alâkalı bir durumdur. Bu da, ancak askerî eğitimle sağlanan ve sonradan kazanılan bir husustur. Hele hele azamî gizliliğin sağlanması, askerî eğitimin, sistemli bir şekilde verilmesine bağlıdır.

T.M.T.'ye intisap eden kişilerin eğitimi, Türkiye'de ve adada yapılmaktaydı. Vroişa (Yağmuralan)¹² köyünde yapılan eğitimde silâhların genel tanıtımı yapılıyordu. Lâkin, silâhla atış talimlerine izin verilmiyordu.

Türkiye'ye eğitime giden mukavemetçiler, değişik bölgelerden seçilip gönderiliyorlardı. Türkiye'ye eğitime gitmeye "HASRET GİTMEK"¹³ deniyordu. 30-40 kişilik gruplar halinde, Türkiye'ye, askerî eğitim almak için giden mukavemetçiler, adaya döndükten sonra, teşkilâtın ihtiyaç duyduğu bölümlerde görev alıyorlardı. Bu yönde yapılan eğitim, her açıdan faydalı oluyordu. Takriben bir ay kadar süren bu eğitimde temel askerlik öğretiliyor, silâh bakımı, muhabere yöntem ve teknikleri, komandolar ve istihbaratçılar şeklinde bir ihtisaslaşmaya gidiliyordu¹⁴.

MUHABERE YÖNTEMLERİ

Muhabere yöntemlerinde arzu edilen tek şey, muhaberenin güvenli ve gizli bir biçimde istenilen yere veya kişilere aktarılmasını sağlamaktır. Bu itibarla T.M.T., çeşitli merkezleri ve mücahitleri ile haberleşmeyi, "kuryeler" vasıtası ile veya "yazışma"¹⁵ suretiyle sürdürüyordu. Bu iş için, Türkiye'de eğitim almış ve muhabere hususunda ihtisaslaşmış kişileri kullanıyordu.

Kurye vasıtası ile yapılan muhabere yönteminde hem sözlü, hem de yazılı mesajlar geçiliyordu. Dolayısıyla mesajları, "sözlü" ve "yazılı" olmak üzere, iki gruba ayırabiliriz.

"Sözlü mesajların" kuryeler tarafından taşınması, güvenli bir yol olmadığından, pek önemli olmayan, sıradan istihbarat verileri geçiliyordu. Kurye görevini gören kişinin, mutlak surette T.M.T.'ye mensup olması gerekiyordu.

"Yazılı mesajların" kuryeler tarafından taşınması, fevkalâde önemli bir görev olduğu için, bunu itimada lâyük kişilerin yapması sağlanıyordu. Yazılı mesajların, güvenlik ve gizlilik açısından değeri, iki kısma ayrılabilir:

1. Fevkalâde önemli olmayan yazılı mesajlar
2. Fevkalâde önemli olan, hayatî derecedeki yazılı mesajlar:

Fevkalâde önemli olmayan yazılı mesajların nakledilmesinde kullanılan kuryelerin seçimi, iki şekilde oluyordu. İlki, teşkilâta mensup bir kişinin kurye olarak seçilmesi veya bir ikincisi, teşkilâta mensup olmayan, fakat teşkilâtın faaliyetlerine hüsnükabül gösteren, güvenilir kişiler seçilirdi. Teşkilâtın ikinci yöntemi seçmesindeki gayesi, mesajı taşıyacak kişinin

şüphe uyandırmayacak kadar güvenli olmasıdır. Bu kişilerin gazete dağıtıcısı, postacı, ayakkabı boyacısı veya tamircisi olmasına, özellikle dikkat edilirdi. Zira, bu meslek gruplarındakiler, birçok kişi ile muhatap olabiliyordu. Seyyar olmaları bu kişilerin seçilmelerinde, ikinci önemli bir etkendi.

Çok önemli mesajların iletilmesi, teşkilât için hayati önem taşıdığı gibi çok büyük tehlike de arz ediyordu. Zira, bu mesajların, önemli olması dışında istenmeyen kişilerin eline geçmesi de o denli tehlikeliydi. Bu itibarla teşkilât, kendi bünyesinden itimada lâyık, üst kademeye yakın veya üst kademedeki kişiler arasından seçtiklerini, kurye olarak kullanıyordu.

T.M.T.'nin kullandığı bir diğer haberleşme yöntemi "yazışma" usulüdür. Bu usulde, yazılı bir metnin istenilen yere gönderilmesi için iki yol takip edilmekteydi:

1. Canlı Posta

Teşkilât mensubu tarafından, yazılı mesajın istenilen kişiye, belirli tanıtıcı şifreler aracılığı ile verilmesidir.

Mesajı alan ve verenin elinde bulunan tanıtıcı şifrelerin kullanılması, güvenlikle alakalı bir husustur. Misal olarak, mesaj alanın elinde iskambil kağıdının bir yarısı, mesaj verenin elinde, aynı iskambil kağıdının diğer bir yarısı vardır. Her iki muhabereci, bu iskambil kağıtlarını birbirlerine göstermek suretiyle, kendilerini tanıtırlandı. Bu itibarla, yazılı mesajın istenilen kişinin eline geçmesi, güvenli bir şekilde sağlanıyordu.

Burada dikkat çekici bir husus daha vardır ki, mesajı veren de alan da birbirlerini görüp, tanıyabiliyordu. Bu, güvenlik açısından tehlikeli bir husustu.

2. Cansız Posta:

Yine teşkilât mensubu bir kişinin, oldukça önemli bir mesajı, istenilen yere götürüp bıraktığı ve mesajı alacak kişinin daha sonra gelip aldığı bir yöntemdir.

Misal olarak yazılı bir mesaj, belirli bir mevkide, belirli bir yere (ağaç kovuğu, mezar, posta kutusu v.b.) bırakılırdı. Daha sonra mesajı alacak kişi, belirlenen yere gider ve mesajı alırdı. Temel gaye, mesajı verenin de alanın da birbirlerini görüp, tanımamasıdır. Dolayısıyla teşkilât üyelerinin, kimlerden oluştuğunun belirlenmesi engelleniyordu¹⁶.

MUHABERE TEKNİKLERİ

Teşkilât, kendi üyeleri ile haberleşmede “Kripto Sistemi”¹⁷ adı verilen bir sistemi kullanmaktaydı. Adından anlaşılacağı gibi bu sistem nev’i şahsına münhasır bir sistemdir. Önce bu sistemi, adından itibaren incelemeye başlayalım.

“Kripto”, Yunanca kökenli bir kelime olup, “kryptos”tan gelmektedir. Türkçe olarak “saklı”, “gizli olan şey”¹⁸ manasına gelir.

“Kripto açmak” ise saklı olan herhangi bir bilgiyi almaktır ki, bu da, “şifre açmak” manasına gelmemektedir¹⁹. Şöyle ki: “Kripto açmak”²⁰ demek, rakam veya özel işaret kullanmaksızın, gizli olarak yazılan herhangi bir haberin, açık olarak yazılışını çözmektir. Yani, açık olarak ifade edilen bir haberin, şifre görevini gören bazı özel işaretlerle yazılması halinde, bu şifreyi çözecek kişinin, ki bu casus olabilir, şifre çözücü anahtarı bilmeden çözmesi demektir.

Bir de “şifre açmak”²¹ vardır. Bu, yöntemin bilinmesi nedeniyle, şifreli olarak yazılmış bir metnin açık olarak yazılmasıdır. Bir başka deyişle, şifreyi çözecek bir anahtar sayesinde, gizli olarak yazılmış bir haberin, şifre kalıbından çıkarılmasıdır²².

Bir söylentiye göre, A.B.D.’nin Merkezi Haberalma Teşkilâtı (U.S. Central Intelligence Agency - C.I.A. -) dahil, 40’dan fazla ülke, bu sistemi kullanmakta ve bu husus için çok miktarda para harcamaktadırlar²³.

İşte bu yüzdendir ki, “kripto sisteminin” bir çok ülkede kullanılması, T.M.T.’ye örnek teşkil etmiştir.

KRİPTO SİSTEMİNİN KULLANILMA SEBEPLERİ

Daha önce de ifade edildiği gibi, herkesin birbirini tanıdığı Kıbrıs’ta, gizliliğin sağlanması güçtü. Bu yüzden “kripto sisteminin” kullanılması, oldukça elzemdi. T.M.T.’nin bu sistemi kullanmasını zorunlu kılan hususların neler olduğunu anlayabilmek için, iki hususu ortaya koymaya çalışacağız.

1. Bunu, T.M.T.’nin kuruluş amaçlarından olan iki hususa dayandırabiliriz. Şöyle ki:

- a) Kıbrıs Türk halkına ait mahallî ve birbirinden ayrı mukavemet teşkilâtlarının, etkili bir şekilde faaliyet göstermesi ve bu faaliyetlerin Türk davasına hizmet etmesi için gerekli görülen tek çatının kurulmasını sağlamak;
- b) Türkiye’de olan mukavemetçilerle müşterek hareket etme²⁴ gereğinden dolayı teşkilât, bu sistemi kullanma ihtiyacını hissetmişti.

Bilindiği gibi T.M.T. kurulmadan önce, Kıbrıs Türk Toplumunda münferit müdafaa teşkilâtları vardı. Bu teşkilâtların ada sathında dağınık olarak faaliyet göstermeleri, Kıbrıs Türk Toplumunun millî davasına hizmet etmekten çok, bu davayı başarısızlığa uğratmaktaydı. Dolayısıyla birçok müdafaa teşkilâtının, T.M.T. adı altında toplanması, millî davaya manen olduğu kadar maddî olarak da büyük menfaatler sağlamıştır. Her şeyden önce, teşkilâtın muhabere sistemlerinde fizikî kolaylık sağlanmıştır. Bununla birlikte bilgi akışı, güvenli ve gizli bir biçimde sürdürülmüştür.

Teşkilât kurulduktan kısa bir süre sonra, hem kendi mensuplarıyla hem de Türkiye'deki mukavemetçilerle olan irtibatını, sağlıklı bir şekilde sürdürme ihtiyacını hissetmişti. Dolayısıyla teşkilât kısa bir süre içinde "kripto sistemini" kullanmaya başlamıştı.

2. T.M.T.'nin, istihbarata verdiği önemi, 5 Ağustos 1958 tarihli beyannamesi ile alıyoruz. Bu beyanname, hemen bir gün sonra, adı gibi Kıbrıs Türkü'nün sesi olan, "*Halkın Sesi*" gazetesinde neşredilmişti. Buna göre beyannamenin 3. maddesinde şöyle denmektedir:

*"Teşkilâtımız aleyhine uğraşanların listesi, mutad yollardan merkeze gönderilmelidir"*²⁵.

Teşkilâtın bu tür siyasî beyanlarını görmek mümkündür. Teşkilât, mensuplarına elde edecekleri bilgilerin belirli yöntemlerle merkeze aktarılmasını emretmekteydi. Yine aynı beyannameden hareketle, genel bir sonuca varabiliriz. Şöyle ki:

Her biri teşkilâtın istihbarat görevlisi konumunda olan mukavemetçilerin, topladıkları bilgileri merkeze aktarmaları gerekiyordu. Böylece, merkezde birçok konu hakkında bilgi birikimi oluşuyordu. İşte bu bilgi birikiminin oluşması, aktarılması veya değerlendirilmesiyle ilgili hususların bir yerden başka bir yere "emirnamelerle" iletilmesi gerekiyordu. Pek tabii bu, "kripto sisteminin" kullanılmasını zorunlu kılıyordu. Araştırmalarımızın sonucunda, T.M.T. ilk olarak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Lefkoşa Başkonsolosluğu'nun, kripto servisinden istifade edildiğini saptadık. Bilâhare teşkilât, Türkiye'ye eğitim için gönderdiği mensuplarından istifade etmeye başladı.

- a. Kriptografi: Şifreleme veya şifre çözmeye yarayan tekniklerin bütününe denir. Bir başka deyişle bilginin, hedeflenen alıcı dışındakiler için, anlaşılabilir biçime sokulmasına ilişkin, ilke ve teknikleri kapsar.

Şifreleme yoluyla gizli biçime sokulmuş bilginin, yeniden elde edilmesine yönelik yöntemler ise, "şifre çözümlenmenin" konusuna girer²⁶.

- b. Kriptograf: Kriptografi ile meşgul olan kişiye verilen addır. Buna "kriptolog" da denir.
- c. Kriptogram: Şifreli yazı ile yazılan metinlerin her birine verilen addır.
- d. Kriptolamak: Açık ifadeli bir metni kriptografi kurallarına uygun bir şekilde değiştirip şifreli bir şekilde yazmaktır.
- e. Kriptoloji: Gizli yazıların veya şifreli belgelerin incelenmesiyle ilgili bir bilimdir²⁷. Kriptoloji; iletişimin, güvenli ve gizli bir biçimde yapılmasını sağlayan yöntemlerin, tümüne verilen addır. Bunun yanı sıra, bu işlemin disiplin haline gelmiş şekline de "kriptoloji" veya "şifre bilimi" denir.

Bilindiği gibi kriptolojinin önemi, bir bilginin, kaynağından gizli olarak ortaya çıkmasıyla başladı. Bir başka deyişle, kriptoloji, insanoğlunun bilgiyi kaynağından, direkt olarak almak için gösterdiği çabalar kadar eskidir²⁸. Fakat bu bilimi, bugünkü tarzda olmasa da, bir bilim olarak ilk defa ortaya koyan kişi Thomas Phelippes'dir. O, İskoçya Kraliçesi Mary'nin, 1586 yılında göndermiş olduğu mesajları, çözücü bir işaret kullanmaksızın çözmeyi başarmıştı²⁹. Bu hadise, kriptoloji ilminin bilim olarak ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Gizli haberleşme bilimi olarak ifade edebileceğimiz kriptoloji, iki bölümden oluşmaktadır:

1. Güvenlik: Bu bölüm, bilgilerin yetkisiz kişilerin eline geçmesini önleyecek, bütün metodları kapsamaktadır. Bunun yanı sıra, gerek mesajları şifrelemek gerekse bunların iletimini sağlayan, muhabere yöntemlerini de içine almaktır.
2. Bilgi (Haber): Bilgiyi, muhabereden başlayarak, ele geçirmenin bütün yollarını kapsar. Ayrıca, şifre veya şifrelere uymak, onu bir yolla göndermek, bu bölüm içerisinde değerlendirilebilir³⁰.

Bu makalede, sadece gizli biçimde olan mesajları, kelimesi kelimesine yerleştiren ve çözen yöntemleri ele alacağız.

T.M.T.'NİN KULLANDIĞI KRİPTO SİSTEMİ

Orijinal, gizli olmayan veya açık olarak ifade edilen mesajların, kriptoloji sistemlerine dönüştürülmesinde belli başlı iki yol vardır. Bunların neler

olduğuna geçmeden evvel, şunu hemen belirtmekte fayda vardır.

Gizli olmayan, orijinal metnin, şifreli bir biçime dönüştürülmesi, genellikle bir algoritma (işlemler dizisi) ile bir anahtar aracılığıyla gerçekleştirilirdi. Kullanılan algoritma, herkesce biliniyor olabilir. Lâkin, anahtarın tümü ya da bir bölümü, yalnızca şifreyi gönderen ve alan kişinin bilgisi dahilindeydi.

Şifreleme işlemini yapan kişi, gizli olmayan orijinal metne, şifreleme algoritmasını, anahtarın belirlediği biçime göre uygulardı. Bundan hareketle, T.M.T.'nin kullandığı muhabere sistemlerini iki başlık altında toplayabiliriz:

1. Alfabetik Sistemler
2. Şifreli Sistemler³¹

Gerek alt gerekse üst bölümlere ait, bütün şifreleme sistemlerinde, "denkleştirme" tekniği uygulanmaktadır. Daha önceden hazırlanan bir liste uyarınca kelimeler, heceler, sayılar veya harfler, eşit miktarlarda denkleştirilmeye çalışılırdı. Şimdi, bu bölümleri sırasıyla incelemeye çalışalım:

1. Alfabetik Sistemler

Alfabetik Sistemin iki esas metodu vardır. Bu iki metot, yukarıda da ifade edildiği gibi, denkleştirme yapmak suretiyle, matematiğin iki temel işlemi uygulanmaktaydı. Bunlar:

a) Yerleştirme Metodu:

Bu metoda, "ornatma"³² metodu da denir.

Orijinal bir metnin, her harfinin yerine, sürekli olarak, bu harfi karşılayan saymaca bir rakam, sayı veya işaret koymayı öngörmektedir. T.M.T.'nin bu sistemi, yaygın bir şekilde kullandığını tahmin etmekteyiz.

Bu bölüm de kendi arasında üçe ayrılmaktadır:

a.1) Sabit Sistem:

Bu yöntemin en basit metodu, değişmez bir sıra ile, alfabedeki harflerin sırasını, ileri veya geriye almaktadır³³. Mesela a:E'ye, b:F'ye, c:G'ye dönüşebilirdi. Dolayısıyla bu sisteme "basit sistem" adı veriliyordu. Misal vermek gerekiyorsa:

Frekans farkı 3 olan bir anahtar seçelim. Buna göre, alfabenin başından

İtibaren, üçüncü harfi, hareket noktası olarak şifreyi yazmaya çalışalım. Hemen burada, büyük bir fayda olacağına inandığımız bir hususu belirtelim. T.M.T.'nin, alfabetik sistemde kullandığı harfler, İngilizce alfabesindeki harflerdi³⁴. Bilindiği gibi, İngiliz alfabesi 26 harften oluşmaktadır. Şöyle ki:

a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z.

Şimdi de orijinal olabilecek bir mesajı şifrelemeye çalışalım:

Açık mesaj, "Harekete Geç" şeklinde olsun. Bunun şifreli biçimi şu şekildedir. Frekansın 3 olduğunu hemen hatırlarsak, h'den itibaren ilk üç harfi sayarız. Buna göre h, k'ya dönüşür. Bu işlem, açık mesajın, her bir harfi için, aynen uygulanır. Dolayısıyla açık mesaj, şifreli olarak şu şekilde yazılır: KDU HNH WHJ HF

Genellikle şifreli mesajlar 3,4 ve 5 harf veya rakamlarla gruplandırılıyordu. Dolayısıyla mesajlar, çoğu zaman uzun olurdu³⁵. Lâkin, bu tür şifrelerin çözülmesi, kolay olduğundan pek tercih edilmiyordu.

a.2) Düzensiz Sistem:

T.M.T., sabit sistemde yazılan şifrelerin gizliliğinin, oldukça güvensiz olması sebebiyle, belirsiz bir alfabe kullanmaya başlamıştı.

Düzensiz sistem, alfabetik sıra arasında, düzenli bir bağlantının bulunmadığı bir sistemdir. Dolayısıyla bu sisteme "düzensiz sistem" adı verilirdi.

Şifrelerin başkası tarafından çözülmesini önlemek için, bir anahtardan istifade edilirdi. Bu anahtar, bir deyim, bir kelime veya dağınık sıralanmış bir alfabe dizisi olabilirdi. T.M.T., daha çok dağınık olarak sıralanmış bir alfabe sistemini, anahtar olarak kullanılmıştır. Buna göre mesajımızı, şu şekilde şifreleyebiliriz:

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

KS W F Q D Z U M B Y P G C X T J E V A I N O L H R (Anahtar)

Açık mesaj: "Kuşu Yuvadan Uçurduk".

Şifreli mesaj: YIVIH INKFK CIWIE FIY

Anahtar olarak seçilen alfabe dizisi, tamamen mesajı gönderenin inisiyatifi altındaydı. Bir başka deyişle bu dizi, arzu edildiği şekilde değiştirilebiliyordu³⁶.

a.3) Devirli Sistem:

Düzensiz sistemin, şifreli mesaj göndermede yetersiz kaldığını gören T.M.T., “devirli” adı verilen bir koordinat sistemini hayata koymuştur. Bu sistem, diğer iki sisteme göre güvenilirliği daha fazlaydı. Hatta diyebiliriz ki bu sistemde yazılan mesajların çözümü fevkalâde güçlü.

Bu sistemde *X* eksenine, alfabenin açık şekli yazılırdı. Buna, dikey olarak düşen *Y* eksenine de, belirlenen anahtar harfler, yukarıdan aşağıya doğru yazılarak belirtilirdi. Eksenin koordinatları, belirlenen anahtar harflerin, devirli olarak yazılmasıyla tamamlanırdı. Buna göre, açık olan mesajın her harfi için koordinat hesabı yapılarak, şifre yazılırdı. Sistemin daha güvenli olabilmesi için de, ayrıca özel bir kelime, anahtar olarak seçilirdi³⁷. Şimdi, buna göre şifremizi yazmaya çalışalım.

Şifre için anahtar olarak seçtiğimiz kelime “SİLÂH” olsun.

		(x eksen)																									
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z
ANAHTAR HARFLER	K	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R
	S	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K
	W	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S
	F	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W
	Q	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F
	D	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q
	Z	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D
	U	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z
	M	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U
	B	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M
	Y	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B
	P	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y
	G	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P
	C	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G
	X	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C
	T	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X
	J	J	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T
	E	E	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J
	V	V	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E
	A	A	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V
	I	I	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A
	N	N	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I
	O	O	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N
	L	L	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O
	H	H	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L
	R	R	K	S	W	F	Q	D	Z	U	M	B	Y	P	G	C	X	T	J	E	V	A	I	N	O	L	H

Anahtar: S I L A H S I L A H S I L A
Mesaj : s a l d ı r ı y a g e ç i n
Şifre : A I M O Z V W N A Q D O D Z

Görüleceği gibi bu metot, çözülmesi oldukça güç olan bir metottur. Bu yüzden ki T.M.T., muhaberede özellikle bu metodu kullanmıştı.

b) Değişirme Metodu:

Değişirme tekniklerinden en yaygın olanı, sütunlar halinde yapılan değişikliklerdir. Bu teknik, Alman Gizli servisi tarafından, II. Dünya Savaşı'nda yaygın bir şekilde kullanılmıştır³⁸.

Bu metodun esası, orijinal metne ait olan her harfin yerini, saymaca bir sıraya göre değiştirmektedir. Bir başka deyişle, orijinal metnin her bir harfi, hiç değişmeden aynı kalmaktaydı. Fakat, bunların dizilişi tamamen değiştiriliyordu. Eğer, metnin harfleri olduğu gibi muhafaza edilmiş, buna karşın yerleri değiştirilmiş ise, bu yer değiştirme, iyi belirlenmiş özel bir işaret kuralıyla mesajın aktarılması sağlanırdı. Bu işlem, yukarıda ifade edilen diğer sistemlerdeki gibi, bir anahtar kelime seçilir ve harfler normal alfabe sırasına göre numaralandırılarak yapılırdı. Sonra, bu anahtar kelimenin altına, orijinal metnin harfleri alt alta gelecek şekilde yazılırdı. Burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır. Orijinal metnin alt alta yazılması, ancak anahtar kelimenin uzunluğuna eşit olmasıyla sınırlandırılabilirdi³⁹.

Bu işlem, istenildiği taktirde daha çetin bir duruma getirilebilirdi. Meselâ, bir harfin yerine başka bir harf konulabiliyordu. Bunun yanı sıra, harflerin yerleri değiştirilebilir veya çifte yer değiştirme işlemi yapılabilirdi⁴⁰.

Bu metot da kendi arasında üç gruba ayrılmaktaydı:

b.1) Basit Sütun Değişimi:

Bu metodu, sütunların basit şekilde değiştirilmesi tarzında ifade edebiliriz.

Önce bir anahtar kelime seçilirdi. Bu kelimenin harf sayısı, en çok 9 tane olabilirdi. Anahtar kelimedeki harfler, teker teker numaralandırılırdı. Lâkin, numaralandırma sisteminde dikkat edilecek bir husus vardır. Bu kelimedede bulunan harfler, alfabe sırasına göre numaralandırılırdı. Anahtar bir kelimedede, benzer bir harfin sayısı birden fazla ise, "sağ" tarafa ağırlık vermek suretiyle numaralandırma işlemi yapılırdı. Böylece, anahtar kelimenin bütün harfleri, alt alta gelecek şekilde sıra numarası verilirdi. Bundan sonra da şifre yazımına geçilirdi. Şöyle ki:

Orijinal metin, anahtar kelimenin altına, sırayla alt alta gelecek şekilde yazılırdı. Bu, şifreleme işleminin ilk adımıydı. İkinci işlem olarak ise, anahtar kelimenin her bir harfine 1'den itibaren verilen rakamları, göz önünde

bulundurarak sütun sırasına göre yazılırdı. Şifre gruplarının beşlik harf dizisinden oluşmasına da özen gösterilirdi¹¹.

Şimdi ise bu metoda bir örnek vererek, şifremizi yazmaya çalışalım.

Anahtar kelimenin "ATATÜRK" olduğunu farzedelim. Orijinal mesajın da "Bütün silahlı gruplara çağrı, ateşkes" şeklinde olsun. Buna göre şifremizi yazalım:

A	T	A	T	Ü	R	K
1	5	2	6	7	4	3
B	U	T	U	N	S	I
L	A	H	L	I	G	R
U	P	L	A	R	A	C
A	G	R	I	A	T	E
S	K	E	S			

Buradan da görüleceği gibi, şifremiz yedi ayrı gruptan oluşmaktadır. Birinci Grup BLUAS, ikinci THLRE v.d. şekildedir. Buna göre şifremizin tamamı şu şekildedir:

BLUAS THLRE IRCE SGAT UAPGK ULAIS NIRA.

T.M.T., bu metodu kullanmışsa da güvenilirliği az olmasından dolayı pek tercih etmemiştir. Zira, anahtar kelimenin, yetkili olmayan bir kişinin eline geçmesi halinde, tüm şifrelerin çözülebileme tehlikesi vardır.

b.2) Şifre Sütun Değişimi:

Bu metot, adından da anlaşılacağı üzere, çift sütundan oluşan bir şifreleme sistemidir. Yani, basit sütun değişimine, ilâve edilen bir değişim sütunuyla, mesajın şifreli olarak geçilmesinde, büyük bir güvenlik önlemi alınmıştır. İkinci değişim sütunu için de ayrı bir anahtar kelime seçilirdi. Buna göre, bu metotla belirlenen şifre şu şekilde yazılmaktaydı.

A	T	A	T	Ü	R	K
1	5	2	6	7	4	3
B	U	T	U	N	S	I
L	A	H	L	I	G	R
U	P	L	A	R	A	C
A	G	R	I	A	T	E
S	K	E	S			

İkinci değişim tablosu için de "KIBRIS"ı, anahtar kelime olarak seçelim. Buna göre değişim tablosu şu şekilde hazırlanıyordu.

K	I	B	R	I	S
4	3	1	5	2	6
B	L	U	A	S	T
H	L	R	E	I	R
C	E	S	G	A	T
U	A	P	G	K	U
L	A	I	S	N	I
R	A				

İkinci değişim tablosu meydana gelirken, şuna önemle dikkat edilirdi. Birinci değişim tablosunda oluşturulan şifre grupları, ikinci değişim tablosuna, sağdan sola doğru sıra ile yazılırdı.

Görüldüğü gibi anahtar olarak seçilen kelimenin, altı harften (KIBRIS) meydana gelmesinden dolayı, altı sütundan oluşan bir sistem ortaya çıkmaktadır. Bu sistem oluşurken, ilkin anahtar kelimenin harfleri alfabetik sırayı takip ederek numaralandırılırdı. Bundan sonra, sütun numarası kaale alınarak, yeni bir şifre oluşturulurdu⁴². Buna göre oluşan yeni şifre, şu şekilde ifade edilebilirdi:

URSPI SIAKN LLEAA ABHCU LRAEG GSTRT UI.

Bu sistemin, iki ayrı anahtardan meydana gelmesiyle, mesajın güvenilirliği oldukça artmıştı. Bundan dolayı T.M.T.'nin özellikle bu sistemi kullanılmış olabileceğini tahmin etmekteyiz.

b.3) Kesik Sütun Değişimi:

Bu metodun başlıca özelliği açık mesajın yazımında, belirli atlamaların yapılarak yazılmasıdır⁴³. Şöyle ki:

A	T	A	T	Ü	R	K
1	5	2	6	7	4	3
B	-	U	T	-	U	N
-	S	I	-	L	A	H
L	I	G	R	-	U	P
L	A	-	R	A	-	-
C	-	A	-	G	-	R
-	I	-	A	T	E	S
K	-	E	S			

Anahtar kelimenin altına yazılan orijinal mesajın şifresi, diğer yöntemlerde olduğu gibi, birden yediye kadar sıralanmış sütunlar dikkate alınarak yazılıyordu⁴⁴. Buna göre şifre şu şekilde yazılmaktaydı:

BLLCK UIGAE NHPRS UAUES IAITR RASLA GT.

c) Karma Şifreler:

T.M.T., alfabetik sisteme ait olan “yerleştirme” ve “değiştirme” metotlarını ard arda kullanmak suretiyle, karma şifreler elde edebiliyordu. Bu derece karışık duruma sokulan mesajların, yetkisiz kişilerin eline geçmesi halinde bile çözülmesi hemen hemen imkânsızdı⁴⁵.

Bilindiği gibi böyle bir sistemin en gelişmiş şekli, A.B.D.’nde 1970’li yılların ortasından buyana kullanılmaktadır⁴⁶.

2. Şifreli Sistemler

Bu yöntem, muhaberede kullanılacak her mesaj için yeni bir şifre yapmaktan ibaretti.

Mesajın iletiminde kullanılacak her kelime veya deyim, ayırt edici bir sayıya bağlanmıştı. Bu sayının, neye göre belirlendiğini, maalesef tesbit etme şansımız olmamıştır. Buna karşın, tesbit ettiğimiz kadarıyla teşkilât, şifreleme sistemlerinden oldukça iyi bir şekilde istifade etmişti⁴⁷. Zira, bu sistemlerin askerî alanlarda oldukça yaygın bir şekilde kullanılmış olması,⁴⁸ T.M.T.’nin de kullanmış olabileceğini gösterir. Araştırmalarımızın sonucunda elde ettiğimiz bulgular T.M.T.’nin, bu yöntemi kullanmış olduğunu kanıtlıyor.

Şimdi bu yöntemi inceleyelim: Şifreleme sistemi iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Bunlar:

a) Tek Anahtarlı Şifre Sistemi:

Bu tür sistemlere, “bakışimli” veya “genel” sistemler denir. Tek anahtarlı şifre sistemlerinde, mesajı veren de alan da aynı anahtarı kullanmaktaydı. Teşkilâtın bu sistemi kullanmış olması, bazı sorunların bu sistemle beraber gelmesine de yol açmıştı. Şöyle ki:

Her şeyden önce, şifreyi çözmek için belirlenen “anahtarın”, muhabereyle görevli mukavemetçilerin eline geçmesi gerekiyordu. Dolayısıyla T.M.T.’nin, “anahtar dağıtımı” olarak ifade edilebilecek bir sorunla karşı karşıya olduğunu görüyoruz.

Mesajın gönderilmesine geçilmeden önce, anahtarın bütün alıcıların eline ulaştırılması, tabii bir zorunluluktur. Bu sistemin bir sakıncası da, anahtar dağıtımı sürecinde ortaya çıkabilecek gecikmelerdir. Pek tabii ki bütün sistemlerde olduğu gibi, anahtarın yetkisiz kişilerin eline geçme olasılığı da vardır. Bu yüzden T.M.T., anahtar şifreleri belli aralıklarla değiştirirdi. Hatta şifrelerde kullanılan rakamları, ikinci bir kez şifrelerdi⁴⁹.

Anahtarların, kolayca ezberlenecek bir şekilde olmasına özen gösterilirdi. Bunun yanı sıra, mesajı hem gönderenin hem de alanın, tek anahtarlı şifreleme sistemine vakıf olmasına dikkat edilirdi⁵⁰. Şimdi, buna göre şifremizi yazmaya çalışalım:

Mesajımız, "cephane gelinceye kadar direnin" şeklinde olsun. Mesajımızı belirttikten sonra takip edilecek yolu ifade edelim.

Önce beşlik sisteme göre, nicelik bakımından iki eşit harf dizisi belirlendi. Bunlar, yatay ve dikey koordinatlarına yerleştirildikten sonra içerisine, alfabe dizisinin karışık düzeni dizilirdi. Ondan sonra, mesajın her bir harfi için koordinat düzlemine bakılarak, şifreleme işlemi yapılırdı. Dikkat edilmesi gereken bir husus vardır ki, mesajın her bir harfi, buna muadil iki farklı harfle değiştirilirdi⁵¹. Buna göre şifremizi yazmaya çalışalım:

Birinci Dizi (D-1) : A B C D E

İkinci Dizi (D-2) : V W X Y Z

Alfabe Dizisi : f v d t q a z e p u n x l o c w y b h g k m s r i
(j: i şeklindedir)

	A	B	C	D	E	(D-1)
V	F	V	D	T	Q	
W	A	Z	E	P	U	
X	N	X	L	O	C	
Y	W	Y	B	H	G	
(D-2) Z	K	M	S	R	I	

Mesaj: C E P H A N E G E L İ N C E Y E
Şifre : EX CW DW DY AW AX CW EY CW CX EZ AX EX CW BY CW

Mesaj: K A D A R D İ R E N İ N
Şifre : AZ AW CV AW DZ CV EZ DZ CW AX EZ AX

Şifre: EXCWD WDYAW AXCWE YCWCX EZAXE XCWBY CWAZA WCVAV
DZCVE ZDZCW AXEZAX şeklindedir.

Görüleceği gibi, mesajın her bir harfi için, koordinat tablosundan hareketle

iki harfli bir şifre elde edilmektedir. Bu şifre, "C" harfinin, yatay ve düşey düzlemlerde tekabül ettiği harflerden oluşmaktaydı. Bu işlem, diğer harfler içinde aynen uygulanmaktaydı.

Dolayısıyla bu örnekten, T.M.T.'nin alfabetik sistemler yanında, şifreli sistemleri de kullanmış olduğunu anlıyoruz.

b) İki Anahtarlı Şifre Sistemi:

Bu tür sistemlere, "bakışsız"⁵² sistemler de denir.

Bakışsız sistemlerde, iki farklı anahtar kullanılırdı. Bu tür şifre sistemleri, daha önce de ifade edildiği gibi, bütün sakıncaları ortadan kaldırmaktaydı. Böyle bir sistemde, şifrelemek için kullanılan anahtar, genel kullanıma açık, buna karşın şifre çözme anahtarı gizliydi. Mesajı elde etmeye çalışan yetkisiz kişiler, genel anahtarı kullanmak suretiyle, şifreyi çözemezlerdi. Ancak bu, gizli bir anahtarın kullanılmasıyla mümkündür.

Bu tür sistemin, bundan başka faydaları da vardır. Alıcı tarafından alınan mesajın sahte olup olmadığını belirtecek, sayısal imza atma imkânını da sağlıyordu⁵³. Bugün dahi, bu sistemin en gelişmiş şekli, elektronik bankacılıkta yaygın bir şekilde kullanılmaktadır⁵⁴.

Şimdi, mesajımızı bu şifreye uygun olarak yazmaya çalışalım. Mesajımız, "boğaza silahlı birlik gönderin" şeklinde olsun.

Birinci anahtar : 5 3 1 4 2
 İkinci anahtar : 0 9 6 8 7
 Harf dizisinin anahtarı : V Q L F A Z T N G B E I R W C K O S X D U P Y
 H M (J:I şeklindedir)

	5	3	1	4	2
0	V	Q	L	F	A
9	Z	T	N	G	B
6	E	I	R	W	C
8	K	O	S	X	D
7	U	P	Y	H	M

Koordinat tablosuna göre şifremiz şu şekildedir:

Mesaj : B O Ğ A Z A S İ L A H L İ
 Şifre : 29 38 49 20 59 20 18 36 10 20 47 10 36

Mesaj : B İ R L İ K G Ö N D E R İ N
 Şifre : 29 36 16 10 36 58 49 38 19 28 56 16 36 19

Şifremizi, beşli harf grubuna koyduğumuz zaman:

29384 92059 20183 61020 47103 62936 16103 65849 38192 85616 3619, şeklindedir⁵⁵.

SONUÇ

T.M.T.'nin, muhabere hususunda aldığı olağanüstü tedbirler sayesinde, şifrelerin resmi olmayan kişilerce çözülmesi mümkün değildi. Çünkü ele geçen şifrelerin, karmaşık şifreleme sistemlerinin, örtüsü nedeniyle çözülmesi epeyce bir zaman alıyordu. Bu da faaliyetlerini gerçekleştirilmesi hususunda teşkilâta, oldukça büyük bir zaman kazandırıyor. Fakat, şifreleme sistemlerinden hiç birinin, yüzde yüz güvenli olmadığını da unutmayalım.

Esasında T.M.T., Kıbrıs'ta muhaberenin ne kadar zor olduğunu çok iyi biliyordu. Bilgi toplamak, bilgiyi nakletmek veya buna benzer şeylerin mutlak surette yapılması gerekiyordu. Çünkü, A.B.D.'nin Merkezi Haberalma Teşkilâtı (C.I.A) eski başkanı Allan Dulles'in dediği gibi, bir devlet, en iyi, en taze haberleri toplamak, bunları çözmek veya bilgilerin dışarıya sızmasını durdurabilecek bir sistemi kurmakla mükelleftir⁵⁶. Yukarıda ifade edilmeye çalışılan bilgilere dayanarak T.M.T.'nin bunu, en iyi şekilde yaptığına kanaat getirebiliriz. Zira, Rum çetelerinin vâki tecavüzlerine karşılık verilinceye kadar, T.M.T.'nin varlığından haberdar olunmamıştır.

Bundan hareketle T.M.T., Kıbrıs Türk Toplumunda, ilmi esaslara göre teşkilâtlanmış, bilinçli bir politika izleyen ve devamlılık arzeden bir teşkilâttır, diyebiliriz.⁵⁷

NOTLAR VE KAYNAKLAR:

1. COOK, Chris. *"EOKA", Dictionary of Historical Terms (Second Edition)*, Peter Bedric Books, New York, 1991, s.120.
2. COOK, ibid., *"ENOSİS"*, s.118.
3. TAMÇELİK, Soyalp. *"Türk Mukavemet Teşkilâtı'nın (T.M.T.) Bilinmeyen Bazı Yönleri"*, *Türk Yurdu*, XIII, 1993, 71, s.28.
4. İSMAİL, Sebahattin. *"Nefs-i Müdafaa Hakkı"*, Halkın Sesi Gazetesi Özel Arşivi, 26 Mart 1989, s.6; İSMAİL, Sabahattin, *Güneş Balçıkla Sivanmaz*, CYREP Araştırma ve Yayın Merkezi, Lefkoşa, 1989, s.212.
5. TAMÇELİK. a.g.m., s.29.

6. Mustafa Cemil Tamçelik'le, T.M.T. hakkında, muhtelif zamanlarda yapılmış olan söyleşilerden alınmıştır. M.C. Tamçelik, T.M.T.'ye ilk giren mümtaz mukavemetçilerdendir. Konuyla ilgili bkz.: YORGANCIOĞLU, Oğuz, *Erenköy Tarihi (Mart 1964-Şubat 1966)*, Mağusa, 1989, s.14.
7. M.C. Tamçelik'ten nakildir. Bkz. TAMÇELİK. a.g.m., s.30.
8. SADRAZAM, Halil. *Kıbrıs'ta Varoluş Mücadelemiz, Şehitliklerimiz ve Anıtlarımız*, Türkiye Şehitleri ve İmar Vakfı Yayınları, İstanbul, 1990, s.28.
9. Kemal Coşkun'la yapılan söyleşiden bir bölüm.. Ayrıca, Cemil Tamçelik'in özel arşivinden de istifade edilmiştir.. Sn Coşkun, T.M.T.'nin Bayraktarlığını yapmış, mümtaz bir şahsiyettir. Ayrıca bkz.: TAMÇELİK. a.g.m., s.29.
10. TAMÇELİK. a.g.m., s.29.
11. TAMÇELİK. a.g.m., s.29.
12. YORGANCIOĞLU, a.g.e., s.14.
13. SADRAZAM, a.g.e., s. 26.
14. M.C. Tamçelik'ten nakildir. Bkz.: SADRAZAM, a.g.e., s. 26.
15. M.C. Tamçelik'ten nakildir. Bkz.: SADRAZAM, a.g.e., s.28.
16. M.C. TAMÇELİK'le, T.M.T. hakkında muhtelif zamanlarda yapılan görüşmelerden istifade edilmiştir. Bütün bu bilgiler, ilk kez tarafımızdan ortaya konulup, sistemleştirilmeye çalışılmıştır.
17. Sn. Musa Fehim'le, 21 Eylül 1992 tarihinde yapılan mülâkattan alınmıştır. Musa Fehim, T.M.T.'nin Lefke sancağında, kripto şefi olarak uzun süre görev almış bir mukavemetçidir.
18. "Kripto", *Türkçe Sözlük C.II.*, Türk Dil Kurumu Yayını, Ankara, 1992, s. 919.
19. KAHN, David.(a) "*Secret Writings. Selected Works on Modern Cryptology*", *Bulletin of the New York Public Library, Volume LXXIII*, New York, 1969, s.315-316.
20. Buna "ciphertext" denir.
21. Buna "plaintext" denir.
22. KAHN (a), op cit., s.321.
23. KAHN, David.(b), "*Cryptology*" *The Encyclopedia Americana, International Edition, Volume VIII*, USA., 1982, s.276.
24. SERTER, Vehbi Zeki, *Yunan Emperyalizmi ve Vahşeti Karşısında Anavatan ve Yavruvatan'da Kurtuluş Mücadelesi*, Lefkoşa, 1987, s.40.; SADRAZAM, a.g.e., s. 25.; ALASYA, Halil Fikret, *Kıbrıs ve Rum-Yunan Emelleri*, Lefkoşa, 1992, s.47.; OBERLING, Pierre, *The Road to Bellapais, The Turkish Exodus to Northern Cyprus*, New York, 1982, s.44; OBERLING, Pierre, *Bellapais'e Giden Yol*,

(Türkçe çeviri: Mehmet Erdoğan), Ankara, 1987, s.48.

25. "T.M.T. Gruplarına Ateşkes Emri Verdi", Halkın Sesi Gazetesi Özel Arşivi, 6 Ağustos 1958, s.1 ve 4.
26. Musa Fehim'den nakildir. Ayrıca bkz.: "Şifrebilmi", *Ana Britannica, C. XX*, s.277.
27. Bu bilgiler, Sn. İsmail Sadıkoğlu ile 20 Eylül, Sn. Musa Fehim'le 21 Eylül 1992 tarihinde ve Sn. Mustafa C. Tamçelik'le muhtelif zamanlarda, T.M.T. hakkında yapılan mülakâtlardan istifade edilip, sistemleştirilmiştir.
28. "Kripto", *Meydan Larousse, C. VII*, s.579.
29. KAHN. (a), op. cit., s.318-321.
30. KAHN. (b), op. cit., s.276.
31. M.C. Tamçelik ve M. Fehim'le, yapılan görüşmelerden tertip edilmiştir. Anlatılanların doğruluğu hususunda karşılaştırma yapmak için bkz.: KAHN (a), op. cit., s.315-327.; KAHN (b), op. cit., s.276-285.; "Şifrebilmi", *Ana Britannica, C.XX*, s.277.; "Kripto", *Meydan Larousse C.VII*, s.579.
32. Bir şeyin yerine başka bir şeyi koymak, ikame etmek. Bkz.: *Türkçe Sözlük, C.II*, s.1115.
33. KAHN (b), a.g.e., s.277-280.
34. Musa Fehim'den nakildir.
35. Musa Fehim'den nakildir. Ayrıca bkz.: KAHN (b), op. cit., s.279 ve s.319-322.
36. M.C. Tamçelik'ten nakildir. Ayrıca bkz.: KAHN (b), op. cit., s.278-279 ve s.321-323.
37. M.C. Tamçelik'ten nakildir. Ayrıca bkz.: KAHN (b), op. cit., s.279.
38. KAHN (b), op. cit., s.277.
39. M.C. Tamçelik ve M. Fehim'den karşılaştırmalı nakildir.
40. "Kripto", *Meydan Larousse*, op. cit., s.579.
41. M.C. Tamçelik ve M. Fehim'den karşılaştırmalı nakildir. Ayrıca bkz.: KAHN (b), op. cit., s.323-324.
42. M. Fehim'den nakildir. Ayrıca bkz.: KAHN (a), op. cit., s.278.
43. KAHN (a), op. cit., s.278.
44. Musa Fehim'den nakildir.
45. M.C. Tamçelik'ten nakildir.
46. "Şifrebilimi", *Ana Britannica, C.XX*, s.277.
47. Musa Fehim'den nakildir.
48. FRIDEMAN, William F. "Cryptology", *Encyclopediâ Britannica Volume 6, USA, 1962*, s.807.

49. M. Fehim'den nakildir. Ayrıca bkz: KAHN (a), op. cit., s.277-278; FRIEDMAN, op. cit., s.807; "Cryptology", *Colleir's Encyclopedia Volume 6*, New York, 1950, s.140-145.
50. KAHN (a), op. cit., s.277-278.
51. M. Fehim'den nakildir. Ayrıca bkz.: KAHN (a), op. cit., s.208; FRIEDMAN, op. cit., s.807; "Cryptography", *Colleir's Encyclopedia*, s.143.
52. "Şifrebilmi", op. cit., s.277.
53. M. Fehim'den nakildir.
54. "Şifrebilmi", op. cit., s.277.
55. Bkz.: "Cryptography", *Colleire's Encyclopedia*, s.143; KAHN (a), op. cit., s.280.
56. Kahn (a), s.276.
57. Konu ile ilgili olarak yapılan mülakâtlar şunlardır:
- İSMAİL SADIKOĞLU ile 20 Eylül 1992 tarihinde yapılan görüşme.
 - KEMAL COŞKUN'la yapılan muhtelif görüşmeler.
 - MUSA FEHİM'le 21 Eylül 1992 tarihinde yapılan görüşme.
 - MUSTAFA CEMİL TAMÇELİK'le yapılan muhtelif görüşmeler.

THE CHARACTERISTICS OF THE SYSTEM OF COMMUNICATION AND CORRESPONDENCE OF TMT (TURKISH RESISTANCE ORGANISATION)

ABSTRACT

EOKA began its terrorist activities on 1st April 1955. The ideal of EOKA was based on the Union of Cyprus with Greece, known as ENOSİS.

TMT (Turkish Resistance Organization) was founded as a natural reaction to EOKA and in self defence of the Turkish Cyprus Community.

As an underground organisation intelligence activities and connected with this, methods of correspondence and communication was important for TMT.

This paper reviews the correspondence and communication methods of TMT.

Until the attacks of EOKA, nothing was known about TMT. This shows that TMT was well organised and had a safe correspondence and communication systems.

JUDGMENT OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS IN THE *LOIZIDOU* CASE: A CRITICAL EXAMINATION*

Zaim M. NECATİGİL**

ABSTRACT

This article is a critical examination of the Judgment of the European Court of Human Rights in the *Loizidou* case, delivered on 18 December 1996, relating to complaints of violation of applicant's rights to her possessions in Kyrenia (Girne) in North Cyprus. The Court found that the prevention of the applicant, a Greek Cypriot living in South Cyprus, from having access to her property in North Cyprus amounted to a violation of her right to possessions. The incident happened during a demonstration by a Greek Cypriot women's group. The applicant was arrested by the Turkish Cypriot police after she violated the UN controlled buffer-zone and the borders of the TRNC. The applicant complained to the European Commission of Human Rights against her arrest and argued that her right to possessions was violated as she was not allowed access to her property. The Commission did not accept her complaints. However, the European Court of Human Rights reversed the finding of the Commission relating to allegation of violation of the right to possessions. The Court wrongly attributed responsibility to Turkey, having failed to take into consideration the political and legal status of the Turkish Cypriot people and the exercise of substantial jurisdiction by the authorities of the TRNC. Moreover, the Court dealt with the right to possessions in isolation of the political situation in the island. In doing so the Court ignored completely of the status of the UN controlled buffer-zone, and decided the case in isolation of the intercommunal talks and the principles agreed upon in that context. The Judgment undermines the principle of "bi-zonality" and therefore constitutes a set-back to efforts to reach an agreed and peaceful settlement in the island.

* In writing this article the author had the advantage of a paper prepared jointly by Mr. E. Lauterpacht QC and Dr. H. Golsong, to whom he wishes to express his thanks.

** Former Attorney-General of the Turkish Republic of Northern Cyprus; presently, lecturer and legal consultant.

I. THE CIRCUMSTANCES OF THE CASE

The applicant, Mrs. Titina Loizidou, is a Greek Cypriot, presently living in South Cyprus. She owned certain plots of land in Kyrenia (Girne).

On 19 March 1989 a Greek Cypriot women's group, "Women Walk Home", organised a march with the announced intention of crossing the Turkish forces' cease-fire line. From Nicosia the demonstrators drove to the village of Lymbia, where a group managed to cross the buffer zone and the Turkish forces' line. Some of the women, including Mrs. Loizidou, were arrested by Turkish Cypriot policemen. Later the same day, they were released to United Nations officials (UNFICYP) in Nicosia and taken over to the Greek Cypriot area.

The UN Secretary-General referred to the demonstration in his report of 31 May 1989. He said that "considerable tension occurred over the well-publicized plans of a Greek Cypriot women's group to organize a large demonstration with the announced intention of crossing the Turkish Forces cease-fire lines". He also said that the incident happened despite the fact that the Greek Cypriot Government "had given assurances" that it would do whatever was necessary to ensure respect for the buffer-zone.¹

In July 1989, the applicant introduced an application with the European Commission of Human Rights, concerning her deprivation of liberty on 19 March 1989, and refusal of access to her property in North Cyprus. She alleged violations of Articles 3 and 5, and a continuing violation of Article 8 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1. She claimed that all acts complained of were carried out by Turkish military forces stationed in the northern part of Cyprus or by forces acting under their authority.

On 4 March 1991 the Commission declared inadmissible the applicant's complaints of continuing violations of Article 8 of the Convention and Article 1 of Protocol No.1 alleged to have occurred before 29 January 1987, the date of acceptance by Turkey of the right of individual application. The remainder of the application was declared admissible.

A hearing on the merits was held before the Commission on 4 December 1992. The Commission adopted its report on 8 July 1993, pursuant to Article 31 of the Convention. In its report the Commission concluded that there had been no violation of Article 3 (ill-treatment) of the Convention. As regards the allegation relating to applicant's arrest and detention, the Commission found that the "demonstration constituted a serious threat to peace and public order on the demarcation line in Cyprus"². Having noted that the applicant was arrested by Turkish Cypriot policemen after she crossed the UN controlled buffer-zone, the Commission concluded

that the arrest took place “in accordance with a procedure prescribed by law” as required by Article 5(1) of the Convention.³ The Commission also found that the provisions under which the applicant was arrested and detained, that is, provisions of laws applicable in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC), served to protect this very area and could not be “considered as arbitrary”.⁴

As for the right to respect for home, the Commission found that the applicant had left Kyrenia and moved to Nicosia in 1972. In view of this the prevention of the applicant from returning to her home in Kyrenia, could not affect her right to respect for her home and therefore her allegation of violation of Article 8 of the Convention could not be sustained.⁵

As for the right to possessions under Article 1 of Protocol No.1, the Commission found that the prevention of the applicant from having access to her property in North Cyprus was imputable to Turkey due to the presence of Turkish forces in Cyprus who exercise an overall control in the border area.⁶ The Commission considered, however, “that a distinction must be made between claims concerning the peaceful enjoyment of one’s possessions and claims of freedom of movement.”⁷ The Commission then acknowledged

*“that limitations of the freedom of movement - whether resulting from a person’s deprivation of liberty or from the status of a particular area - may indirectly affect other matters, such as access to property. But this does not mean that a deprivation of liberty, or restriction of access to a certain area, interferes directly with the right protected by Article 1 of Protocol No.1. In other words, the right to the peaceful enjoyment of one’s possessions does not include, as a corollary, the right to freedom of movement”.*⁸

The Commission therefore found that the applicant’s claim of free access to the north of Cyprus, cannot be based on her alleged ownership of property in North Cyprus, and, in view of this, there could be no question of violation of Article 1 of Protocol No. 1.⁹

The case was then referred to the European Court of Human Rights by the Greek Cypriot Administration on 9 November 1993, under Articles 32(1) and 47 of the European Convention. The object of the application to the Court was said to be, to obtain a decision as to whether the facts of the case concerning the applicant’s property disclosed a breach by Turkey of its obligations under Article 1 of Protocol No.1 and Article 8 of the Convention.¹⁰

The main objections of the Turkish Government to the claims of the applicant were:

- (a) that the Court lacked competence to consider the merits of the case on the ground that the matters complained of did not fall within Turkish jurisdiction, but within that of the TRNC, in view of the restriction (reservation) in Turkey's declaration of acceptance of the compulsory jurisdiction of the Court dated 22 January 1990, to the effect that such acceptance was in respect of matters "performed within the boundaries of the Republic of Turkey" (*ratione loci* objection);

and

- (b) that the case fell outside the jurisdiction of the Court on the ground that it related to events which occurred prior to Turkey's declaration of acceptance of the compulsory jurisdiction of the Court dated 22 January 1990 (*ratione temporis* objection)."¹¹

In its judgment of 23 March 1995, on the above preliminary objections, the Court found that Turkey's restriction *ratione loci* was invalid, but ruled that the invalid clause could be severed from the rest of the declaration so that the declaration itself was valid.¹² As for the *ratione temporis* objection, the Court decided that temporal restrictions limiting acceptance of jurisdiction of the Court to matters which occur subsequent to the time of deposit of the instrument of acceptance can be validly made.¹³ However, the correct interpretation and application of the restrictions *ratione temporis* in the Turkish declarations under Article 25 and 46 of the Convention, and the notion of continuing violations of the Convention, would, in the opinion of the Court, raise difficult legal and factual questions. The Court therefore decided to join these issues to the merits of the case.¹⁴

During the hearing on the merits which was held on 25 September 1995 the above points were developed and argued before the Court. Turkey contended that the application fell outside the jurisdiction of the Court as the complaints occurred before Turkey's acceptance of jurisdiction of the Court. Turkey argued that the expropriation of the property of the applicant had been effected and completed in virtue of the provisions of Article 159 of the TRNC Constitution and legislation in force in North Cyprus at the relevant time, relating to property abandoned in North Cyprus since 13 February 1975. The expropriation therefore was a fact that had occurred

prior to Turkey's acceptance and was beyond the jurisdiction of the Court.¹⁵ The Court held, with a majority of eleven votes to six, that, as the TRNC was not regarded by the international community as a state under international law, it could not attribute legal validity for the purposes of the Convention to the TRNC Constitution. In consequence, the expropriation could not be considered as having been completed in that year, the applicant was still to be regarded as the legal owner of the property in question, and the situation had therefore to be reviewed as a continuing act of interference with the applicant's property subsisting subsequent to Turkey's declaration.¹⁶

On the question of imputability the Court said that it was not necessary to determine whether Turkey exercised detailed control over the policies and actions of the TRNC authorities, but it was "obvious from the large number of troops engaged in active duties in Northern Cyprus", that the Turkish army exercised effective overall control there.¹⁷

The Court observed that although Mrs. Loizidou had remained the legal owner of the land since 1974 she had effectively lost all control over it and all possibility to use and enjoy it. The continuous denial of access amounted, therefore, to an interference with her rights under Article 1 of Protocol No. 1.¹⁸

This article intends to examine below the various aspects of the above views and conclusions of the Court and their impact on the political situation subsisting in the island.

II. THE POLITICAL DIMENSION

The political dimension of the *Loizidou* case is illustrated by the fact that it was one of the many cases instituted against Turkey since 1975 arising from developments on the island of Cyprus, the aim being to accuse Turkey before the organs of the Council of Europe, in spite of the fact that, as stated by the Committee of Ministers of the Council of Europe in its Resolution DH (79) 1, full respect for human rights in Cyprus could

"only be brought about through the re-establishment of peace and confidence between the two communities; and that intercommunal talks constitute the appropriate framework for reaching a solution of the dispute".

Another political aspect of the case lies in the endeavour of the moving party, the applicant Greek Cypriot Administration, to disregard the exercise of substantial jurisdiction in North Cyprus by Turkish Cypriot authorities,

with the purpose of imputing responsibility to Turkey. However as stated by Judges Bernhardt and Lopes Rocha in their common Dissenting Opinion, the position of the applicant and of the Government which supports her cannot be separated from a "complex historical development and a no less complex current situation".

One may also recall the important observation of Judge Pettiti in his Dissenting Opinion:

"... the whole problem of the two communities ... has more to do with politics and diplomacy than with European judicial scrutiny based on the isolated case of Mrs Loizidou and her rights under Protocol No. 1. It is noteworthy that since 1980 there has been no multiple inter-state application bringing the whole situation in Cyprus before the Court. That is eloquent evidence that the member States of the Council of Europe have sought to exercise diplomatic caution in the face of chaotic historical events which the wisdom of nations may steer in a positive direction."

Another political dimension of the case is shown by the attitude of the Court in dealing with TRNC's statehood, thus side-stepping the issue of exercise of substantial jurisdiction by the authorities of North Cyprus, in relation to matters under the Court's examination. On the question of imputability and/or responsibility the true test would have been as to whether there is a *de facto* administration in North Cyprus exercising effective and exclusive executive, legislative and judicial authority, and not whether the "TRNC" is regarded as a "state" or not. Moreover, the question of recognition could not have been of crucial significance in determining responsibility and/or imputability. An unrecognised state can have duties and responsibilities in international law. Just as the Court ruled that it was not necessary to decide on the "lawfulness or unlawfulness under international law of Turkey's military intervention in the island in 1974" (para.56 of the Judgment) it was not necessary for the Court to adjudicate on the status of the TRNC, as the exercise of *de facto* authority in North Cyprus could be examined independently of the legal status of the TRNC. The Court, however, unlike the Commission (para.82 of the Report of the Commission of 8 July 1993), preferred to rule on the status of the TRNC (para.44 of the Judgment), thus giving an unnecessary and undesirable political advantage to the moving party, the Greek Cypriot Administration. The Court should be wary of intermeddling unnecessarily in political matters, though instigated by the moving party to do so.

III. FAILURE OF THE COURT TO EXAMINE ACTUAL EXERCISE OF AUTHORITY IN NORTH CYPRUS

In the *Loizidou* case the Court failed to examine the true governmental position in North Cyprus as it actually existed at the time of the judgment. If this had been properly done, the Court would have been bound to find, as the Commission had found in the *Chrysostomos and Papachrysostomou* case,¹⁹ that the Greek Cypriot Government in South Cyprus had not exercised authority over the Turkish Cypriots since December 1963 and that the people of North Cyprus have been governing themselves in an orderly manner in accordance with democratic standards, in particular, as laid down in Article 3 of the First Protocol to the Convention, and that there existed in fact an administration and a judiciary, as well as, a legislature capable of making laws - that is to say, the very ingredients of statehood.²⁰

It may be recalled that the fact that there was an effectual and established autonomous administration in the North was recognized by Lord Denning MR in the English Court of Appeal in *Hesperides Hotels and Another v. Agean Holidays and Another*.²¹ In *Polly Peck International Plc. v. Asil Nadir and Others*,²² the TRNC's Central Bank has been recognized by the English Court of Appeal as being equal to any central bank in any other state. In the *Hesperides* case, Lord Denning MR held that the action, being one in tort, was not maintainable, because the acts complained of were lawful under the *lex loci actus*; notice could be taken of the laws of the Turkish Federated State of Cyprus which authorised the acts. This was stated in the following terms:

*"There is an effective administration in Northern Cyprus which has made laws governing the day to day lives of the people. According to these laws, the people who have occupied these hotels in Kyrenia are not trespassers. They are not occupying them unlawfully. They are occupying them by virtue of a lease granted to them under the laws or by virtue of requisitions made by the existing administration. If an action were brought in the courts of this northern part, alleging trespass to land or to goods, it would be bound to fail. It follows inexorably that their conduct cannot be made the subject of a suit in England".*²³

The ability of the actual administration of a territory, whether presenting itself as a state or as a government *de facto*, to enact laws entitled to be taken cognisance of in the international plane, is generally accepted. The fact that an authority exercising legislative power has not been recognized as a state or government does not mean that its legislation is not accepted

externally as effective to alter the law within the area under its control. Without entering into a detailed consideration of the authorities on this point, it may suffice to refer to the position within the legal systems of a number of Member States of the Council of Europe:²⁴

AUSTRIA

“In Austria courts are not bound to obtain a certificate of the Ministry of Foreign Affairs concerning the existence or non-existence of a state. Austrian Courts did not hesitate to apply the law of the German Democratic Republic even at a time when the latter was not recognized by Austria”.²⁵

FRANCE

“The noted *Clerget* affair has given the courts a chance to decide the question definitively. A private creditor seized the effects of the commercial attaché of North Vietnam ... The Court of Cassation decided ... that the Court of Paris had correctly looked at the actual situation of the North Vietnamese government and had decided

‘that the Democratic Republic of North Vietnam, although not recognized, is represented in France, is an independent sovereign state whose assets ... cannot be seized, having regard to the sovereignty and independence which international courtesy forbids us to breach even to obtain payment of debts incurred in a private capacity’”.

This case shows in a particularly striking manner the sovereign powers recognized by the courts in these cases”.²⁶

GERMANY

“The German courts have recognized the status of Poland and of Czechoslovakia as states, deducing their status from their existence and from the fact that they possessed a territory, a population, and a stable government, even at a time when the German Reich had not yet recognized these two States”.²⁷

SWITZERLAND

In 1965 then Swiss Federal Tribunal, dealing with the effect of the laws of the German Democratic Republic, observed that “the legal order of the GDR is to be treated on an equal basis with the order of the Federal Republic of Germany even though the GDR is not recognized as a State by Switzerland”. It also said that “there is no reason why a foreign expropriation, even if it was not followed by the payment of compensation, should not be taken into account as a fact in deciding this question...”²⁸

Even more to the point, however, is the fact that the European Commission of Human Rights itself attributed legal validity and effect to the legislation of the TRNC when, in the *Chrysostomos* case,²⁹ it found that the arrest of the applicants in Cyprus, by police officers acting under Chapter 155, Section 14 of the Criminal Procedure Law took place “in accordance with a procedure prescribed by law as required by Article 5 para. 1 of the Convention”. It is impossible to understand how at one and the same time, the legislation of the TRNC can be valid and effective law for the purposes of judging the legality of an arrest under “a procedure prescribed by law”, yet the Constitution of that same authority does not constitute valid and effective law. Moreover, by its Resolution DH(95) 245, the Committee of Ministers of the Council of Europe has endorsed the above finding of the European Commission in *Chrysostomos* by formally agreeing with the opinion expressed by the Commission that in the said case “there had been no violation of Article 5 para. 1 of the Convention” and, further, “that the applicants’ detention after their arrest [by the TRNC authorities] and the proceedings against them [before a TRNC judge] were not in violation of the Convention and that there had been no violation of Article 13 of the Convention”. It is hard to believe that the *Loizidou* Judgment can be interpreted in such a way as to throw overboard the findings of the Commission in *Chrysostomos* and the legal position taken in Res. DH(95) 245.

IV. INCORRECT ATTRIBUTION OF RESPONSIBILITY TO TURKEY

In paragraph 54 of the Judgment (Merits) of 18 December 1996 the Court says as follows:

“It is important for the Court’s assessment of the imputability issue that the Turkish Government have acknowledged that the

applicant's loss of control of her property stems from the occupation of the northern part of Cyprus by Turkish troops and the establishment of the 'TRNC' (see the above mentioned preliminary objections Judgment, p. 24, para. 63). Furthermore, it has not been disputed that the applicant has on several occasions been prevented by Turkish troops from gaining access to her property (see paragraphs 12-13 above)".

As can be seen in the above quotation, the Court referred to the preliminary objection judgment of 23 March 1995, para. 63, in support of the proposition that the Turkish Government "acknowledged that the applicant's loss of control of her property stems from the 'occupation' of the northern part of Cyprus by Turkish troops and the establishment of the 'TRNC'". However, there is no reference either in the preliminary objection judgment, or in the judgment on the merits, to any record, minutes, proceedings or documents to show in what way, and at what stage, such an acknowledgement is allegedly made. On the contrary, the position of the Turkish Government all along had been that the Turkish intervention of 1974 was carried out under the Treaty of Guarantee, in the wake of a Greek-sponsored *coup d'état* which was aimed at uniting the island with Greece (*Enosis*), and that the Turkish intervention could not be describe as an "invasion" or "occupation". Moreover, the Turkish Government, had argued, *inter alia*, that it was due to the legislation and the constitutional provisions of the TFSC and its successor the TRNC, that the property of the applicant was expropriated, which could not be related to the Turkish intervention of 1974, the intervening acts constituted *novus actus interveniens* and therefore the acts in question were not imputable to Turkey but to the authorities of the TRNC. Turkey developed the *ratione temporis* objection to show that the chain of causation since the Turkish intervention was broken and that Turkish responsibility could not be invoked as regards acts and events prior to the recognition of the competence of the Court to hear and determine individual applications.

Furthermore, the Court's finding in para.54 that "it has not been disputed that the applicant has on several occasions been prevented by Turkish troops from gaining access to her property", is also not supported by evidence. In support of this proposition the Court refers to paras. 12 and 13 of the judgment on the merits. These paragraphs refer, however, to the "allegations" of the applicant as deduced by the Court. In her application the applicant herself did not allege that on "several occasions" she had been prevented from gaining access to her property. Her complaint was that "by the continued occupation and or control of the said part of Cyprus and by prohibiting

..... access to the said part of Cyprus and consequently to her property in question, has gradually and with the passing of time over the last 15 years, affected the rights of the Applicant as property owner”.

Had the Court recalled the position of the Turkish Government, as expressed in para. 30 of the Commission's report of 8 July 1993, it would have found that the Turkish Government had in fact denied that the applicant had ever intended to have access to her property but was prevented from doing so. The Turkish Government's view was that there was no genuine attempt to have access to property. The position had been explained in para. 30 of the Commission's report as follows:

“The respondent Government state that, after 15 July 1974, there was an agreement for exchange of Turkish and Greek Cypriots. Turks living in the South were allowed to come to the north of the island and the Greeks living in the north were allowed to go to the south. The properties of the communities concerned were taken over by the administrative authorities on both sides. The question of Greek Cypriot properties in the north and Turkish Cypriot properties in the south is a matter discussed within the framework of the intercommunal talks. The applicant has not been residing in the ‘Turkish Republic of Northern Cyprus’. Her allegation that she went there to claim her property is false”.

The Court also failed to address itself directly with the issue of responsibility. In paragraph 52 of the Judgment, the Court held that “the responsibility of a Contracting Party could also arise where as a consequence of military action - whether lawful or unlawful - it exercises effective control of an area outside its national territory”. The Court further said in paragraph 56 that “it is obvious from the large number of troops engaged in active duties in northern Cyprus... that her [Turkey's] army exercises effective control over that part of the island”. But this does no more than state a conclusion; it does not provide a reasoned basis for it. Moreover, the conclusion is wrong. It could legitimately only have been reached after a close consideration in the given individual case of the extent to which the effective authority of the civil authorities in Northern Cyprus might have been displaced by the presence and activity of the Turkish troops. Had the Court done so, it would have found that the Turkish forces do not exercise governmental authority or control over the administration of the TRNC, any more than, say, the presence of forces of the United States and the United Kingdom in Germany. The best way to demonstrate the absence of Turkish authority in North Cyprus is to look at the omnipresence of Turkish Cypriot authority. The Commission as the fact finding body did not find that Turkey was responsible for the alleged Convention violation.

V. FAILURE OF THE COURT TO CONDUCT A JUDICIAL EXAMINATION OF THE EXISTENCE OF THE TRNC

It was not necessary, or even desirable, to decide on the status of the TRNC. Having decided to do so, however, the Court proceeded to apply wrong criteria to the question under its consideration, as will be explained in the following paragraphs.

The Court, failed to conduct a judicial examination of the existence of the TRNC, but wrongly regarded international practice, particularly relating to recognition, as constituting international law.³⁰ However, international practice as such is not automatically part of international law, and where it becomes so it always involves the acquiescence, or at least, the non-objection of the state against which the practice is sought to be applied.

Having, however, chosen to make a ruling on the legal status of the TRNC as a central issue in the case, the Court should have independently and objectively examined this issue on the basis of relevant law and facts. The criteria of statehood in international law are well-known (such as, territory, population and government), and the satisfaction of those criteria could easily have been assessed if an attempt had been made to consider the pertinent facts.³¹ Instead, the Court limited its consideration of facts to the “Turkish military presence in Northern Cyprus”³² and to “The international response to the establishment of the ‘TRNC’”.³³

The Court failed to examine the facts relating to the creation, structure and operation of the TRNC and to its administrative, legislative and judicial system. Although acknowledging that “it [the Court] must also take into account any relevant rules of international law when deciding on disputes concerning its jurisdiction”, the Court immediately went on to say :

*“In this respect it is evident from international practice and the various strongly worded resolutions referred to above (of the UN Security Council, the Council of Europe, the European Community’s Council of Ministers and the Commonwealth Heads of Government) that the international community does not regard the ‘TRNC’ as a State under international law and that the Republic of Cyprus had remained the sole legitimate Government of Cyprus...”*³⁴

The Court thus acted in a manner comparable to some national courts when they accept the views of the Executive as determinative of certain questions of foreign affairs. But the European Court of Human Rights is

not a national court. It is an international tribunal, even though one of limited jurisdiction. The Court is not meant to be subservient to the views of governments, but rather to examine the validity of those views. The fact that many governments may adhere to a particular position as a matter of policy, even though that position is couched in legal terms, does not turn that position into law.

The Court should instead have approached the question of the status of the TRNC in the manner in which the Badinter Commission³⁵ at the request of the Council of Ministers of the European Community approached the question of the status of the successor states in the former Yugoslavia. The Badinter's Commission did not deal with the question by assessing the degree to which the new states had been recognized as such by other states. Instead, the Commission deemed its task to be one of finding the facts and applying the law to them. The Commission considered

- “(a) that the answer to the question should be based on the principles of public international law which serve to define the conditions on which an entity constitutes a State, that in this respect, the existence or disappearance of the State is a question of fact; that the effects of recognition by other States are purely declaratory;*
- (b) that the State is commonly defined as a community which consists of a territory and a population subject to an organized political authority; that such a State is characterized by sovereignty;*
- (c) that, for the purpose of applying these criteria, the form of political organization and the constitutional provisions are mere facts, although it is necessary to take them into consideration in order to determine the Government's sway over the population and the territory”.*³⁶

It is clear that, for the Commission, recognition was not “constitutive” of statehood, but merely “declaratory” of it. “Statehood” had an objective existence quite distinct from recognition.

No Member of the European Community has expressed any dissent from the views of the Badinter Commission. It would be quite inconsistent for those same states, to accept the approach used by the European Court of Human Rights.

The legality of the existence of the TRNC as a state is not affected by the fact that Turkish forces are present in North Cyprus, for this is the direct consequence of the “coup” by Greek Cypriots in 1974. The international reaction to Turkey's having fulfilled its duties as a guarantor of that arrangement has never been the subject of international judicial

scrutiny or indeed of any proper objective legal examination at all. Even the Court of Justice of the European Community allowed no more than the most cursory and superficial examination of the matter in the reference from an English Court in the case of *The Queen v. Minister of Agriculture, ex parte Anastasiou (Cyprus v. Greece)*.³⁷

Moreover, the resolutions referred to in paragraph 42 of the Judgment are not legally mandatory and should not have been accorded controlling influence. The Security Council resolutions were not stated to have been adopted in the exercise by the Council of its powers under Chapter VII of the UN Charter, nor were they expressed in the language usually associated with an intent to create a mandatory effect under Article 25 of the UN Charter. A number of Members of the Council of Europe, namely, Britain, Belgium, France and Italy, have openly taken this position regarding Security Council resolutions.³⁸

VI. THE MINORITY ISSUE

Para. 44 of the *Loizidou* Judgment reads as follows:

"In this respect it is evident from international practice and the various, strongly worded resolutions referred to above (see paragraph 42 above) that the international community does not regard the "TRNC" as a State under international law and that the Republic of Cyprus has remained the sole legitimate Government of Cyprus - itself, bound to respect international standards in the field of the protection of human and minority rights. Against this background the Court cannot attribute legal validity for purposes of the Convention to such provisions as Article 159 of the fundamental law on which the Turkish Government rely."

The statement in the above paragraph that "the Republic of Cyprus has remained the sole legitimate Government of Cyprus - itself, bound to respect international standards in the field of the protection of human and minority rights" has two misleading aspects. First, it wrongly presumes that the recognised "Government of Cyprus" (composed of Greek Cypriots only, irrespective of the provisions of the international Treaties which gave birth to the Republic of Cyprus and of now the defunct 1960 Constitution which provided for a bi-communal Republic of Cyprus) is the *legitimate* Republic of Cyprus. The Court wrongly equates "recognition"

to “legitimacy” without examining the status of the Republic of Cyprus under the above mentioned Treaties and the Constitution. Second, by stating that the present “Government of Cyprus” is itself “bound to respect international standards in the field of human and *minority rights*”, wrongly suggests that the Turkish Cypriots have the status of a “minority” as meant by international standards. If that was the meaning of para.44, the Court’s Judgment would have far-reaching repercussions, for it disregards completely the equal political status of the Turkish Cypriot community. Even more surprising is the Opinion of the two honourable judges - Wildhaber and Ryssdal - to the effect that the TRNC is “constituted by what was originally a minority group in the whole of Cyprus”. Both of these passages completely ignore those legal and factual features which characterize the life of the society in Cyprus. The international Treaties and the now defunct 1960 Constitution of Cyprus clearly recognized two politically equal communities, the Greek Cypriot community and the Turkish Cypriot community.³⁹ The “minorities” in the island were religious groups, such as the Maronites, Armenians and Latins, who were given the right to opt to join either one of the two communities.

The Turkish Cypriot Community has never been qualified by anyone, other than Greek Cypriot quarters, as a “minority” in Cyprus, neither at the time of the establishment of the Republic in 1959/69 by agreement between Great Britain, Greece, Turkey and the respective Head of the Turkish Cypriot and the Greek Cypriot communities, nor thereafter. It is precisely because of the attempt of the Greek Cypriot community, through a *coup*, against the Constitution, to demote the Turkish Cypriot community to a minority status that the Cyprus problem emerged as of 1963. As from December 1963, no government representing the whole population of Cyprus has existed. From then on, the Government of Cyprus was replaced by two exclusive administrations. This corresponded to the right of self-determination of each community recognized at the time by the British Government, the predominant player in bringing about the Republic of Cyprus. At the time of emergence of Cyprus as an independent state, the then British Colonial Secretary stated:

*“It will be the purpose of Her Majesty’s Government to ensure that any exercise of self-determination should be effected in such a manner that the Turkish Cypriot community, no less than the Greek Cypriot community, shall, in the special circumstances of Cyprus, be given freedom to decide for themselves their future status. In other words, Her Majesty’s Government recognize that the exercise of self-determination in such a mixed population must include partition among the eventual options”.*⁴⁰

The existence of separate rights of self-determination of the two communities, or peoples, of Cyprus is implicit in the ongoing negotiation process under the auspices of the United Nations. Even more so, at the end of their meeting held in Geneva in July 1974, the Foreign Ministers of the three Guarantor Powers, United Kingdom, Greece and Turkey issued a statement calling for negotiations to be carried on to secure the restoration of peace and "the re-establishment of constitutional government in Cyprus" and noting at the same time "the existence in practice in the Republic of Cyprus of two autonomous administrations, that of the Greek Cypriot Community and that of the Turkish Cypriot Community".⁴¹

The United Nations deals with the Cyprus problem on the basis of two separate communities. For instance, the UN Security Council, in its resolutions 367 of 1975 and 649 of 1990, describes those to whom the Secretary-General is to render his good offices, as "communities" and sometimes as "parties". In his report to the Security Council dated 8 March 1990, the UN Secretary General states,

"Cyprus is the common home of the Greek Cypriot community and of the Turkish Cypriot community. Their relationship is not one of majority and minority but one of two communities in the state of Cyprus. The mandate given to me by the Security Council makes it clear that my mission of good offices is with the two communities. My mandate is also explicit that the participation of the two communities in this process is on an equal footing. The solution that is being sought is thus one that must be decided upon by and must be acceptable to, both communities. It must also respect the cultural, religious, social and linguistic identity of each community" (emphasis supplied).

The UN Security Council Resolution 649 of 12 March 1990 also describes the negotiation process as "... negotiations between the representatives of the two communities on an equal footing, the objectives of which must continue to be to freely reach a solution providing for a political settlement and the establishment of a mutually acceptable constitutional arrangement..."

Security Council resolutions, 716 of 11 October 1991, and 993 of 29 July 1994, have again emphasized this parity of negotiating status in the search for a bi-communal and bi-zonal federation. The Secretary-General has also stated that:

"The federation will be established through a new constitutional arrangement which will be prepared in line with the overall framework agreement being negotiated in which the

*two communities participate on an equal footing and which will be approved through separate referenda in each community*⁴² (emphasis supplied).

Nothing has changed in the meantime to make such assessments irrelevant or invalid. By ignoring such fundamental facts, the Court has not only acted in derogation of legal criteria, but has at the same time aggravated the overall situation by unfortunately introducing misguided considerations into the ongoing search for a peaceful settlement. And what about the right of the Greek Cypriot Community to self-determination as measured against the human rights standards allegedly relevant to the exercise of self-determination? Has the apparent exercise of self-determination by the Greek Cypriot community by way of *coup d'etat* in 1963/64 effectively served the human rights of Turkish Cypriot citizens of the Republic? It is sufficient to refer to the UN Security Council resolution 186 of 4 March 1964, under the terms of which a United Nations Peace Force in Cyprus was established in order to stop the massacre of Turkish Cypriots on the island by the Greek Cypriot side beginning in December 1963. Members of the Court may have lost sight of these fundamental facts.

VII. EROSION OF THE PRINCIPLE OF BI-ZONALITY

The *Loizidou* judgment also fails to take into account the bi-zonal, bi-communal framework for a solution which emerged as a result of intercommunal negotiations, under the auspices of the UN Secretary-General, and as set out in the two summit agreements concluded in 1977 and 1979 between the Greek Cypriot and Turkish Cypriot leaders, the Set of Ideas of 15 July 1992, prepared by the UN Secretary General, and in Security Council resolutions, particularly Resolution 716 of 11 October 1991 and 744 of 25 August 1992.

The property rights and reciprocal compensation is a manifestation of the conflict in the island. As such, these issues can only be settled through negotiations, and on the basis of already agreed principles of bi-zonality and bi-communality. Inevitably, the realization of bi-zonality will involve an exchange of Turkish Cypriot properties in the South with Greek Cypriot properties in the North and if need be, the payment of compensation for any difference. The principle of bi-zonality implies that the population of the federated state in the North will be predominantly Turkish Cypriot and that the so-called "three freedoms", that is to say, the freedoms of movement and settlement and the right to property will be restricted, and a ceiling is

to be agreed upon the number of Greek Cypriots that will reside and own property in the North.

The UN Secretary-General's Set of Ideas of 15 July 1992, endorsed by Security Council resolutions 744 of 26 August 1992 and 789 of 24 November 1992, provide for these issues in the following manner:

"The freedom of movement, the freedom of settlement and the right to property will be safeguarded in the federal constitution. The implementation of these rights will take into account the 1977 high-level agreement and the guiding principles set out above. The freedom of movement will be exercised without any restrictions as soon as the Federal Republic is established, subject only to non-discriminatory normal police functions. The freedom of settlement and the right to property will be implemented after the resettlement process arising from territorial adjustments has been completed. The federated states will regulate these rights in a manner to be agreed upon during transitional period consistent with the federal constitution" (emphasis added).

As to compensation for immovable properties of displaced persons, the Set of Ideas of the UN Secretary-General provide as follows:

"Other areas under Greek Cypriot and Turkish Cypriot administration. Each community will establish an agency to deal with all matters related to displaced persons.

The ownership of the property of displaced persons, in respect of which those persons seek compensation, will be transferred to the ownership of the community in which the property is located. To this end, all titles of properties will be exchanged on a global communal basis between the two agencies at the 1974 value plus inflation. Displaced persons will be compensated by the agency of their community from funds obtained from the sale of the properties transferred to the agency, or through the exchange of property. The shortfall in funds necessary for compensation will be covered by the federal government from a compensation fund obtained from various possible sources such as windfall taxes in the increased value of transferred properties following the overall agreement, and savings from defense spending. Governments and international organisations will also be invited to contribute to the compensation fund. In this connection, the option of long-term leasing and other commercial arrangements may also be considered.

Persons from both communities who in 1974 resided and/or owned property in the federated state administered by the other community or their heirs will be able to file compensation claims. Persons belonging to the Turkish Cypriot community who were displaced after December 1963 or their heirs may also file claims". [emphasis added].

The *Loizidou* judgment does not discuss the above facts of obvious relevance to the property claim of the applicant.

VIII. FAILURE TO TAKE INTO CONSIDERATION THE STATUS OF THE UN BUFFER ZONE

The *Loizidou* judgment makes no reference to the UN controlled buffer zone between the two lines separating the two communities in the island. However, by its finding that Turkey is in violation of Article 1 of Protocol No. 1 in preventing applicant's access to her property across the buffer zone, the Court is taken to have refused, contrary to the UN position on the matter, to take into consideration the existence of the buffer zone as a relevant point in issue.

It should be recalled that the UN Secretary-General has persistently insisted on the preservation of the status and the integrity of the buffer zone as a necessary element of preserving the peace on the island.⁴³

The UN Secretary-General's report S/21981 of 7 December 1990 on preserving the integrity of the buffer-zone in Cyprus states that in this zone, set up between the two communities to preserve the military status quo, the UN peace-keeping force has a duty to prevent all unauthorized intrusion and civilian activities. The civil authorities of both communities have accepted the inviolability of this particular zone and it is their duty to ensure compliance with the undertaking in question. In addition, paragraph 6 of the UN Unmanning Agreement of May 1989 stipulates, "in case a violation persists, the other force will be free to take proportionate action in the area concerned".

In his report to the Security Council of 31 May 1992 the Secretary-General has stated that UNFICYP has a function which has enabled it to keep the peace in Cyprus since 1974, "namely control of the buffer zone".⁴⁴ The Secretary-General has persistently referred in his subsequent reports to the necessity of preserving "the integrity of the buffer zone from unauthorized entry or activities by civilians".⁴⁵

It is due to the Greek Cypriot side's complete disregard of the UN call

for respect of the integrity of the buffer zone that the situation deteriorated in the summer of 1996 to a level unparalleled since 1974.⁴⁶

The Judgment of the Court also ignores the findings of the Commission relating to the integrity of the buffer zone. No reasons are given why the Court differed from the Commission on this issue. However, in its report of 8 July 1993, the Commission had referred to the UN Secretary-General's report of 31 May 1989 to the Security Council about the demonstration of 31 May 1989 in which the applicant had taken part.⁴⁷ In his report the Secretary-General stated in para. 11 that,

"following violent demonstrations in the United Nations buffer-zone in November 1988, the Government of Cyprus had given assurances that it would in future do whatever was necessary to ensure respect for the buffer-zone... Accordingly, UNFICYP asked the Government to take effective action to prevent any demonstrators from entering the buffer-zone, bearing in mind that such entry would lead to a situation that might be difficult to control"(emphasis added).

In para. 82 of its report the Commission had noted that,

"the demonstration on 19 May 1989, in the course of which the applicant was arrested in Northern Cyprus, constituted a violation of the arrangements concerning the respect of the buffer-zone in Cyprus (cf. para. 39 above). The provisions under which the applicant was arrested and detained (see paras 43-45 above) served to protect this very area. This cannot be considered as arbitrary" (emphasis added).

The fact that the Court ignored to take into account the status of the UN buffer zone, which is an element that should have been taken into account in considering the right to property (as a correlative of the right of free movement) is a serious omission which may encourage violations of the buffer zone and lead to incidents and wide-scale troubles in the area, and repercussions all over the island, affecting in a negative way the prospects for a peaceful settlement.

IX CONCLUSIONS

The Turkish Cypriot side reacted strongly to the majority Judgment of the Court mainly because it denied the equal political status of the Turkish

Cypriot community, whose status under the 1960 Cyprus treaties is that of a co-founder partner of the bi-communal Republic of Cyprus, and in doing so, it unjustifiably bolstered the status of the Greek Cypriot Administration, wearing the mantle of the "Government of Cyprus", thus equating recognition to legitimacy. This emerges particularly from the reference in paragraph 44 of the Judgment to the "legitimate Government of Cyprus" being itself "bound to respect international standards in the field of the protection of human and minority rights". If this were to mean that the Turkish Cypriot community in the island is a "minority", the Judgment of the Court would not only be in conflict with the international Treaties of 1959/60 and the now defunct Cyprus Constitution of 1960, but it would also run counter to the basic elements and principles underpinning the intercommunal talks. The majority Judgment therefore carries with it an incorrect assessment furthering a legally distorted suggestion of possible far-reaching repercussions. Even more surprising is the concurring Opinion of the two honourable Judges (Wildhaber and Ryssdal) on the right to self-determination, referring to the TRNC as having been "constituted by what was originally a minority group in the whole of Cyprus (i.e. the 'Turkish Cypriots')". Enough has already been said above to show that the author does not agree with the assessment in question.

It is unacceptable that the Court could regard the bi-communal Republic of Cyprus as a unitary state composed of one community only, the Greek Cypriots, and that the sovereignty of that Republic,⁴⁸ which was entrusted to the two communities conjointly,⁴⁹ could be attributed to one of the communities to the exclusion of the other.

International law cannot for ever ignore the facts and realities of Cyprus. International law cannot be based on theoretical assumptions, but that it should keep abreast with the facts and developments.

As for the status of the TRNC, as already explained above, it was not necessary for the Court to decide on this, as the issue of "imputability" could be determined by examining whether the acts complained of were those of Turkey, or those of the TRNC. "Imputability" was a matter of exercise of substantive authority or jurisdiction, and not of status. By deciding upon the question of status, the Court undesirably treaded upon political grounds, whereas it chose to do otherwise as to the right of freedom of movement, and the right to possessions, which the Court decided in isolation of the intercommunal talks and the *de facto* division of the island, thus undermining the principle of "bi-zonality" agreed upon within the context of the intercommunal talks. The Court refused to take into consideration the suggestion also made by the Committee of Ministers in the earlier inter-state case, that the full enjoyment of human rights in

Cyprus depends on a political settlement in the island.

In view of the foregoing, the Judgment of the Court is bound to have a negative effect on the intercommunal talks, for it undermines the principle of "bi-zonality" agreed upon between the two sides, which entails regulation of the "three freedoms" (the freedom of movement and settlement and the right to property) on the lines proposed by the UN Set of Ideas. If the Judgment of the Court were to be used to negate the principles underpinning the intercommunal talks, it will not contribute to a peaceful and agreed settlement of the Cyprus problem.

NOTES AND REFERENCES

1. UN Security Council doc. S/20663, para. 11
2. Para. 58 of the report of the Commission of 8 July 1993.
3. *Ibid*, paras. 78 and 79
4. *Ibid*, para. 82.
5. *Ibid*, para. 88.
6. *Ibid*, paras. 93-95.
7. *Ibid*, para. 97.
8. *Ibid*, para. 98.
9. *Ibid*, paras. 99 and 100.
10. The case before the Court is numbered 40/1993/435/514.
11. Judgment of the Court (Preliminary Objections) of 23 March 1995.
12. *Ibid*, paras. 55-98.
13. *Ibid*, paras. 100-102.
14. *Ibid*, paras. 103-105.
15. Judgment of the Court (Merits) of 18 December 1996, para. 42.
16. *Ibid*, paras. 41 and 44-47.
17. *Ibid*, para. 56.
18. *Ibid*, para. 68. However, the Court did not find a violation of Article 8 of the Convention (respect for home) as the applicant had moved to Nicosia in 1972.

The Court also decided to reserve the question of compensation and invited

the parties to submit observations on this question within six months (paras. 67-69).

19. Report of the Commission of 8 July 1993.
20. See, Zaim M. Necatigil, "The Turkish Republic of Northern Cyprus: Statehood and Recognition", *Journal for Cypriot Studies*, Vol. 2, No. 1 (1996), pp. 3-17.
21. (1978) 1 All ER 277, at p. 285.
22. (1992) 2 LLR 238 (CA).
23. (1978) 1 All ER 277, at p. 285.
24. Seidl-Hohenveldern on "Austria" in Lauterpacht & Collier (eds.), *Individual Rights and the State in Foreign Affairs*, p.26.
25. Wail on "France" in Lauterpacht & Collier (eds.), *supra*, p.291; *Clerget v Banque Commercial pour L'Europe* (1971), Court of Cassation, 65 ILR 54; *Matte et Ross v La Société des Ferges et des Chambres de la Méditerranée* (1991) 18 JDI 868.
26. Seidl-Hohenveldern on "Germany" in Lauterpacht & Collier (eds.), *Individual Rights and the State in Foreign Affairs*, p.259; Reichsgerichs 10 May 1921 *Fontes Juris Gentium A. 2 I No.224*; and Reichsgericht 29 June 1920 *Fontes Juris Gentium A.21 No. 202*.
27. *VEB Carl Zeiss Jena v. Carl Zeiss Heidenheim* (72 *International Law Reports* 550, at pp. 562 and 560).
28. Report of the European Commission of Human Rights of 8 July 1993. See article by Zaim M. Necatigil, "Chrysostomos and Papachrysostomou v. Turkey: Some Aspects of State Responsibility", *Journal for Cypriot Studies*, Vol. 2, No. 3 (1996), pp. 217-266.
29. Judgement of 18 December 1996 (Merits), paras. 42 and 44.
30. See article referred to in note 19, above, where the criteria of statehood are examined in some detail.
31. *Ibid*, paras. 16-17.
32. *Ibid*, paras. 19-24.
33. *Ibid*, para. 44.
34. The Commission was composed, *inter alia*, of Mr. Robert Badinter, Chairman, at the time President of the French "Conseil Constitutionnel" and Prof. Roman Herzog, at the time President of the German Constitutional Court and at present President of the Federal Republic of Germany.
35. 29 November 1991, 92 ILR 737.

36. (1994) ECR1- 3087, relating to the validity of phytosanitary certificates issued by the authorities in the TRNC.
37. British position: Comments by Sir Colin Crewe at 1589 Meeting, 6 October 1971, *Official Records of the Security Council*, S/PV. 1589, p. 5, paras. 49-53; and at 1598 Meeting, 20 October 1971, *Ibid.*, S/PV. 1598, p. 3., paras. 25-26; Belgian position: Comment by Mr. Longerstacy at 1590th Meeting of the Security Council, 14 October 1971. *Ibid.*, S/PV. 1594, pp. 5-6, para. 51; French position: Comments by Mr. Kosciusko-Morizet at 1588th Meeting of the Security Council, 5 October 1971. *Ibid.*, S/PV.1588, pp. 2-3, paras. 6-8; and Italian position: Comments by Mr Vinoi at 1589th Meeting of the Security Council, 6 October 1971. *Ibid.*, S/PV. 1589, p. 11, para. 6; and at 1595th Meeting, 20 October 1971. *Ibid.*, S/PV. 1595, p. 17, para. 167.
38. Article 2 of the Constitution.
39. Statement in the House of Commons on 19 December 1956.
40. Geneva Declaration of 30 July 1974, signed by the Foreign Ministers of UK, Greece and Turkey.
41. S/23300 of 19 December 1991, para. 6.
42. See particularly the UN Secretary-General's report S/12253 of 9 December 1976, para. 19.
43. S/24050, para. 50.
44. S/26777 of 22 November 1993, para. 16.
45. UN Secretary-General's report S/1996/1016 of 10 December 1996.
46. S/20663
47. Restricted as it was, because Cyprus could not change its Constitution, and moreover, it could not enter into economic and political union with any state whatsoever.
48. The two community leaders had signed all the documents establishing the Republic of Cyprus.
49. There have been references to the political dimension of the *Loizidou* case in other organs of the Council of Europe. For instance, in presenting the opinion of the Committee on Legal Affairs and Human Rights at a session of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on 29 January 1997 the Chairman of the Committee, Mr. Jurgens said:

"the political situation means that human rights are being violated on both sides of the island. That is such a massive problem that legal advice does not help, although the Court of Human Rights here in Strasbourg recently - in the *Loizidou* case in December - stated specifically that members of the Cypriot community whose property is

on the other side of the wall should not lose their property rights. Whether or not those rights can be reinstated is a political matter. They can be reinstated only if the political situation is such that each side is prepared to acknowledge the rights of the other" (AS (1997) CR 4).

Again, at the 585th session of the Committee of Delegates of the Council of Europe on 25 February 1997, when the *Loizidou* judgment came up for examination under Article 54 of the Convention, the Director of Human Rights, Mr. Pierre-Henri Imbert said that, because of the political dimension of the case, the application of the judgment involved significant political difficulties. This was not a matter of mathematics; the case was different from the other; it was not restricted to compensation, as the applicant had asked also for other relief.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİNİN LOIZIDOU DAVASINDAKİ HÜKMÜ ÜZERİNE BİR ELEŞTİRİ

ÖZET

Bu makale, *Loizidou* davasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, davacının Girne'deki taşınmaz malları ile ilgili şikâyeti konusunda, 18 Aralık 1996 tarihinde tefhim etmiş olduğu hükmü ile ilgili bir eleştiridir. Mahkemenin bulgusuna göre, şikâyetçinin Girne'deki taşınmaz mallarına ulaşmasının engellenmesi mülkiyet hakkının ihlalidir. Şikâyet konusu olay Rum kadınların düzenlemiş oldukları bir gösteri esnasında meydana gelmişti. Bu olayda şikâyetçi, BM denetimindeki tampon bölgeyi ve KKTC sınırlarını ihlâl etmesi üzerine KKTC polisince tutuklanmış ve birkaç saat sonra BM aracılığı ile Rum tarafına iade edilmişti. Şikâyetçi Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na yaptığı başvuruda kötü muameleye tabi tutulduğu, özgürlüğünden yoksun bırakıldığı ve mülkiyet hakkının ihlâl edildiği konusunda Türkiye aleyhine şikâyette bulunmuştu. Komisyon hazırladığı raporda bu şikâyetleri reddetti. Fakat, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Komisyon'dan farklı olarak, KKTC olgusunu dikkate almayarak, şikâyetçinin taşınmaz mallarına ulaşmasının engellenmesi ile mülkiyet hakkının ihlâl edildiğine dair bulgu yapmak ve bunun sorumluluğunu Türkiye'ye atfetmekle hatalı davranmıştır. Ek olarak, Mahkeme, mülkiyet hakkı ile ilgili şikâyeti soyut bir biçimde, toplumlararası görüşmeleri ve adadaki siyasal durumu dikkate almaksızın karara bağlamıştır. Bu kararı verirken Mahkeme BM denetimindeki tampon bölgenin mevcudiyetini ve statüsünü de dikkate almadığı gibi, toplumlararası görüşmelerde mülkiyet ve dolaşım hakkı ile ilgili olarak belirlenen ilkeleri bir kenara itmiştir. Hüküm, "iki kesimlilik" ilkesini temelinden sarsmakla, toplumlararası görüşmeler çerçevesinde kabul edilebilir ve barışçı çözüm arayışlarını da olumsuz yönde etkilemektedir.

Maraş Bölgesi'ndeki Mevcut Dokunun Sürdürülebilirliğinin Sağlanmasına Yönelik Öneriler

Uğur Ulaş Dağlı*
F. Şeyda Bayındır**

ÖZET

Maraş bölgesi 1970-1974 yılları arasında gelişmekte olan bir turizm alanı idi. 1974 sonrasında kapalı ve açık bölge olarak ayrılması sonucunda bölgenin bütünlüğü bozulmuştur. Bu yazıda, Maraş'ta ortaya çıkan problemler üzerinde durulmaktadır. Bu problemler binaların verimli şekilde kullanılmaması, yaşayanların uyum sorunları ve kent bütünlüğünün bozulması olarak belirlenmiştir. Bunlara yönelik görüş ve öneriler yazının ana fikrini oluşturmaktadır.

GİRİŞ

İngiliz yönetimi döneminde Mağusa şehrinin önemli bir mahallesi olan Maraş (Varosha-Varoşa) bu dönem sonrasında özellikle 1970-1974 yılları arasında Kıbrıs'ın en önemli turizm alanı kimliğine sahipti. 1974 Barış Harekâtı ile birlikte Maraş'ın bir kısmının kapalı bölge durumuna düşmesi ve sadece konut alanları ile idarî merkezin bulunduğu kesimin açık kalması nedeni ile, mahallenin bütünlüğü bozulmuştur. Ayrıca, binalar kullanıldıkları sürece sağlıklı kalabilecekleri için hem kapalı hem de açık bölgede kullanılmayan binaların yavaş yavaş yok olma sorunu ortaya çıkmaktadır. Göçmenlerin oturduğu bölgede ise, kullanıcıların çevreyi ve konutları sahiplenememe sorunu, sosyal çevrenin olumsuz yönde gelişim göstermesi, mahallenin önemini yitirmesine sebep olmuştur.

* Doğu Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Öğretim Üyesi

** Doğu Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Öğretim Üyesi

1. TARİHSEL GELİŞİM İÇİNDE MARAŞ

Kıbrıs, Sicilya ve Sardunya'dan sonra Akdeniz'in üçüncü büyük adasıdır. Suriye'nin batısında, Mısır'ın kuzeyinde, Türkiye'nin güneyinde yer almakta olan adanın Doğu Akdeniz'deki konumu önemini artırmaktadır. Tarih boyunca, Anadolu'dan, Ortadoğu'dan, Mısır ve Akdeniz ülkelerinden çeşitli akınların ve medeniyetlerin etkisi altında kalmıştır. Antik dönemde, Mısırlılar, Hititler, Egeliler, Fenikeliler, Asurlar ve Romalılar, daha sonra ise Templer Şövalyeleri, Lüzinyanlar, Venedikliler, Osmanlılar ve İngilizlerin adaya hakim olduklarını biliyoruz. Kıbrıs'ın doğusunda yer alan Mağusa tarihsel ve ticarî anlamda diğer bölgelere göre daha önemli bir şehirdir.

Ada, Osmanlıların son döneminde fakir bir bölge durumuna geldi. 1878 yılında ise Berlin antlaşması ile İngilizlerin eline geçti. İngilizlerin Kıbrıs'a önem vermelerinin birinci nedeni Cebelitarık, Malta ve Kıbrıs zincirini oluşturmak istemeleriydi. Ayrıca Mağusa limanının, Suriye ve Türkiye ile birlikte İngiliz malları için Akdeniz kıyılarında önemli bir pazar kimliği kazanmaya elverişli olduğu düşünülüyordu.¹

Lüzinyanlar döneminden beri bölgede önemli bir unsur olan Mağusa Limanı İngiliz döneminde de aynı özelliğini korudu. Ciddî yatırımlar yapılmasa da liman çevresinde gözle görülür gelişme oldu. Türklerin yoğun olarak yaşadığı surlar içinde limana hizmet veren depolar inşa edilirken, surların güney sınırında limana yakın bölgede İngilizlere ait denizcilik işletmeleri ve kamu hizmeti veren yapılaşmanın başladığı görülmektedir. Bu yöndeki gelişim, 1900-1930'lu yıllar arasında en hızlı dönemini yaşamıştır.

İngiliz döneminin ilk yıllarında surların dış kısımlarında, Kuzey ve Batı yönünde bağlık ve bahçelik alanlarda yerleşim olduğu söylenmektedir. Daha çok surların içinde yer alan kent dokusu dışında, organize bir şekilde başlayan ilk yerleşim, İngiliz dönemine rastlamaktadır. Kent merkezinin surların içinde yer alması nedeni ile dışarıda gelişme gösteren yeni bölgeye Varoşa denilmiştir. Aynı zamanda "Yeni Şehir" anlamında kullanılan "Varosha", yani Maraş kenti, 1974 öncesinde Rumların Mağusa'da Surlar İçi Mahallesi'nde oturmalarına izin verilmemesi üzerine, surlar dışında kurulan bir mahalle olarak gelişmiştir. Bunun yanında o yıllarda Maraş bölgesinde Rumların yanısıra yoğun olmamakla birlikte Türklerin de oturduğunu belirten kaynaklar vardır. Osmanlı döneminde Mağusa'yı ziyaret eden yabancılar, yüksek rütbeli Türk görevlilerinin bağlık bahçelik bir yer olan Maraşta oturmayı tercih ettiklerinden bahsederler². O dönemde, Maraş nüfusunun 34.700 olduğu, bunun 29.700'nün Rum, 180'nin Ermeni, 30'nun Maronit, 4430'nün İngiliz, 360'nin ise Türklerle birlikte diğer etnik gruplara ait olduğundan bahsedilmektedir³.

Maraş'ın halk dilindeki isimleri, "Yel Değirmeni Şehri" ve "Portakal

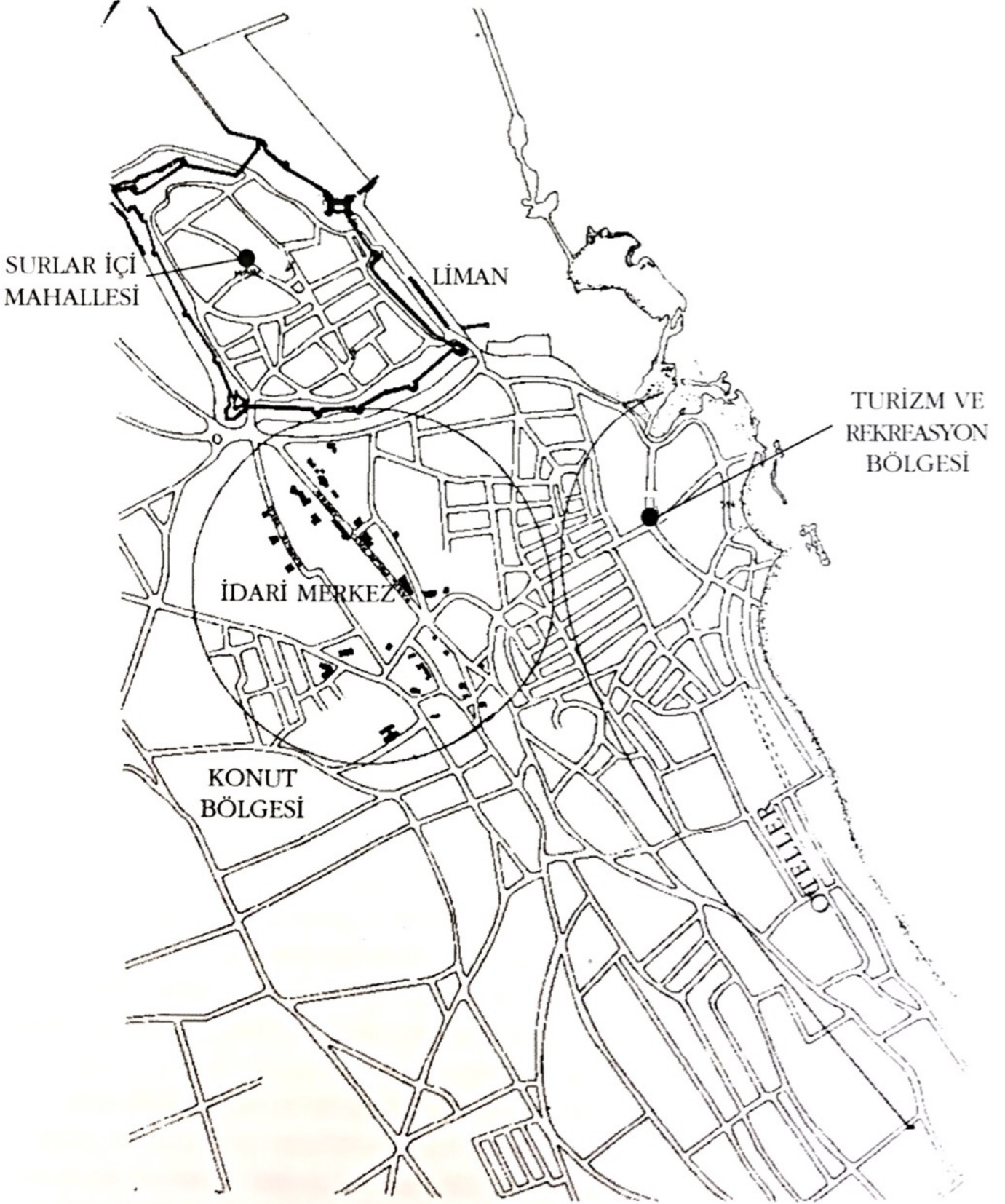
Şehri"ydi. Bunun nedeni mahalleye karakteristik özellik veren yel değirmenleri, bunların rüzgârla birlikte su pompalaması ve Maraş'ın büyük bir alanının bu sulama sisteminden dolayı portakal bahçeleri ile kaplı olması idi⁴. Yani tarım gelişmişti. Hakim zemini oluşturan "kırmızı toprak" tan dolayı "Kırmızı Köy" olarak da anılırdı. Hem Akdeniz, hem Uzakdoğu ve Kuzey ülkelerinin bitkilerini yetiştirebilme kapasitesi ile zenginleşmiş bir yerleşim merkeziydi⁵.

Mağusa adanın en işlek gemicilik merkezi olup doğal limana sahip tek bölge idi. 1878 yılında İngilizlerin adaya hakim olmaları ile birlikte Mağusa limanının yeniden önem kazanması ve bir ticaret limanı haline gelmesi ile Mağusa surları içindeki yerleşim, surların dışına taşındı. Bağlık bahçelik bir yerleşim olarak bilinen Maraş, liman ile birlikte gelişmeden payını aldı. Kentin idarî merkezi bugünkü Fazıl Polat Paşa Caddesi üzerinde konumlanmıştı. Bu caddede belediye, polis, hastane, itfaiye, okul, hükümet konağı görülmektedir. 1905 yılında inşa edilen ve 1960 yılına kadar fonksiyonunu koruyan tren istasyonu da bu sokak üzerinde yer almaktaydı. Yine bu caddeye paralel olarak gelişen Çamlık sokağında İngiliz konutları görülmektedir. Bu konutlar bölgenin en yeşil ve en yüksek yerine konumlandırılmıştır. İnşaat tarihleri, İngiliz döneminin ilk yıllarına, 1920'lere rastlar. Bu dönemde ofis olarak kullanılmışlar, ardından İngiliz yüksek bürokrasisine konut olarak verilmişlerdir. Daha sonraki yıllarda Rumlar tarafından ofis ve yüksek rütbeli kişilerin dinlenme evi olarak kullanıldıkları izlenir⁶. Bölgenin batı kısmı turizm amaçlı olarak gelişmiştir.

Maraş, 1963 yılında gerçekleşen savaştan sonra, belirli bir gelişmeye sahip oldu; tatil konutları ve yüksek blokları ile şehrin güney-doğu yönüne doğru yayıldı. Bölge o dönemde "tüm yıl için tatil" prensibine örnek oldu. Şehir çok sayıda otele sahipti ve bu otellerin bir çoğu güneşlenme imkânı çok güzel olan sahile yerleşti. Yılın birçok ayında güneş banyosu, su kayağı ve yelkencilikle birlikte bölgede çok renkli bir yaşantı söz konusuydu. Kabare, sinema, bar, restoran, kafe ve taverna gibi birçok eğlence yeri de o dönemde bu bölgede yoğun bir şekilde görülmekteydi. Ayrıca İngilizce, Türkçe, Rumca ve Fransızca olmak üzere 8500 kitaba sahip bir devlet kütüphanesi vardı. Bir de sanat galerisi mevcuttu. Tüm bunlarla birlikte endüstriyel yapılaşma da gözleniyordu.

Fazıl Polat Paşa Caddesi'nin batı yönünde gelişen bağlık bahçelik alan, orta gelir düzeyinde halkın oturduğu yerleşim bölgesi idi. Turizm alanı ve konut alanı arasında kalan bölgede ise okullar, bankalar ve sosyal merkezler yer almakta idi. Yani Maraş, turizm alanı, yerleşim alanı ve sosyal etkileşim - idarî alan olmak üzere üçe ayrılmıştı. Şekil 1'de görüldüğü gibi, kuzeybatı ve güneydoğu doğrultusunda iki farklı bölgeye sahipti. Doğu bölümü turizm alanı olarak gelişirken batı bölümü ise orta gelir grubunun konutlarını

ŞEKİL 1: İNGİLİZ DÖNEMİ'NDE MARAŞ'IN DURUMU

içeriyordu. Ortak alan olan sosyal etkileşim alanları ile idarî hizmetler bu iki bölgeyi ayıran doğrultu üzerinde idi. Okullar daha çok konut bölgesine hitap edecek şekilde yer almakta idi. Otellerin, şehir merkezine yakın olmaları sadece eğlence amaçlı değil farklı amaçlara hizmet verecek kullanımları da içerdiklerinin göstergesidir. Sinemalar merkezden turizm alanına doğru yayılmaktaydı. Kiliseler ise belli bir düzen içinde olmayıp tüm bölgede eşit dağılmış durumdaydı.

2. MARAŞ MAHALLESİNİN MEVCUT DURUMU

Maraş mahallesi günümüzde, 1974 yılı sonrası Güney Kıbrıs'ın Baf bölgesinden ve Türkiye'nin Karakeşli, Veyselli ve Antalya merkezlerinden göç eden Türklerin ikamet ettiği bir mahalledir. Türkiye'den göç edenlerin ikamet ettiği alanlar da kendi içinde geline bölgelere göre ayrılmıştır. Sosyal etkileşim ve idarî alan ise idarî merkez olarak varlığını korumuştur. Hastane, okul, belediye ve mahkeme yapılarının fonksiyonu değişmezken tren istasyonu tapu dairesine, polis binası ise lokanta ve birçok dükkândan oluşan bir çarşıya dönüşmüştür. Hükümet binası şu anda harabe durumdadır. Bu caddenin doğusundaki ofis binaları, şehircilik, kaymakamlık, postane, çalışma ve sosyal hizmetler dairesi gibi idarî merkezi tamamlayan binalara dönüştürülmüşlerdir. Sıra dükkânların ise işlevlerini korudukları gözlemlenmektedir. Esas turizm bölgesi "kapalı bölge" durumundadır. Şekil 2, Maraş'ın şu andaki durumunu göstermektedir.

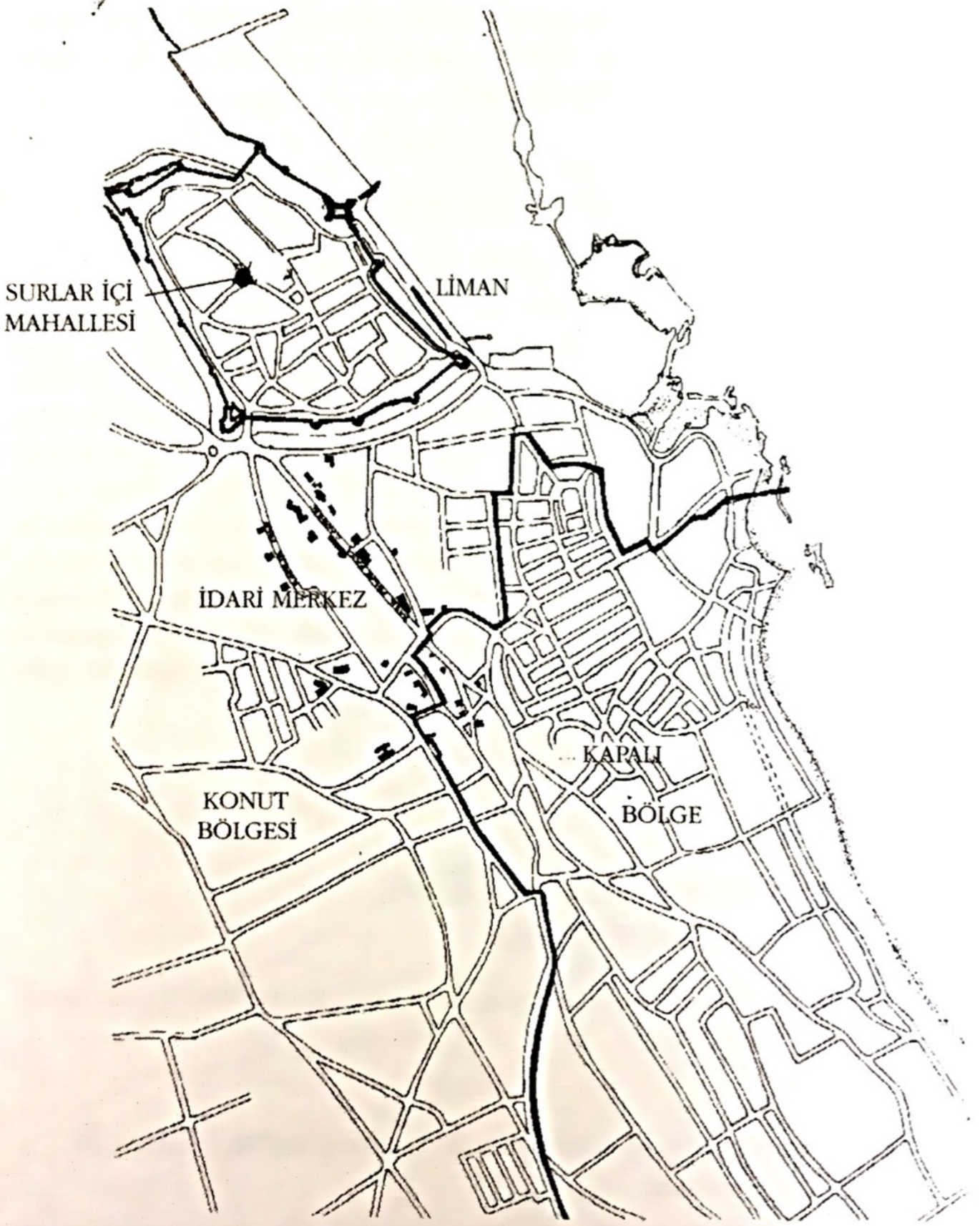
3. MEVCUT DURUMDAN DOLAYI ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR

Maraş'ın mevcut durumundan dolayı ortaya çıkan sorunlar üç başlık altında toplanabilir.

3.1. Esas sorunu teşkil eden turizm alanının kapalı kalması ile ortaya çıkan hususlar:

Çevrenin görsel değeri açısından yaklaşırsa tel arkasında kalmış, insan hareketi olmayan kapalı binalar, kent bütünü açısından değer kaybetmektedir. Maraş'da gerek yolların sürekliliği, gerekse şehir dokusunun

ŞEKİL 2. MARAŞ'IN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

bütünlüğü kaybolmuştur. Bunların bugünün koşullarına göre gelişmesi, sınırlar nedeniyle imkânsızlaşmıştır.

Ayrıca kullanılmayan ve bakım hizmeti alamayan yapılarda da problem vardır. Betonarme bir bina, bakımı yapılmadığı zaman yok olma tehdidi ile karşı karşıya kalır. Yani yapıyı oluşturan malzemelerin bakım ve tamirinin yapılmaması, nem, sıcaklık ve diğer iklimsel etkilerden ötürü binanın yıkılma tehlikesini ortaya çıkarır. Betonarme yapıları yıkmak güç ve masraflıdır. Takviye ve değişiklik yapmak da çok zordur⁷. Bu bağlamda bakıldığında, bugünün koşullarına göre değişikliğe ihtiyacı olan kapalı bölgedeki betonarme binaları yaşanabilir binalar haline getirmenin oldukça güç olduğu görülecektir.

Turizm alanının deniz kenarında konumlanması ve zeminin sıfır kotunun altında olmasından dolayı binaların temelleri su havuzunun içine yerleştirilmiştir. Yaşanır bir çevre durumundayken özel bir sistem ile boşaltılan zemin suyu, yirmiiki yıldır bu işlemin gerçekleşmemesi nedeni ile sağlıklı olmayan gelişmelerin (sinek, fare gibi asalak hayvanlardan doğacak hastalıkların) oluşması ve Mağusa şehrinin tümünü etkisi altına alması tehlikesini doğurmaktadır.

Bir şehrin, bir bölgesinin kapalı kalma süresi ilerledikçe, o bölgeyle ilgili problemler sürekli artmakta ve bu problemlerin çözülmesi de giderek zorlaşmaktadır.

3.2. Açık alanda yeralan fakat fonksiyon verilmemiş binaların doğurduğu problemler:

Toplumun geçmişte oluşturduğu kültürel değerlerin gelecek nesillere de aktarılmasının, bugünkü yerleşmiş toplumsal değerler sisteminde önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Binaların insan aktivitesine sahip olduğu zaman korunabileceği gerçeği, kullanılmayan binaların yok olacağı probleminin ve bilgi aktarma özelliğini kaybedeceği olgusunun altını çizmektedir.

Ayrıca, yapıya fonksiyon kazandırılmaması, öncelikle aynı ihtiyacı görecektir başka yapıların yapımından doğan maliyet kaybı, yani milli gelirin gerekenden daha fazla harcanması sonucunu doğurur.

3.3. Açık bölgedeki evlere göçmenlerin yerleştirilmesiyle, kültür farklılığından ve sahiplenmemeden kaynaklanan problemler:

Maraş'a Güney Kıbrıs'tan ve Türkiye'den gelen göçmenler yerleştirilmiştir. Ancak yaşam şeklinde meydana gelen bu değişim, ailelerin örf ve adetlerinde değişiklik yaratmamıştır. Bu bağlamda özellikle Türkiye'den Maraş'a göçedenler, kimliklerini, yaşam şekillerini Mağusa'ya taşımışlar, bu yüzden Maraş, Mağusa ile bütünlük sağlayamamıştır. Mağusa ile Maraş iki farklı şehir karakterinde algılanmakta ve adeta birbirine entegre olmama savaşımı vermektedir. Hatta Maraş kendi içinde de, Türkiye'li göçmenlerle Kıbrıs'lı göçmenler arasında benzer bir çelişki sergilemektedir.

Göçmenlerin tapularını almalarına karşın, Maraş bölgesi üzerindeki siyasî belirsizlik, bölgeyi sahiplenmeme durumuna, dolayısıyla konutlar ve bahçeler özelinde hiçbir yatırım gerçekleşmemesine neden olmuştur.

SONUÇ

Tüm bu düşünceler doğrultusunda hızla gelişim ve yapılaşma gösteren Mağusa'da mevcut değerlerin korunması için etkili kişilerin ve halkın bilinçlenmesi, tüm binaların yaşanabilir hale getirilip bir bölgenin yok olmaktan kurtulması sağlanmalıdır. Açık Maraş bölgesindeki göçmen topluluğunun sosyal ve kültürel seviyesinin yükseltilmesi, tarım alanlarını işlenebilir hale getirecek özendirici önlemlerin alınması, çevrenin yaşamsal sürekliliği açısından yararlı olacaktır.

Yapıldıkları dönemlerin mimarî özelliklerini yansıtan binalar, kapalı kalma ve kullanılmamanın getirdiği olumsuzlukların etkisindedir. Bu yapılara farklı kullanımlar kazandırılarak, amaçlarına hizmet etmesi ve yaşanır hale getirilmesi gereklidir. Mağusa'nın büyük bir kısmını teşkil eden açık Maraş bölgesindeki yapıların sürekliliğinin, ekonomik ve sosyal değerlerin yükseltilmesine bağlı olduğu gerçeği doğrultusunda, bu alanın ele alınması yerel yönetimlerin öncelikli sorunu olmalıdır. Süreç içinde Maraş'ın çöküntü bölgesi durumuna gelmesi kaçınılmaz görünmektedir. Bu bağlamda şehrin bütünlüğü açısından tüm mevcut yapılar gözden geçirilip, fiziksel, sosyal ve kültürel açıdan geleceğe kazandırılmaları temel amaç olmalıdır.

KAYNAKLAR

1. ZİA, N., "Kıbrıs'ın İngiltere'ye Geçişi ve Adada Kurulan İngiliz İdaresi", Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, 1975, s.24-26.
2. PARKER, R., "Aphrodite's Realm", *An Illustrated Guide and Handbook to Cyprus*, Zavallis Press, Lefkoşa, 1962, s.80.
3. GÜRKAN, H., *Kıbrıs Tarihinden Sayfalar*, Nehir Yayınları, Genel Yayın Dizisi:3, Araştırma Dizisi: 1, Lefkoşa, 1982, s.32.
4. GUNNİS, R., *Historic Cyprus*, Nicosia, 1973, s.86.
5. PARKER, a.g.e., s.80.
6. DAĞLI, U., BAYINDIR, Ş., "İngiliz Sömürgecilik Anlayışının Kıbrıs Mimarisi Üzerindeki Etkileri ve Mağusa Örneği", *Sempozyum: İdeoloji, Erk ve Mimarlık Sempozyumu Bildirileri*, Egemen Print, İzmir, 1996, s.90.
7. AKA, İ., KESKİNEL, F., ARDA, T., *Betonarmeye Giriş*, Birsen Kitabevi, İstanbul, 1985 s.7.

PROPOSALS FOR THE PRESERVATION OF THE EXISTING SETTLEMENT PATTERN IN MARAŞ REGION

ABSTRACT

Maraş region had been a developing tourism area between 1970-1974. After it was divided into open and closed regions the integrity of the place was disturbed. In this article , the problems which arouse as a result of the division of Maraş region are discussed. These problems are mainly inefficient use of the buildings, difficulties of inhabitants in adopting to the new environment and the disturbance of the integrity of the city. Views and suggestions concerning these problems constitute the theme of the article.

ADVERTISEMENT IN TURKISH AND CYPRUS TURKISH NEWSPAPERS

Ahmet SÖZEN*

ABSTRACT

In this paper, the author examines the newspaper advertisements in Turkey and in North Cyprus, where the mother tongue of both countries is Turkish. The language used in *"Milliyet"*, a Turkish daily newspaper, is the "İstanbul dialect" which is accepted as the Standard Turkish. The language used in *'Kıbrıs'*, a daily newspaper of North Cyprus, is the Cyprus Turkish which is one of the dialects of Turkish.

Both the Turkish newspaper advertisements and the Cyprus Turkish newspaper advertisements contain words (and phrases) that are borrowed from English and are modified according to Turkish phonetics and morphologic systems in them, with the Cyprus Turkish newspaper advertisements being one step ahead in using more "more English" English words.

Cyprus Turkish newspaper advertisements use more "old-fashioned" words and phrases too.

The author believes that Turkish Cypriots use more "more English" English words and more non-Turkish old-fashioned words not only in the field of advertisement but in all cases i.e. in their speech, songs, books, newspaper etc.

It is an accepted fact in sociolinguistics (dialectology) that the language of a particular community is not bound to rapid external influences if there are physical barriers (e.g. sea, mountain etc.) that prevent the community to come into close contact with other people. For example, Cyprus, being an island, could not enjoy the accessibility by other people outside the island until a few decades ago (i.e. until the developments in mass media, transportation etc.) took place. The only great influence came from the

* Graduate Instructor of International Relations, PhD Candidate, Department of Political Science, University of Missouri - Colombie, USA.

British colonizers. So, the native inhabitants of the island, the Turks and the Greeks, had limited contact with other people, even with their respective motherland countries, Turkey and Greece.

Meanwhile, English has been spreading throughout the world very rapidly and becoming to be a prospective heir to a global language. Also the United States of America has been one of the two super powers of the world for more than half a century and seemingly the only super power of the world since the end of the Cold War, in roughly 1989. Technology is developing very rapidly in the US and with the influence of the American culture on all parts of the world, many words and concepts that were invented in this country are entering into other countries rapidly as well, especially due to the developments in the mass media (e.g. satellites, cable TV's etc.) and the success of 'free market economy' over other economic policies.

However, there are some countries in the world where the influence of English was felt in a different way. They are the countries in which English was "transplanted" by British colonizers, i.e. the language was brought from its native context and placed upon a foreign one, such as in India, Nigeria, Cyprus etc.

In this paper, we are going to examine the newspaper advertisements in Turkey and in North Cyprus, where the mother tongue of both countries is Turkish. The language used in *'Milliyet'*, a Turkish daily newspaper, is the "İstanbul dialect" which is accepted as the Standard Turkish. The language used in *'Kıbrıs'*, a daily newspaper of North Cyprus, is the Cyprus Turkish which is one of the dialects of Turkish. We are going to try to elaborate on the differences and similarities found in the data collected from the two sources in the light of our hypotheses:

HYPOTHESES

We are going to test two hypotheses, rather two predictions in this paper:

- (1) Both the Turkish newspaper (TN) advertisement and the Cyprus Turkish newspaper (CTN) advertisement include words (and phrases) that are borrowed from English and are modified according to Turkish phonetics and morphologic systems in them, with the CTN advertisements being one step ahead in using more "more English" English words, i.e. exact English words or words which are closer to the original English word with respect to spelling and pronunciation.

- (2) CTN advertisements use more “old-fashioned¹” words and phrases, i.e. non-Turkish words according to the “great vowel harmony²” of Turkish, as opposed to TN advertisements which have more Turkish words according to the great vowel harmony of Turkish.

We have two widely read newspapers, one from Turkey-*Milliyet*, and the other from North Cyprus - *Kıbrıs*. We used 90 advertisements in each newspaper. The number of the sentences in the 90 CTN advertisements is roughly³ 290 and it is roughly 267 in the 90 TN advertisements.

DATA FOUND (For Hypothesis 1)

Data found for the testing of the first hypothesis will be dealt with in two categories:

Data in TN (MİLLİYET)

CATEGORY 1

'acente'	(agency)
'adres'	(address)
'aktif'	(active)
'alternatif'	(alternative)
'antika'	(antique)
'banka'	(bank)
'blok'	(block)
'dubleks'	(duplex)
'enerji'	(energy)
'faks'	(fax)
'fakülte'	(faculty)
'filoloji'	(philology)
'ideal'	(ideal)
'kredi'	(credit)
'lens'	(lens)
'lüks'	(luxury, luxurious)
'market'	(market)
'matematik'	(mathematics)
'milyon'	(million)

'ofis'	(office)
'otel'	(hotel)
'otobüs'	(bus)
'otomobil'	(automobile)
'panik'	(panic)
'patent'	(patent)
'rezervasyon'	(reservation)
'sekreter'	(secretary)
'sistem'	(system)
'standart'	(standard)
'super'	(super)
'tayt'	(tight {that is worn})
'telefon'	(telephone)
'televizyon'	(television)
'tenis'	(tennis)
'video'	(video)

Data in CTN (KIBRIS)

CATEGORY 1

'acente'	(agency)
'adres'	(address)
'atmosfer'	(atmosphere)
'banka'	(bank)
'ekonomik'	(economical)
'elektrik'	(electricity)
'firma'	(firm)
'garaj'	(garage)
'garanti'	(quarantee)
'grup'	(group)
'kalite'	(quality)
'kaset'	(cassette)
'klasik'	(classic)
'lider'	(leader)
'matematik'	(mathematics)
'milyon'	(million)
'modern'	(modern)

'müzik'	(music)
'ofis'	(office)
'orijinal'	(original)
'otel'	(hotel)
'personel'	(personnel)
'promosyon'	(promotion)
'reservasyon'	(reservation)
'salon'	(salon)
'sekreter'	(secretary)
'servis'	(service)
'sistem'	(system)
'spor'	(sport)
'telefon'	(telephone)
'televizyon'	(television)
'transfer'	(transfer)
'tropikal'	(tropical)
'tur'	(tour)
'turist'	(tourist)
'tuvalet'	(toilet)
'video'	(video)

CATEGORY 2

'brans'	(branch)
'duplex'	(duplex)
'extra'	(extra)
'fix'	(fix{ed})
'frizer'	(freezer)
'klinik'	(clinic)
'konteiner'	(container)
'no'	(no, clipped form of 'number')
'restorant', 'restaurant'	(restaurant)

The words in Category 1 of both dialects, 34 in TN advertisement and 38 in CT advertisements, are the words that entered into Turkish many years ago due to mainly two reasons:

- (1) There was no lexical item in Turkish to correspond to the new object, concept or idea. So, the foreign word is borrowed and adapted to Turkish phonology and morphology (e.g. two vowels

do not occur together in Turkish and every letter correspond to a specific sound in Turkish):

'telefon' (telephone) -ph ——— -f
 'televizyon' (television) -ion ——— -yon

OR

(2) The foreign word became popular and accepted by the people:

'garanti' (guarantee) it was "teminat."
 'matematik' (mathematics) it was "riyaziye."

These are the words (Category 1) that are present in both dialects, i.e. both in Standard Turkish and in Cyprus Turkish.

These words are the words that entered into Turkish more recently (relative to the others in Category 1):

'faks/fax' (fax)
 'fiks/fix' (fix(ed))
 'lens' (lens)
 'tayt' (light)
 'video' (video)

They are all used in Cyprus Turkish dialect both in speech and in writing. However, in 'written' Cyprus Turkish dialect (as we found in the advertisements) there are some words that seem "more English." In other words, there are more "more English" English words in CTN advertisements:

Let's compare

CTN Advertisements

TN Advertisements

'duplex'	'dupleks'
'extra'	'ekstra'
'fax'	'faks'
'fix'	'fiks'
'restaurant'	'restoran'

Then, why do the CTN advertisements have more "more English" words i.e. phonetically, these words are almost the same (pronounced similarly) in both dialects. However, in writing, the words used in CTN advertisements

have more English characteristics. e.g. use of 'X' and vowel clusters (restaurant) which do not exist in Turkish. This can be, at least partially, explained by the British influence on Cyprus Turkish during the British rule of Cyprus over 80 years (1878-1960). Another reason can be that "Kıbrıs" is sold in England and it publishes advertisements of the Turkish Cypriots who live in England (who use English in their daily lives and often speak a mixed language among themselves i.e. Turkish and English).

We came across many other examples that support the first hypothesis. For example, in a TN advertisement about computers, we see words like

'bellek' (memory)
 'mikroişlemci' (microprocessor)

which are not used in CTN advertisements. Instead, the original English words, i.e. 'microprocessor' and 'memory' are used, although they already have Turkish counterparts.

There are also other words that do not exist in Standard Turkish or have different spelling than the ones in Standard Turkish. But they still occur in CTN advertisements. These are the words that are directly borrowed from English and modified according to Turkish phonology, again although they have Turkish counterparts:

CTN Advertisement	Standard Turkish
'brans' (branch)	'dal'
'frizer' (freezer)	'dondurucu'
'klinik' (clinic)	'muayenehane'
'konteiner' (container)	'kap' (or recently 'konteyner')
'restorant' (restaurant)	'lokanta' or 'restoran'

All these words (i.e. words having the same spelling with the original English words and the ones that do not exist in standard Turkish) are freely used in sentences and they act just like a Turkish word, i.e. they take Turkish suffixes, case endings etc.:

'fix fiyat' (fixed price)
 'fix menu' (fixed menu)
 'frizerlerimiz' (our freezers) -ler— plural suffix
 -imiz—2nd person plural possessive suffix.
 'klinikte' (at clinic) -te—locative, case ending.

'isteyene extra adalar turu.' (Extra tour for the ones who wants).
"Klinik personeline teşekkürler." (Thanks to the clinic personnel).

We also observed that the clipped form "no" of 'number' is used freely in sentences in CTN advertisements:

"Kayıtlar...83615 no'lu telefona yapılabilir." (Registration can be done to telephone of number 83615).

It is very interesting to see some advertisements in CTN which are 'half Turkish and half English.' For example,

'Uluslararası Eğitim Veren Girne American University kayıtlara başlamıştır" (Girne American University Which Gives International Education Has Started Its Registration)

'Branşlar:' (Branches)

'Business Management ASc/BSc/MBA'

'Hotel & Tourism Management ASc/BSc'

'Computer Science ASc/BSc'

The data found for the second hypothesis is also very impressive. I, as a native speaker of Cyprus Turkish⁴, was not expecting to find so many old words - usually non - Turkish, many of which were replaced in Standard Turkish by purely Turkish words or phrases (according to the great vowel harmony of Turkish). It seems that the Turkish Cypriots still use some words that were used before the 1970's⁵, before the Turkish community came into closer contact with the people of the motherland Turkey.

The list below includes the words that are collected in CTN advertisements (in comparison with Standard Turkish) and are originally non-Turkish i.e. basically Ottoman words, influenced from Arabic and Persian, but still used in both dialects (not so often in Turkey anymore) although they have pure Turkish counterparts. (They are still used interchangeably with their Turkish counterparts).

This situation occurs due primarily to two reasons:

- (1) The old generation who were accustomed to use those (old-fashion) words are still alive and they use them.
- (2) The new purely Turkish words do not attract popularity rapidly to replace the accustomed words.

DATA FOUND (For Hypothesis 2)

Non-Turkish words Still Used by Both Dialects (More frequently by Cyprus Turkish		Pure-Turkish Counterparts
'asgari'	(minimum)	'en az' 'en' (most) 'az' (less)
'atmosfer'	(atmosphere [as context])	'ortam'
'azami'	(maximum)	'en çok' 'çok' (many/most)
'derhal'	(right away)	'hemen'
'hela' {borrowed}	(bathroom/toilet)	'tuvalet'
'ihtiyaç'	(necessity)	'gereksinim' 'gerek' (necessary) -sin:derivat.suffix -im:derivat.suffix
'ispatlamak'	(to prove)	'kanıtlamak' 'kanıt' (evidence) -la: derivat.suffix -mak: (to) infinitive
'kabiliyet'	(ability)	'yetenek'
'mali'	(Financial)	'parasal' 'para' (money) -sal: derivat suffix
'muhtelif'	(various)	'çeşitli' 'çeşit' (variety) -li: derivat.suffix
'şahıs'	(person)	'kişi'

Moreover, there are other words and phrases in CTN advertisements which are greatly replaced by purely Turkish counterparts in standard Turkish:

<u>CTN Advertisement</u>	<u>Standard Turkish</u>
“5 yılı aşkın bir mazi(si) olan” (Having a history of over 5 years)	‘geçmiş(i)’ -i:genitive(case ending)
“Bilardo tamirat(i) yapılır” (Pool repairment is done)	‘onarım(i)’ -i: genitive (case ending)
“Her çeşit demir mamul(leri)” (All kind of iron products)	‘ürün(leri)’ -ler:plural suffix -i:genitive (case ending)
“Kat’i surette çek kabul edilmeyecektir” (Cheque will never/in no condition be accepted)	‘Hiçbir şekilde’
“Numune ve şartlar...” (Example and conditions)	‘örnek’
“Vasil olmuştur” (Had been arrived)	‘gelmiştir’, ‘gel’ (to come) -miş:aspect—’story of the past’ -tir:aspect—’definiteness’

It is obvious that the people of North Cyprus still use many Ottoman-Turkish words as they did before the 1970’s, and they will continue to use them a while. It has been only less than two decades since the Turkish Cypriots were confronted with an intensive mass media i.e. TV transmissions from Turkey. Most of the members of the generation of the 1970’s are still alive and they are still ‘models’ for the younger generations.

Now, we are going to illustrate with some examples, how both English words (or English-borrowed words) and non-Turkish (old-fashioned) words are used “hand in hand” in the CTN advertisements. English-origin words will be marked as (E) and the Ottoman Turkish words as (Otr):

“Satılık Video (E 1) Centre (E 2)”

“Video (E 3) ve müzik (E 4) kaseti (E 5) üzerinde 5 yılı aşkın bir mazisi (Otr 1) olan, halen (Otr 2) çok iyi çalışır durumda ve 12 yıllık leasing’i (E

6) olan, ana cadde (Otr 3) üzerindeki Video (E 7) Merkezi, Kıbrıs'a kesin dönüş nedeniyle satılıktır.”

(Video Center For Sale)

(The Video Center on the main avenue, which has over 5 years of history on video and music cassette which is still in very good operating condition and has 12 years leasing, is for sale, due to (our) the definite return to Cyprus).

“İtalya'nın dünyaca(OTr 1) ünlü tropikal(E 1) ve garantili(E 2) FIDES frizerlerimiz(E 3) vasıl olup(Otr 2) toptan ve perakente(Otr 3) satışa arzedilmiştir(Otr 4).”

(Our Italy's world - famous tropical and guaranteed FIDES freezers have arrived and have been presented to wholesale and retail sale).

“KKTC'de Tavuk Yemeklerinde Devrim Yapan KKTC'nin Yegâne (Otr 1) Orijinal(E 1) Tavuk Restorantı(E 2)
MR. LAUGH(E 3) “BAY KAHKAHA”

Not: Aynı zamanda işadamları(Otr 2) öğle yemeği Business(E 4) Lunch(E 5) başlamıştır.

FIX(E 6) MENU(E 7) = FIX(E 8) FİYAT = 35,000 TL”

(TRNC's⁶ Only Original Chicken Restaurant That Made A Revolution In The Chicken Food In TRNC

MR. LOUGH “BAY KAHKAHA” (MR. LOUGH)

Note: In addition, the Businessman Lunch (Business Lunch) has began.

FIX(ED) MENU = FIX(ED) PRICE = 35,000 Turkish Lira)

* about 4 !!!

In the above examples, it is easily observed how Cyprus Turkish incorporates purely Turkish, non-Turkish (old-fashion) and English origin words (and phrases) in the same sentence.

CONCLUSION

The data found in both countries' newspapers, "*Kıbrıs*" in North Cyprus and '*Milliyet*' in Turkey, supports the two hypotheses that we proposed in the beginning of our study. The source of the hypotheses is the "hunch" on our mind, not only limited to the newspaper advertisements of the two dialects (i.e. İstanbul Turkish (Standard Turkish) and Cyprus Turkish but more broadly to the general characteristics of the two dialects. In other words, we believe that Turkish Cypriots use more "more English" English words and more Ottoman-Turkish old-fashion words not only in the field of advertisement but in all cases i.e. in their speech, songs, books, newspaper etc. Given the discussed data, it seems that the hypotheses supported and it gives signs that the hypotheses are also true in broader sense. However, this research is far too limited to prove this broad prediction i.e. it has many short-comings, since it is limited to only newspaper advertisements. Our important short-coming is that we lack sources that give information about the approximate dates that specific words enter a language and other specific words cease to be used or are replaced by other words.

In the last decade five universities were established in North Cyprus which provide education in English. However, none of them has a department of Turkish Language and Literature which would concentrate on Cyprus Turkish dialect, although historically, Cyprus is a 'rich mine' for linguistic and especially sociolinguistic studies: The island was ruled by different nations, namely Lusignans, Venetians etc. until 1571. From 1571 to 1878 the island was under the Ottoman rule. In 1878, the Ottomans let the British rent the island. However, when the Ottoman Empire entered WW I against Britain, the British invaded the island unilaterally and colonized it in the 1920's. In 1960 the British left and the Turks and the Greeks of the island established a state, called the Republic of Cyprus, based on two politically equal communities. However, it lived only three years. From 1963 to 1974 there were struggle, conflict and bloodshed between the two communities, although Turks and the Greeks were living together in some parts of the island. In June 1974, a coup d'etat imported from Greece, tried to unite Cyprus with Greece. However, Turkey, being one of the guarantors of the Constitution of the State of Cyprus, intervened in the island in the make of the coup d'etat. Since then, the Turks and the Greeks are living separately in their own states. For 23 years, there has hardly been any contact between the two communities. One can hardly find a Turkish Cypriot of age below 30 who knows Greek. Now the leaders of the two communities are trying to establish a federation on the basis of

bi-zonality and bi-communality, i.e. the two communities will continue to live in their own territories but they will have a federal government responsible for matters, such as, foreign affairs. They will also have the freedom to travel in the island, i.e. the Turks and the Greeks will again come into contact.

In all the historical respect, North Cyprus (and the Greek South Cyprus) offer(s) a good source for sociolinguistic studies. It will be fascinating if somebody does a more comprehensive research (maybe a team work), in the future, about the Ottoman-Turkish old-fashioned words and English words and phrases in Cyprus Turkish, including the influence of Cyprus Greek language on it.

NOTES

1. Words that lost their popularity in Standard Turkish and replaced by pure Turkish words (see footnote 2).
2. If the first syllable of a Turkish word has one of the following vowels: /I/, /e/, /u/, /o/, then the following syllable(s) should have one of those vowels OR if the first syllable of a Turkish word has one of the following vowels: /i/, /a/, /u/, /o/, then the following syllable(s) should have one of those vowels.
3. We used the word "roughly", because it is difficult to find a full sentence, especially, in advertisements, since they sometimes use just words or phrases for stylistic purpose (also for attracting attention). So it is really difficult to judge whether a structure is a sentence or not. We included (counted) those words and phrases that give the feeling and the message of a full sentence to a native speaker as 'sentences'. For example,

'Kiralık Müstakil Bahçeli Ev' (Private House With Garden)

Although the sentence structurally does not have a 'verb', it gives the full message of sentence.

4. The difference is more obvious for me, since I spent the last six years (1986-92) in Turkey, reading only Turkish newspapers.
5. In 1974 Turkey made a peace intervention in Cyprus to prevent the Greek coup d'etat to unite the island with Greece. Since then the Greeks and the Turks of the island are living separately and have closer relations with their motherlands.
6. TRNC: Turkish Republic of Northern Cyprus. (KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti).

TÜRKİYE VE KIBRIS TÜRK GAZETELERİNDE REKLÂM

ÖZET

Bu yazıda yazar, ikisinin de anadili Türkçe olan Türkiye ve Kuzey Kıbrıs'taki gazete reklâmlarını incelemektedir. Türkiye'nin günlük "*Milliyet*" gazetesinin kullandığı İstanbul ağzı standart Türkçe; Kuzey Kıbrıs'ta günlük olarak yayımlanan "*Kıbrıs*" gazetesinin dili ise Kıbrıs Türk ağzı olarak kabul edilmiştir.

Gerek Türkiye gerekse Kuzey Kıbrıs gazete reklâmlarında bazıları başka kökten olsa da İngilizce'den alınma ve Türkçe'ye uyarlanmış sözcükler (ve deyimler) kullanılmaktadır. Kıbrıs Türk gazete reklâmlarında kullanılan İngilizce'den uyarlanmış sözcükler daha çoktur.

Kıbrıs Türk gazete reklâmlarında eskimiş sözcük ve deyimler de daha fazla kullanılmaktadır.

Yazarın inancına göre Kıbrıslı Türkler, yalnız reklâmlarda değil konuşmalarında, şarkılarında, kitaplarında, gazetelerinde İngilizce ve Türkçe olmayan eskimiş sözcükleri daha çok kullanmaktadırlar.

ESKİ BİR FRANSIZ-KIBRIS ORTAK YAPIMI TURİZM MASTER PLANI

Taçgey DEBEŞ*

ÖZET

Yazıda, 1962 yılında yapılan bir turizm projesinden söz edilmektedir. Proje, Fransız Dışişleri Bakanlığı'nın himayelerinde Societe Centrale Pour l'Equipment du Territore Cooperation ile Kıbrıs Ticaret ve Endüstri Bakanlığı tarafından yapılmıştır.

Projede on temel nokta üzerinde durulmaktadır. Beş bölüm halinde kaleme alınmıştır. Karpaz bölgesi için de özel bir proje öngörülmektedir.

Proje, henüz bir turizm master plânı olmayan KKTC için ön çalışma olabilecek niteliktedir.

SUNUŞ

1960 yılında kurulup sadece 3-4 yıllık bir süreye sıkışan Kıbrıs Cumhuriyeti döneminde, 1962 yılında, Fransız Dışişleri Bakanlığı himayelerinde ve Societe Centrale Pour l'Equipment du Territore Cooperation ile zamanın Kıbrıs Ticaret ve Endüstri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen kapsamlı bir turizm projesi, pek çok açıdan kayda değerdir. Projenin bilâhare basımı yapılan 195 büyük sayfa bir yapıt oluşu yanısıra, içerdiği pekçok harita, fotoğraf, plân ve tasarılar da ayrı önem taşır. Bugün yaklaşık otuz beş yıllık bir aradan sonra bu proje retrospektif bir bakışla incelense dahi takip ettiği yöntem, belirlenen prensipler ve vardığı sonuçlar açısından halen ileriye ışık tutacak pekçok unsur içermektedir. Tüm diğer sosyo-ekonomik plânlamalarda olduğu gibi turizm alanında da zaman zaman geriye dönüp nelerin düşünülüp amaçlandığını, nelerin başarı veya

* Doğu Akdeniz Üniversitesi Turizm Yüksek Okulu Öğretim Görevlisi.

başarısızlıkla sonuçlandığını sorgulamakta, bizim gibi turizmi uzun vadeli ve üstelik lokomotif bir sektör olarak gören toplumlar için süreklilik açısından yarar vardır. Bu sebeptendir ki büyük bir uğraş ürünü olan bu yapının ana hatlarıyla da dahi olsa, bugün konuyla ilgili herkesce bilinmesinde fayda vardır. "*Cyprus-Study of Tourism Development*" başlığını taşıyan bu çalışmanın bir başka önemli özelliği de Kıbrıs için o zaman herkesçe benimsenen ve bir tür Turizm Master Planı olarak kabul edilebilecek "Tourism Development Plan for Cyprus" a ciddi bir ön çalışma yapılmış ve kabul görmüş olmasıdır.

PROJEYİ HAZIRLAYANLAR

Proje direktörü olan Fransız Şehir Plânlama Enstitüsü üyesi Mr. Beardirin, Mart-Kasım 1962 tarihleri arasında dört kez adaya gelmiş, çalışmalarını yerinde takip etmiş ve yönlendirmiştir. Ancak projenin oluşumunda en önemli katkılar bu misyonun Mr. M Bound-Bouy ve Mss. A. R. Tzanos adlı mimar olan iki üyesinden gelmiştir. Adadaki çalışmaların dört ayda bitirilmesi plânlanırken bu süre sekiz aya çıkmıştır. Misyon sadece o zamanki Kıbrıs resmî makamlarından değil, Birleşmiş Milletler' den de yardım ve destek görmüştür.

PROJE ÖZETİ

Yapının giriş kısmında, "nosyon" olarak nitelendirilen ve projenin hazırlanması süresince ortaya çıkıp, şekillenen 10 temel nokta verilmektedir. Bunlar projenin dataylı kısımlarının anlaşılmasına yardımcı olacak şekilde ve bir bakıma çalışmaların sonuçlarını göstermesi açısından önemlidir ve şu hususlara yer verilir:

- 1) Adanın turizm potansiyeli ümit ve cesaret verici bir düzeydedir. Bunun başlıca nedeni modern turizm anlayışının iki önemli gelişmesiyle paralellik göstermesidir. Bunların birincisi, tüm bir yıla yayılabilecek aktiviteye iklim ve doğaya sahip olan adada organize turların yapılması ve diğeri ise adanın konumundan yararlanılabilmesi ile büyük "cruise" seferlerinin düzenlenmesidir. Kıbrıs bu açıdan bir transit merkezi olma özelliklerine de sahiptir.
- 2) Önümüzdeki yıllarda Kıbrıs'a gelecek turist sayısında önemli artışlar olacağı kesindir. Bu artış önümüzdeki on yıl için yılda %15 den az

olmayacaktır. 1972'de adaya gelen turist sayısı en az 150,000 olacak ve 5000 yeni yatak kapasitesine acilen ihtiyaç olacaktır. Eğer ada Doğu Akdeniz'deki turizm gelişmesinden tam olarak yararlanacak olursa bu rakamların ikiye katlanması gerekecektir.

- 3) Büyük çoğunlukla adanın sahilleri boyunca yeni altyapı önlemlerinin alınması oluşması gerekir, zira Kıbrıs'a gelen ziyaretçilerin aradığı iki esas unsur güneş ve denizdir. Ada'da dağlık merkezler olan ilgi sürekli azalmaktadır.
- 4) Halen dokunulmamış bölgelerde "mantar tesisler" kurulması gerekecektir. Zira Mağusa bölgesi hariç, sahil kentlerinin hiçbiri geniş turistik merkezlerin kurulabileceği doğal atraksiyonlara sahip değildir. Ayrıca Kıbrıs'ta, örneğin Portofino, Mykonos ve St. Tropez gibi turistik tesislerin çevrelerine kurulabileceği pitoresk balıkçı köyle mevcut olduğu söylenemez.
- 5) Kasabalarda merkezî sanat ve spor tesisleri kurulmalıdır. Bunlar, yabancı turistlerle Kıbrıslıların biraraya gelecekleri mekânlar olacaktır. Trodos'ta da böyle bir merkez, çevrenin yeniden canlandırılabilmesi açısından düşünülebilir.
- 6) Sadece otel inşaatları yeterli değildir. Ülkenin genel olarak gelişip kalkınması gereklidir. Kıbrıs'ın en önemli kaynağı; tarihî mirasının, doğal kaynaklarının ve çevresinin zenginliğidir ve turist bu zenginliği en iyi bir ortamda görebilmelidir. Bunun için turların yanısıra, gözlem yerleri, büfeler, (özen yerlerinde) çevre düzenlemeleri, eğlence sahilleri yapılmalıdır.
- 7) Turizm projeleri için gerekli bölgeler derhal koruma altına alınmalıdır. Kıbrıs'ta bu tür projeler için uygun bölgelerin mevcut olmasına karşın bunların kısıtlı olduğu unutulmamalı ve bozulmalarına izin verilmemelidir. Bunlar için gerekli detaylı yasalar çıkartılmalı; hangi bölgelerde, ne tip konaklama tesislerinin yapılabileceği, nerelerin doğal yapılarının korunması gerektiği açıkça belirtilmelidir.
- 8) Turizm sektöründeki gelişme hızı bu noktada bir Turizm Kalkınma Organizasyonu veya Vakfı'nın kurulmasını gerektirecektir. Kamu ve özel sektörün birleşeceği bu kurum Turizm Dairesi ile işbirliği içerisinde turizm kalkınmasıyla ilgili faaliyetlerin koordinasyonundan, çeşitli operasyonların finansmanından, bazı projelere kısmî veya tüm kaynakların saylanması ve deneysel bazı çalışmaların başlatılmasından sorumlu olacaktır.
- 9) Önümüzdeki beş yıl içinde yaklaşık 100,000 turiste cevap verebilmek için 8 milyonluk (Kıbrıs lirası) bir yatırımın gerçekleştirilmesi

gerekmektedir. Bu, 2500 yeni yatak kapasitesinin yanısıra eğlence ve spor merkezleri için de yeterli olacaktır. Tahminler konservatiftir. Bu yatırımın büyük bir kısmı (% 70) Kıbrıs ekonomisine geri dönecektir. Örneğin bu yatırımla yılda yaklaşık 13,000 geçici istihdam sahası yaratılmış olacaktır. 1967-1972 diliminde de yaklaşık 8 milyonluk (Kıbrıs lirası) yatırım öngörülmektedir.

- 10) Bir önceki tahminlere dayanarak Kıbrıs'ın beş yıl sonunda millî servetinin %12'lik bir artış göstereceği beklenebilir. Turizm sektörü yılda yaklaşık 1000 kişilik yeni ve daimî istihdam olanağı yaratacak, Kıbrıslıların kendilerinin iç turizm yaratmaları teşvik edilecek ve dolayısıyla dışa giden turist sayısı azalmış olacak ve paranın iç piyasada kalması sağlanmış olacaktır.

BAZI AÇIKLAMALAR

Bu genel tahminlerden sonra, proje sahipleri bazı açıklamaların gerekli olduğunu savunup şu hususları belirtmeden geçemiyorlar:

- a) Yapılan tahminlerin bazı kişilere abartılı gelmesi normaldir. Ancak adada kalınan süre içerisinde gerçekleşenin bu tahminlerin bazen çok ötesinde olabileceği görüşü doğmuştur. Yazarlar bazen yılları gerektireceği sanılan mevzuların birkaç ayda gerçekleştiğine tanık olmuşlardır. Avrupa'dan güneye inen periodik gelişme, kısa bir sürede fenomenal bir artış göstermektedir.
- b) İyi bir kalkınma plânı, tam anlamıyla güvenilemeyen dataya (veriye) dayandırılmamalıdır. Turizm sektörü gerçekten çok büyük ümitler vadediyorsa da, daha temkinli tahminlere dayanılmalı, ancak hızla gelişmeye de hazırlıklı olunmalıdır. Dikkatli bir plân, gidilecek yönü doğru göstermeli, tahminlerin üzerinde gerçekleşen olaylar için merhaleler hızlandırılabilirdir. Her halükârda, mümkün olan en erken bir zamanda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı ve çalışan bir koordinasyon kurumu oluşturulmalıdır.
- c) Hazırlıksız yakalanmak çok ciddî sonuçlar doğurabilir. Kıbrıs turizminin geliştirilmesi çok hassa bir konudur. Zira bu husus, adadaki kısıtlı sayıda doğal güzelliğin, gelişmeye uygun alanın, eski anıtların ve sahiller arasındaki dengenin korunması demektir. Bunlardan herhangi biri yitirilir ya da küçük çapta veya çok erken geliştirilir veya istenilen standartlara uymazsa tüm turizm kalkınması etkilenir.

- d) Eğer bu tehlikeler önlenmek isteniyorsa, hükümet bu konuda yapılacak çalışmaları yakından ve büyük bir dikkatle takip edecek ve her çalışmayı adanın tümü açısından değerlendirecektir. Henüz hiç işlenmemiş, tüm olanakların açık olduğu adada, hem birliğini hem de çeşitliliğini sergileyen bir turizm sektörünün oluşturulması için hiçbir fırsat kaçırılmamalıdır.

BÖLÜMLER

Bir rapor olarak da gösterilen bu eser beş bölüme ayrılmıştır:

- 1- Bugünkü durum
- 2- Gelecek için imkânlar
- 3- Turizm kalkınma projeleri
- 4- Projelerin gerçekleştirilmesi
- 5- Plânın uygulama safhaları

Birinci bölümde adanın adeta envanteri çıkartılmıştır ki bu tabiiyle çok yerinde bir başlangıçtır. İkinci bölüm, şimdiki zamanla gelecek on yıl gibi bir süre arasında köprü kurmaya çalışıyor. Bu dönemde turizmin yeri ve önemi vurgulanıyor. Projeler kısa, orta ve uzun dönemlerde adanın turizm açısından gereksinim duyacağı değişik projeleri sıralıyor. Bu bölüm, yapının bir bakıma en özgün yanını oluşturuyor. Diğer bir önemli bölüm bu projelerin hayata geçirilmesinde gerekli yasal, finansal ve diğer koordinasyon faaliyetlerinin önemini vurguluyor. Son olarak da projelerin gerçekleştirilmesinde gerekli zaman dilimleri ve acilen yapılması gerekenler sıralanıyor.

KARPAZ BÖLGESİ DEĞERLENDİRMESİ

Yapının üçüncü bölümündeki projeler üç bölümde ele alınmıştır:

1. Genel
2. Bölgesel
3. Yerel

Her safhadaki çalışmalardan bugün için dahi alınacak pekçok ders vardır. Biz bölgesel projelerden Karpaz Bölgesi için öngörülenlere kısaca bir değinelim: Herşeyden önce bölgenin orijinalitesi, yabanî doğası ve çarpıcı güzellikleriyle önemli bir turist merkezi olmak için gerekli özelliklere sahip olduğu vurgulanıyor. Ancak hemen kalkınma adı altında onun bu doğal

güzelliğinin yitirilişi, altın yumurtlayan tavuğun öldürülmesi demek olur. Karpaz'ı Karpaz yapan onun bu yabanî güzelliğidir ki ne pahasına olursa olsun korunmalıdır.

Bu bölge kalkınması için öngörülen projeler şöyledir: Bugün Apostolos Andreas Manastırı ve Zafer Burnu arasındaki bölgede 5000-6000 kişiye hizmet verebilecek büyük bir merkez ve bu merkezle temas halinde olan kuzey sahilinde köy gibi bir tesis, bunları bağlayacak bir ulaşım ağı ve yaklaşık bugünkü "National Park" olarak belirtilen bölgenin doğal halinin korunması.

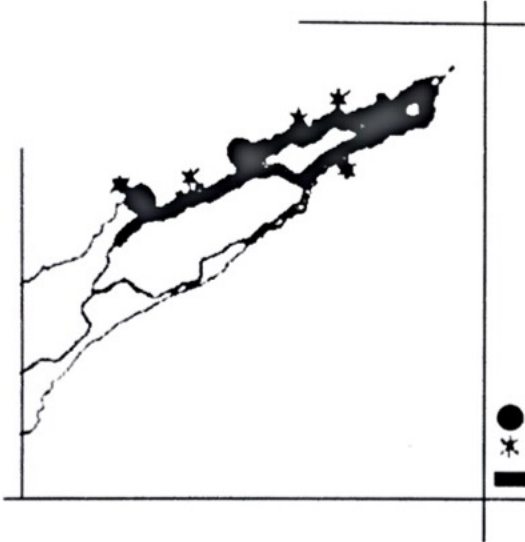
Yapılan önerilerde her zaman için büyük bir dikkat ve çevre bilinci öngörülüyor. Bu açıdan raporun her sayfası ibretle okunacak durumdadır. Örneğin, Karpaz için geliştirilen bu mega projenin 50 yatak kapasiteli küçük bir otele başlatılması salık veriliyor. Alt yapı tamamlandıktan sonra uzun vadede 5000-6000 kişilik kapasiteye ulaşılması hesaplanmıştır. Palchy Amnos denen bu bölge kalkınması projesi için sunulan krokiler Ek I ve Ek II olarak metnin sonunda verilmektedir.

SONUÇ

Bugün (1997), bu yazının başında da belirttiğimiz gibi, retrospektif olarak değerlendirdiğimiz bu proje çalışması, otuzbeş yıllık bir geçmişe sahip olması açısından ve gerektiği gibi kullanılmamış olması açısından tarihî bir belge niteliği taşımakla beraber, önerdiği hususların uygulanma düzeyi ve bunların yapılan tahminlerle çakışması, bu projeye prospektif bir yaklaşımın da uygulanabileceğini gösterir. Bu husus, plânda yer alan ve şu veya bu sebeple uygulanma alanına hiç geçmeyen, örneğin Karpaz bölgesi önerileri gibi pek çok projenin varlığıyla daha da güç kazanır. Plânda belki konservatif bir yaklaşım uygulanmış ve turizmde birkaç yıl içinde gerçekleşen patlamalar tam olarak tahmin edilmemiştir. Ancak bu günlerde modern bir konsept olarak ortaya çıkan "Sustainable Development" (sürdürülebilir kalkınma) kavramının pek çok ögesi, bu 1962 yılında hazırlanan ve bize göre halen master plândan yoksun olan KKTC'de bu olayda bir ön çalışma oluşturabilecek niteliktedir. Bugünkü plâncıların daha yakından incelenmelerinde pek çok fayda görülmektedir.

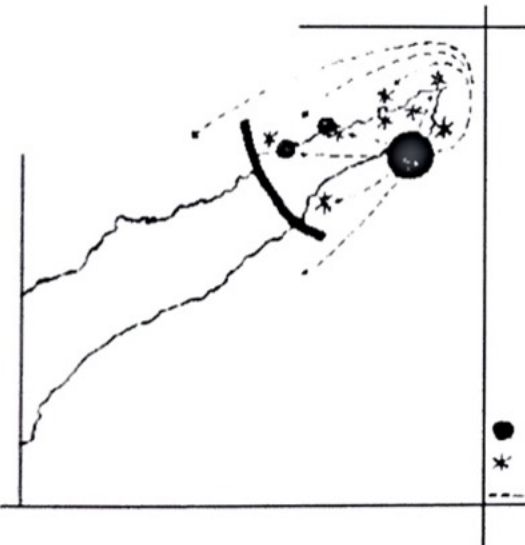
EK I

MAIN DEVELOPMENT PROPOSALS

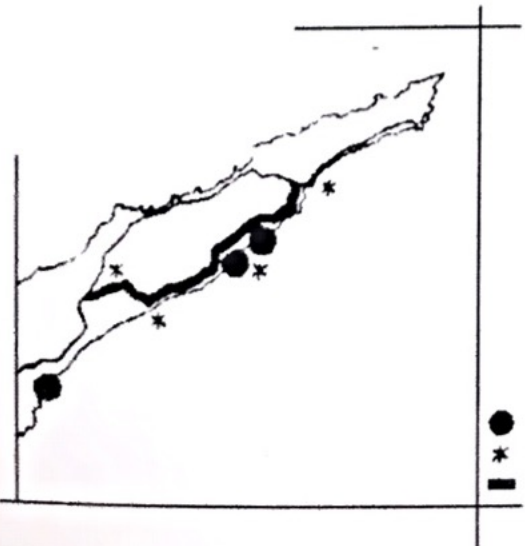
Development of a touristic circuit round the Cape, following the northern coast, equipped with pavilions, restaurants, camping sites, village clubs and small isolated residential centres.

- Residential facilities
- * Attractive element
- Touristic itinerary

Creation at Pakhy Ammos on the finest beach in the whole island of a major holiday resort, the pulse of the whole cape area, to be equipped for the pleasure of its guests.

- Residential facilities
- * Attractive element
- Land and sea links

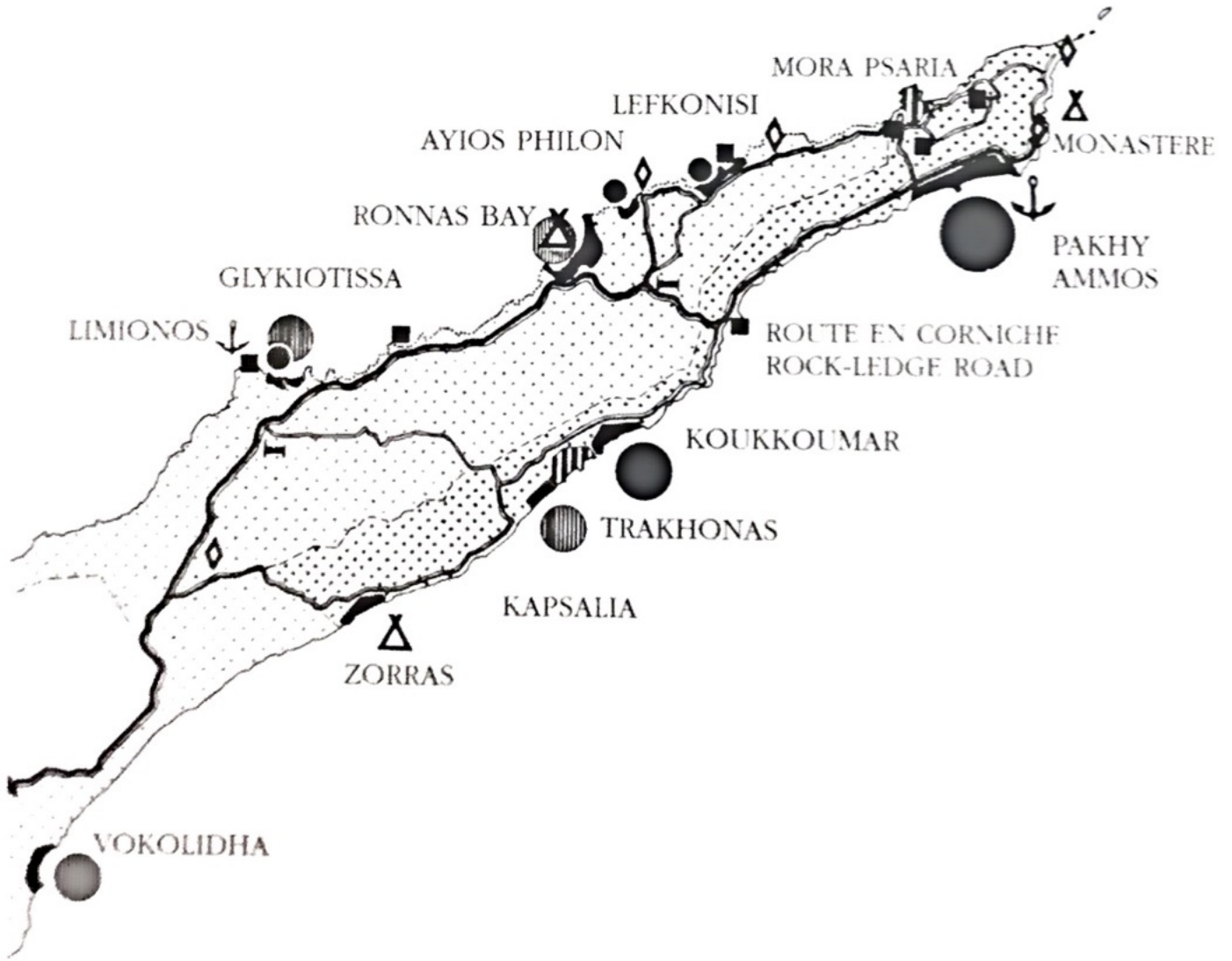
Construction of a new coast road along the southern littoral: walks, picnics, bathing spots; then, in second stage, creation of two major residential complexes.

- Residential facilities
- * Attractive element
- Touristic circuits

EK 2

COMPREHENSIVE MAP: KARPAS REGION

CAPE ANDREAS

A TOURISM MASTER PROJECT
MADE JOINTLY BY FRANCE AND CYPRUS

ABSTRACT

This paper reviews a tourism project, made at 1962. The project made by Societe Centrale Pour l'Equipment du Territore Cooperation (French) and Ministry of Trade and Industry (Cyprus) under the protection of French Foreign Affairs Ministry.

At the project, outlined ten main issues. The project contains five parts. There is a special project for Karpas Region.

There is not a tourism master project for Turkish Republic of Northern Cyprus. This project, made at 1962, would be a beginning for preparing such a master project.

ENOSIS, AUTONOMY AND INDEPENDENCE

A Documented Background to the Colonial Experience (1878-1960)

Ahmet C. GAZİOĞLU*

ABSTRACT

The Enosis ideology was based on the 'Great Idea' (Megali Idea) which was a dream shared by Greeks that some day the Byzantine empire would be restored and be united into a Greater Greece.

According to the Megali Idea, Cyprus was also a Greek territory to be redeemed, and Britain by taking over the island from the Turks, in 1878, would facilitate its transfer to Greece as she had earlier accomplished the union of Ionian Islands. This British generosity, inspired the Greek Cypriot Church leaders in their demand for Enosis, when they welcomed the first British Administrator, Sir Garnet Wolseley in 1878.

When Cyprus was acquired by Britain in 1878 and even many years later, prominent British statesmen and authors were divided about its importance and value for the Empire.

The Cyprus Greek Orthodox Church, encouraged by this British duplicity and hesitations, was the main instigator of Enosis campaign throughout the period of British colonial rule and created conditions of mistrust and animosity among the Greek Cypriot population against both the British and Turkish Cypriots.

The Turkish Community was used by the colonial regime to check the Greek antagonism and the Hellenic nationalism on the one hand, and on the other to guarantee the perpetuation of the Turkish Cypriot support for the maintenance of the colonial rule.

Neither an improved self-government based on Greek Cypriot majority, nor the demand for self-determination, later in the 1950s were relevant for Cyprus due to the bi-communal character of the island. Because, to do justice to both Cypriot peoples, required the application of the right of self-determination separately, for the Turkish and Greek Cypriots; for if it was a right for the Greeks, it was a right also for Turkish Cypriots to determine their own future.

* Consultant to the Office of the President-Turkish Republic of Northern Cyprus, Researcher and Writer.

Had it not been for the effective resistance of the Turkish Cypriot people, the co-partner of the independent republic, to prevent Enosis, and if the Turkish military intervention in 1974 had not taken place in accordance with the Treaty of Guarantee, following the second Coup, Cyprus would now be part of Greece.

HELLENIC IDEA AND ENOSIS

We owe a great debt to the British historian Sir George Hill, who luckily completed his colossal work on Cyprus history before he died. He stated in his fourth volume, edited by Sir Harry Luke, that "*Hardly a year has passed since the occupation (1878), without the 'Hellenic idea' finding expression in some form or other*" and added that "*its symptoms were noticed as early as 1830*".¹

82 years later in 1960, after having been elected the President of the independent Cyprus Republic, Archbishop Makarios declared that "*the struggle of the people of Cyprus will go on*" and that "*the Zurich and London Agreements were a starting point and bastion for further struggles...*". As always, by '*the people of Cyprus*' Makarios meant, of course, the Greek community in Cyprus.

He continued and said:

*... Greek Cypriots must continue to march forward to complete the work begun by the EOKA heroes... The struggle is continuing in a new form and will go on until we achieve our goal.*²

And he stated openly to *Unsi Suomi* of Stockholm, on 5 September 1963 that:

It is true that the goal of our struggle is to unite Cyprus with Greece.

Makarios had never deviated from that 'national goal' on which he took an oath on the occasion of his enthronement as Archbishop, on 20 October 1950:

I take the holy oath that I shall work for the birth of our national freedom and shall never waiver from our policy of uniting Cyprus with mother Greece.

The oath of the members of 'the fighting committee for ENOSIS' on 7 March 1955, which included Makarios and Grivas, was a vow "*to keep secret everything regarding the union of Cyprus with Greece*".

These well-known statements and oaths, among many others, prove

clearly that the *Enosis* aspiration had been the main goal of the Greeks in Cyprus, not only during the 82 years of British Colonial period, but even after the realization of the independent Cyprus Republic.

MEGALI IDEA

Let us consider briefly the meaning and origins of *Enosis* before trying to define how this movement affected the political and social life of Cyprus during the British Colonial Rule.

According to Kyriakos C. Markides, "*Enosis was a manifestation of an Pan-Hellenic Ideology that arose in 1453, the very year Constantinople fell to the Turks.*"

That ideology was based on the 'Great Idea' (Megali Idea) which was a dream shared by Greeks that some day the Byzantine empire would be restored and be united into a Greater Greece.

Because the Greeks of Cyprus had absorbed this Pan-Hellenic ideology and have considered themselves historically and culturally, to be Greeks, in some much wider sense than that merely of Greek-speaking Cypriots, the 'Great Idea' has had an immense appeal.

"Thus", says Kyriakides, "*when the church fathers called on the Cypriots to fight for union with Greece, it did not require much effort, to heat up emotions. It was the interplay of cultural-ideological factors with the structural strains of Colonialism that gave birth to Enosis as a social movement*".³

While negotiating the Treaty of Sevres in 1920 which aimed at partitioning not only the remaining parts of the Ottoman Empire but the Turkish homeland, Anatolia, as well, the Greek Prime Minister Eleftherios Venizelos stated his belief in the necessity of building up a greater Greek state "*of the two continents and the five seas*" to cover all the Greek-speaking territories including Cyprus.

According to Zenon Stavrinides, "*During the heyday of the 'Great Idea'*" the Greeks developed a conception of their national identity which included the following:

- a) Present-day Greeks are the descendants of the Hellenic Heroes and the Greek-speaking Christians of Byzantium. They are rightful heirs of that distinguished civilization and language.
- b) The Greek nation is much larger than the modern Greek state
- c) It is the patriotic duty of all 'true' Greeks to work for the liberation

of all historically Greek lands, now inhabited by Greeks under foreign rule.

Thus to be a *'true'* Greek, one would have to conceive of oneself as a member of a great nation and further to believe that this national state must grow steadily until it encompass the whole of the ancient and Byzantine Hellenic world.

... Greek children at schools were taught modern history as a record of the gradual fulfillment of national aspirations, mainly by fighting against Ottoman Turks.

... So by a combination of various historical factors, state controlled education, propaganda and political demagogy, Greek nationalism and patriotism came to mean, pride in being a member of a superior nation, belief in the necessity of extending the boundaries of the Greek state to include all historical lands.⁴

Another Greek author, Stephen G. Xydis quotes the well-known passage from Greek premier John Kolettis who described the essence of the Megali Idea in a speech delivered in January 1844 as follows:

The Kingdom of Greece is not Greece; it is only a part, the smallest and poorest of Greece. A Greek is not only he who lives in the Kingdom but also he who lives in Yannia, or Thessaloniki, or Serres, or Adrianople, or Constantinople, or Trebizond, or Crete, or Samos, or in whatever country is historically Greek, or whoever is of Greek race...

... There are two great centres of Hellenism: Athens and Constantinople; Athens is only capital of the Kingdom.

*Constantinople is the great capital, the city, the joy and hope of Hellenes.*⁵

This wishful thinking which was called the Megali Idea involved considerable fanaticism and has been a peculiarly dangerous source of expansionist adventurism.

Hans Kohn, says that the 'Megali Idea' displayed a tendency to create, *"out of myths of the past and the dreams of the future, an ideal fatherland, closely linked with the past, devoid of any immediate connection with the present and expected to become some time a reality"*.⁶

In other words, like many other European nations emerging in the 19th Century, the Greeks invented an identity for themselves which was self-flattering and inspirational. But unlike the others, the Greek sense of

identity included the problematic belief that the so called *'lost land'* presumed to be theirs historically, should be *'redeemed'*.

During the British Colonial Administration, both the Greek Cypriots and Kingdom of Greece were encouraged by some misguided British politicians and philhellenes to demand the union of Cyprus with Greece, having in mind the handing over by the British government of the Ionian islands to Greece in 1864. A few years later the Greeks were awarded Thessaly and part of Epirus (1881). A Greek revolt against Turkish rule in Crete (1866) was followed by landing Greek forces there in 1897. Crete was finally united with Greece during the Balkan Wars in 1912-1913.

After having gained the Ionian islands, Thessaly and part of Epirus the Greeks were convinced that *"the tragically anachronistic vision of a new Greek empire that would rise, like the phoenix, from the ashes of Ottoman defeat"* would be realised.⁷

According to the Megali Idea, Cyprus was also a Greek territory to be redeemed, and Britain by taking over the island from the Turks, in 1878, would facilitate its transfer to Greece as she had earlier accomplished the union of Ionian islands. This British generosity, inspired the Greek Cypriot Church leaders in their demand for Enosis, when they welcomed the first British Administrator, Sir Garnet Wolseley in 1878.

A FEW REMARKS ABOUT THE TURKISH RULE OF 308 YEARS

Before we move on to examine 'the British Colonial experience' we must recall some relevant characteristics of the Turkish Rule in order to judge fairly and understand better the British attitude and policy concerning Cyprus.

Turkish Rule in every part of the Ottoman Empire was based on, redundant, the 'Millet' system, which considered each religious community within the Empire as a separate 'millet' (nation) and granted them autonomy in their communal affairs. The main purpose of this system was to promote harmony among the many different religious communities within the Empire and maintain a good balance between them and *vis-à-vis* the ruling power, by winning their hearts. This policy of leniency and tolerance towards the different peoples under Turkish Rule had been a success and for centuries the Empire had witnessed little resentment from its various Christian subjects.

In Cyprus it was the same policy of leniency and great tolerance to the Greek Orthodox Cypriot people, the abolition of Latin serfdom, the freedom of worship, the rights of re-ownership of properties, re-opening of

Orthodox Churches and the recognition of the Greek Archbishop as the head (*Ethnarch*) of his community and similar privileges, that helped and encouraged the Greek Cypriot community to get organized so as to revive and develop their prosperity and become both economically and numerically the strongest, wealthiest people of the island.

When Britain took over the administration of the island as a result of the 1878 Anglo-Turkish Convention, the Greek Cypriots were in a position of sharing power with the Turks.

According to Sir Harry Luke, "*The Archbishop of Cyprus, whose office had been created by the Turks after lying dormant for three hundred years, secured in the 17th and 18th centuries the supreme power and authority over the island, and at one period wielded influence greater than that of the Turkish Pasha himself*".⁸

Hepworth Dixon, one of the first British officials who arrived in Cyprus in 1878 with Sir Garnet Wolseley, the first British High Commissioner, was so impressed with the 'Dual System' and the balanced Turkish administration that in his book about Cyprus he says, "*on one side of this dual system was the Pasha (the Governor) of Cyprus ruling from the Konak in Nicosia, while on the other there was the Archbishop of St John's Cathedral. For the sake of peace and order, Konak and Cathedral came to terms. This was achieved not by articles or treaties but by consent*".⁹

This also explains why there wasn't any intercommunal strife or clashes during the 308 years of the Turkish period.

It is necessary to recall these facts about the Turkish period, because when someone ventures to talk about the 'British Colonial experience', this briefing will help us in understanding better the difficulties the British were confronted with and why the colonial policy failed to achieve either a working autonomy or the required control over the Orthodox Church. In particular, it will help us to understand the emergence of extreme Greek nationalism, agitation and fanaticism, which caused so much trouble: intercommunal fighting, hatred, mistrust bloodshed, and instability.

BRITISH ATTITUDE AND POLICY

When Cyprus was acquired by Britain in 1878 and even many years later, prominent British statesmen and authors were divided about its importance and value for the Empire.

Disraeli described Cyprus to Queen Victoria as 'the key to Western Asia' and after the conclusion of the Cyprus convention, he stated that 'in taking Cyprus, the movement is not Mediterranean; it is Indian', thus

emphasizing the strategic importance of Cyprus for British Empire.¹⁰

However, there were military experts, as well as statesmen such as Mr. Gladstone, who disputed the value of Cyprus, and described the convention as an 'insane covenant' and as an 'act of duplicity'. But when he assumed political responsibility, as the Prime Minister, a few years later, Gladstone refused to surrender the island to Greece and declared that his Government had not advised anything like that. 'nor indeed entertained the subject'.¹¹

Although, according to the Covenant, Cyprus was part of the Turkish Empire, British indifference to this reality and their attempt to change the well-established and respected system of Turkish administration, encouraged the Greek Cypriot leaders to think that Cyprus would not be returned to Turkey at all, and therefore the demand for union with Greece would be a justified case.

Britain took over the administration of Cyprus under the terms of the Anglo-Turkish Convention temporarily, but acted as if the island's sovereignty was transferred to Her Majesty's Government.

Greek Cypriot nationalists made much use, both of this British attitude and of statements by British political leaders favorable to *Enosis*, such as Gladstone, Edward Grey, Ramsay MacDonald, Lloyd George, Sydney Webb, Aneurin Bevan, Barbara Castle and many others...

As a matter of fact British policy until the unilateral declaration that annexed Cyprus to the British Empire in 1914, had been that the possession of the island was 'temporary and provisional' but "*the strength of philhellene sentiment and the expectation that sooner or later a British government would yield to the pressure for Cyprus to be handed over to Greece had a similar inhibiting effect both before and after annexation*".¹²

John Reddaway, who served in the island as the Administration Secretary in 1950s, commenting on this point says that "*the result was that for most of the period of British Rule there was in a sense no British policy for Cyprus at all.*"

The only persisting imperative which dictated British actions and conduct was the island's importance for imperial defence. This had been the main concern of Britain and the other imperatives, such as the promotion of political, economic and social development in the island had been of secondary considerations.

The British insistence to keep sovereign bases on the island even after its 'independence' was achieved, and the continued retention of two British Bases under full British sovereignty, proved how right Disraeli had been about the strategic value of Cyprus.

Even a few years before Cyprus' independence, the British Prime Minister Anthony Eden declared:

*No Cyprus, no certain facilities to protect our supply of oil. No oil, unemployment and hunger in Britain. It is as simple as that.*¹³

FALSE HOPES ENCOURAGED

The above mentioned British statesmen, and the British philhellenes in Parliament and some of the members of the British press consistently encouraged the campaign for Enosis. They advocated the Greek case that Cyprus was entitled to be annexed to Greece and even Archbishops of Canterbury occasionally supported this claim.

Regretfully, H.M. Government did not hesitate to violate the Convention of 1878 by ruling Cyprus as a colony from the start. The fact that Cyprus was under Ottoman Sovereignty was used only as an excuse by Britain, in order to avoid meeting Greek Cypriot demands for Enosis.

It may be instructive to consider a few examples of British violations of the Anglo-Turkish Convention:

For instance:

- a) Britain acted as if it was the sovereign power and by the issue of an Order in Council on September 14, 1878 which made no reference to the Porte (Turkish Government) treated Cyprus like Malta which was a British Colony.
- b) Although the absolute sovereignty of the Sultan was not disputed, the application of certain privileges granted by capitulations or treaties were denied and some of the consuls who were accredited to the Turkish Government had to seek recognition from the British Government.
- c) The first British High Commissioner Sir Garnet Wolseley took action to prevent the sale of the Sultan's private property, claiming that it was irregularly purchased.

Despite the explanation made by Mr. Layard, the British Ambassador in Istanbul, that the Sultan's purchase of property in the Paphos district was legal, because the purchase was concluded before Cyprus was handed over to Britain, Wolseley insisted on his unreasonable stand.

- d) The appointments to the high offices of Moslem institutions were preserved for the Turkish Government. However, when the position of Chief Kadı fell vacant, Wolseley, refused to accept

the person nominated by the Grand Vezir. (*The Turkish head of the Government*).

A similar question had to be settled when the Sheikhu-Islam wanted to appoint a Kadı to Famagusta. H.M. Government informed the Porte that Turkish Government would no longer have any such right in Cyprus.

- e) Britain had violated the convention also by allowing Greek officers to come to Cyprus and purchase mules at the time of Greek mobilization and preparation for war against Turkey in 1880. This action started a wave of nationalistic enthusiasm among Greek Cypriots who volunteered to join the war against Turkey.

As a matter of fact, 150 of these Greeks, who were still Ottoman subjects were allowed by the British colonial administration to go as volunteers together with purchased and freely contributed mules.

According to Hill, "*what is extraordinary, about the whole affair is that the government, in the face of these demonstrations of hostility to Turkey by Ottoman subjects, maintained an attitude of complete indifference. No measures were taken to restrain the effusions of the people in public demonstrations or articles in the press.*"¹⁴

When Greece started the 'Thirty Day War' against Turkey in 1897, more Greek Cypriot volunteers were allowed to join the Greek army. The then British High Commissioner, Sir Walter Sendall, who was a sympathizer with Hellenic aspirations, took no steps to prevent their going despite the 'Neutrality Order of 1881'.

- f) The transfer of the direction of the affairs of Cyprus from the Foreign Office to the control of the Colonial Office on December 1880, was rightly interpreted as an actual sign of British intention to rule the island not as an Ottoman land but as a colony.

Since then, wrote Hill, '*it has always been administered as a Crown Colony, although it was, until 1914, recognized as being a part of the Ottoman Empire, nevertheless its formal erection into a Crown Colony was delayed until 1925*'.¹⁵

The paradoxical and politically indecent attitude of British colonialism, defying the terms of the Cyprus Convention even in the early years of British rule, as if Cyprus was a Crown Colony, encouraged the Greek Cypriot Church and leaders to assume that Britain would one day concede the island to Greece as has been the case for the Ionian Islands.

The Cyprus Greek Orthodox Church, encouraged by this British

duplicity and hesitations, was the main instigator of Enosis campaign throughout the period of British colonial rule and created conditions of mistrust and animosity among the Greek Cypriot population against both the British and Turkish Cypriots.

UPSETTING THE PRINCIPLE OF EQUALITY

The first Legislative Council in Cyprus, established in 1878, was similar to the Turkish 'Meclis-i İdare' (*Administrative Assembly*) which provided equality for both communities. This equality was applied also for the appointments of judges.

When Greeks complained and demanded that representation of both communities should be decided according to their respective numbers, Britain accepted this argument and made the mistake of upsetting the equality which was so vital for a balanced and amicable relationship among both communities.

The British introduction of a new element called the 'Casting Vote' had been the 'Sword of Democles'. It was used by the British when the Turkish representatives voted with Ex-Officio members and thus equaled the Greek votes. And as long as the Greeks agitated for Enosis the Turks had no alternative but to vote with the British.

When in 1882 the British Government changed the constitution and laid down the functions of the new Legislative Council which was to consist of 9 Greek and 3 Turkish Cypriot elected members against 6 British Officials as Ex-Officio members, Esseid Ahmet Asım Efendi, the Müfti, wrote to Lord Kimberley, the Colonial Secretary complaining that "*By this arrangement our ancient and present privileges shall be trodden under foot.*"

... We reject most positively the proposed system... And inform your eminence that we shall not abstain, in the least, from exerting ourselves to the utmost of our ability through persistent application to superior authorities for a remedy in the matter.

The Turks of Cyprus rightly thought that the British Government was ruling Cyprus temporarily on behalf of the Ottoman Sultan and the 'superior authority' was the Turkish Government who would have the final say on any changes in their status. Therefore they informed the 'Sublime Porte' about the new constitution imposed by Britain and asked for remedy.

A further memorial from the Turkish Cypriots leaders sent to Lord Kimberley in April 1882 contained the following points:

- The number of the elected Greek and Turkish members has been inserted without a contemplation of serious consequences which it involves and without a sense of justice.
- We are able to substantiate by many proofs that during the long period of our rule we supported good will and justice, holding all classes on an Equal Footing in our proceedings without distinction of creed or faith.
- We willingly submitted to H.M.'s Rule and took refuge under the equitableness and graciousness of British Government, without paying any attention and without attaching the least importance to the constant incitement and instigation's of our Christian Compatriots.
- We have zealously applied ourselves to the speedy observance and carrying out all the orders and inhibitions of the British Government.
- While we expected to be rewarded for our zealous services, it is proposed that the Greek community whose thoughts and intentions of oppressing and vexing us are made manifest and whose endless cries of Enosis are still echoing, should all at once be granted a privilege for which they claim no grounds.
- The proposed concession, is nevertheless a very great one. Even the Moslem inhabitants of Her Majesty's Indian possessions, who constitute 40-50 millions of the population, do not enjoy a similar franchise.
- The west region of Anatolia is full of Moslems and its Christian Inhabitants constitute a very small minority, but nevertheless they are, up to the present, allowed an equal representation.
Nicosia, the most advanced and richest town of the island, contains a majority
of Mohammedans over Christians.
- We once more repeat that the proposed proportional representation in the Legislative Council, is in every respect detrimental to our rights and destructive to the safety we now enjoy.
- If the franchise in question, which is incompatible with local requirements is enforced, that will absolutely compel us all to leave the island for some other place.¹⁶

Meanwhile the Turkish ambassador in London, Musurus Pasha (*a Greek by origin*) conveyed to the Foreign Office, on 6 April 1882, the telegraph from the Turkish Government protesting the proposed composition of the Legislative Assembly, emphasizing the fact that within Turkish Empire Christians, even where they are in minority, are represented equally in assemblies (*Divans*) of this kind.

The British Official reply, dated 22 April, was that, "*H.M. government cannot admit the right to the Porte to intervene as to the manner in which Her Majesty may think fit to regulate the mode of administering the island.*"

And that was that... Although similar complaints protests were repeated later, on several occasions, on the same grounds by the Turkish side, Britain paid no attention at all, and ruled the island as it pleased her.

Another cause of complaint was about Greek Cypriots' arrogant behavior towards Turkish Cypriots.

Several representations were made by Turkey, drawing H.M. Government's attention to the Enosis agitation and insults by Greeks. The Christians were very menacing and Turkey pointed out that Turks in Cyprus feared that there will be attacks upon them.

The Grand Vezir Said Pasha asked the British Ambassador Philip Corrie, on 9 May 1895, to convey to London that many Moslems in the island were in consequence obliged to leave the island.

The British High Commissioner W.J. Sendall, when informed about this representation, sent a letter to Philip Corrie, saying "Although there had been a good deal of political tension of late, between Christians and Moslems in Cyprus, nothing occurred to justify the apprehension of any serious collision between the two races."

The Turkish Cypriot leaders who threatened not to participate in the Legislative Council unless the equal representation was reinstated, did not realize their threat and thus this well established principle was not applied. Hill, quoted *The Times* which commented: "*if the Turks refused (as they threatened) to serve on the Legislative Council, the Government would be in a perpetual minority, for the 3 Turks with the 6 Officials were meant to counterbalance the 9 Greeks*".

Thus the Turks were left in a position of no other choice but to support the British.

This dependence on the British which was imposed upon the Turkish Community was used by the colonial regime to check the Greek antagonism and the Hellenic nationalism on the one hand, and on the other to guarantee the perpetuation of the Turkish Cypriot support for the maintenance of the colonial rule.

WHY NOT AUTONOMY?

Lord Radcliffe, the constitutional commissioner who worked on a new constitutional proposal, in his report of December 1956 observed that *"It is a curiosity of history that their (the Cypriots') political development has remained comparatively immature"*.¹⁷

John Reddaway, the Colonial Secretary in 1950s, who by marriage to a Greek Cypriot lady was regarded as a Pro-Greek, and had acquired a command of Greek, justifies the lack of political and constitutional development during British Rule on the ground that the well intended advocates of constitutional improvement *"never succeeded in showing how constitutional progress could be started in Cyprus in the face of a boycott by the Church and Greek Cypriot politicians, nor how it could lead to a satisfactory conclusion in view of the diametrically opposed wishes of the Greek and Turkish Cypriots"*.

Mr. Reddaway goes on to elaborate his point and adds: *"The people of the island passionately belived themselves to be Greeks and Turks and to them the issue of overriding importance was that of sovereignty and the final status of the island. Self-Government was irrelevant except, in so far as it could be exploited either to promote or to obstruct Enosis"*.¹⁸

In other words, during the British period, the Cypriots-Turks as well as Greeks-did not aspire to a sovereignty of their own. For them the question was: when the British go which regional power will take over the island, Greece or Turkey?

The theory of 'Cypriotness' has been an illusion, at best only a theory which some people thought corresponded to the facts. The Greeks and the Turks of Cyprus had never accepted to identify themselves as part of an imagined 'Cypriot Nation' which actually never existed during Cyprus' long history.

The natural result of the opposed views of the two main peoples of Cyprus was, for quite different reasons, a strong suspicion by both communities towards any British efforts to improve the constitutional situation of the island. The Greek Cypriot leadership persuaded itself that any proposals for Self-Rule which would not lead to Enosis was a British trap designed to dissuade them from their attachment to mother Greece. On the other hand, Turkish Cypriots were suspicious about any Self-Rule, because they feared that it would end in transferring power on the Greeks and, consequently, in bringing about Enosis.

Thus it seems that one of the main impediments to the establishment of a proper autonomy in Cyprus had been the existence of two distinct communities and their different concerns.

Neither an improved self-government based on Greek Cypriot majority, nor the demand for self-determination, later in the 1950s were relevant for Cyprus due to the bi-communal character of the island. Because, to do justice to both Cypriot peoples, required the application of the right of self-determination separately, for the Turkish and Greek Cypriots; for if it was a right for the Greeks, it was a right also for Turkish Cypriots to determine their own future.

FAILURE OF EVEN THE PRELIMINARY STEPS FOR SELF-RULE

The set up of the Legislative Assembly, was based on a 'balanced' system which provided a casting vote for the British Administrators when vote cast were equal. This was guaranteed on almost all issues when Turkish Cypriot elected members voted together with the ex-officio members, who were all British Colonial Officials. As the Turkish-British combined votes were equal to the elected Greek Cypriot members, by using the Casting Vote, the British High Commissioner or Governor could impose the imperial will over the elected Greek representatives.

When, on those rare occasions, Turkish Cypriot members of the Assembly voted with the Greek members and defeated the government's bill and thus the British administrator was not able to use his casting vote, the British could still overrule the Assembly's will by introducing 'Orders in Council' issued by the High Commissioner and thus enforce the application of the bill rejected by the Legislative Assembly.

Robert Stephens says: "*This power pattern, became a permanent feature of the administration of Cyprus... It became a source of intense frustration to the Greek Cypriots and served to widen the gulf, politically between them and the Turkish Cypriots. Britain believed that the sole aim of her Greek subjects in Cyprus was the replacement of British by Greek Rule in the form of union with Greece. It was not surprising, therefore, that a longstanding alliance developed between British officials and Turkish Cypriots to prevent Enosis*".¹⁹

The most striking of the very rare Turkish-Greek collaborations in the Assembly was on the issue of Turkish Tribute, demanding its payment to be made directly from the British Treasury; another such occasion was the rejection of the 1927 budget and the government's bill increasing taxes and customs duties in 1931.

Following the October 1931 uprising of the Greek Cypriots, the Colonial Government abolished the Legislative Council by Letter patent dated 12

November 1931 and the sole power to legislate was given to the Governor.²⁰

From then onwards, Government business was carried by the Governor with the assistance of a nominated 'Advisory Council'. There was not any elected representation in any legislative or executive organ during the remaining colonial period of 29 years and Cyprus was ruled almost single handed by the British Governors and Officials.

EFFORTS TO INTRODUCE A 'PROGRESSIVE REGIME'

The failure to establish Self-Government had disastrous long-term consequences for Cyprus and has been second only to the Enosis movement as a basic cause of the present division.

The early attempts to make even a very restricted constitution work repeatedly came up against the obstructiveness of the Greek Cypriot nationalists sponsored by the Church.

The British were eager to establish self-rule without handing over the key functions related to their main and vital interests which they wanted to be preserved.

In 1930's the critical situation created by the dictatorial regimes of Nazism and Fascism and the establishment of dictatorship in Greece by General Metaxas in 1936 encouraged a trend in favour of a movement for Cypriot autonomy within the British Empire: "*Pending the final settlement of the Cyprus question in accordance with the wishes of the people when normality would return to Europe*".²¹

An organization called 'The committee for Cyprus autonomy' was established in London in 1937 by Greek Cypriots which was supported by British sympathisers for the Greek cause in order to encourage self-rule in Cyprus. Ormsby Gore stated in 1973, that the policy adopted by the British Government was to encourage the people to take an interest in the management of their local affairs and to develop representative institutions locally before extending them to the central machinery.²²

Malcolm MacDonald, the Secretary of State for Colonies, said in 1938 the plan was to establish democratic forms of Government in the council and build on that.²³

Later in 1942, it was stated in Parliament that steps were taken to restore municipal elections which took place in 1943.

In 1946, it was announced in Parliament that the British Government proposed to 'Seek opportunities to establish a more liberal and progressive regime in the internal affairs of the island'.²⁴

In 1947, the New Governor Lord Winster, promised a 'more liberal

and progressive regime'.²⁵

Accordingly, a Consultative Assembly of 28 persons was formed to advise the Government on a new constitution based on Self-Rule.

The Archbishop and Greek nationalists boycotted the Consultative Assembly giving as their reason that their sole political aim was union with Greece.

The left wing Greek Cypriots of Nicosia, Limassol, Famagusta and Larnaca as well as PEON's (left wing Greek Trade Union) representative and one Greek Member of the committee of the Co-op Central Bank participated; but later they also were pressurized to boycott the Assembly, protesting the British proposals for restricted Self-Rule and demanding full Self-Government, thus leaving the door open to union with Greece.

Meanwhile Turkish Cypriot representatives who participated, wanted Enosis to be prohibited and their right of effective participation in the government to be guaranteed.

Lord Winster, had to dissolve the Assembly on 7 May 1947, because it was impossible for it to proceed with its task even after the participating left-wing Greek Cypriot members voted against the constitutional proposals and then withdrew.

Thus the efforts of setting up a new constitution which envisaged a Greek Cypriot majority in the Legislative Assembly, but ruled out any proposal for union with Greece, failed.

As they were persistently accused of betraying Enosis, the leftists had no other choice then but to reject any constitutional reforms providing autonomy.

The dissolution of the Consultative Assembly strengthened the Greek Nationalists and the Church. The fervour of 'Nationalism' and the Enosis campaign became so strong towards the end of 1940's that in March 1949 AKEL's leaders publicly admitted that their support for Self-Government was a serious error. Consequently, AKEL and right wing Greek leaders began competing in a race towards Hellenism and Enosis. Thus, both the nationalists and AKELISTS campaigned under the banner of Enosis during the municipal elections of May 1949.

Kyriacos C. Markides says that, when after the Second World War, the British decided to install a more liberal constitution based on the principle of local Self-Rule, the Enosis movement was the most central political issue, as the post-war era signalled the beginning of an uncompromising struggle for Enosis. Any cooperation with the colonial Government was now branded betrayal.

'Enosis and only Enosis' was characterized as a single minded demand and any proposals for reforms were dismissed by the Church as colonial

plots to divert the attention of the population from Enosis.

*Society was polarized between the church and the communists, and Enosis became the key to political supremacy. It became clear that whoever controlled Enosis, ultimately controlled the society.*²⁶

It was the Church which dominated Greek Cypriot politics by exploiting nationalistic feelings; and AKEL, together with its left wing associates, had to accept the supremacy of the Church. The 1950 Enosis plebiscite was followed by the outright rejection of new constitutional proposals including the Radcliffe and Macmillan plans by both the right and left wing Greek Cypriots, because they feared that self-rule would eventually lead to independence instead of Enosis, and consequently some moderate and more realistic leaders might emerge who might stick to independence instead.

In fact, in 1967, Makarios put his signature to a joint declaration in Athens that he would not sign any new agreement which barred Enosis. Hence the continuation of "the national struggle" to this day.

For the Greek Cypriot side, independence had never been an objective to be realised. The subsequent declarations and acts of the leaders of both Greece and the Greek Cypriots proved, beyond any doubt, that they remained firmly attached to the Enosis cause. The day the 1959-60 Agreements providing an independent bi-communal partnership republic was signed, sinister plans were made by the instruction of Makarios for the destruction of independence in order to create conditions for the achievement of Enosis. The 1963 Coup by Makarios and leading Greek Cypriot leaders against the state, and finally the 1974 Coup masterminded and engineered by Athens were both put into operation for one and only one objective: To unite the island with Greece.

Had it not been for the effective resistance of the Turkish Cypriot people, the co-partner of the independent republic, to prevent Enosis, and if the Turkish military intervention in 1974 had not taken place in accordance with the Treaty of Guarantee, following the second Coup, Cyprus would now be part of Greece.

According to Reddaway, *"the core of the objection to it (independence) is the same as that which later condemned the 1960 constitution. That is, that it obstructed the realisation of Enosis."*²⁷

NOTES AND REFERENCES

1. HILL, Sir George. *A History of Cyprus* Vol IV, Cambridge University Press, 1952, p.496.
2. *In a sermon at Kykko Monastery*, on 15 January 1962.
3. MARKIDES, Kyriakos. *The Rise and Fall of the Cyprus Republic*, Yale University Press, 1977, p.10-11.
4. STAVRINIDES, Zenon. *The Cyprus Conflict And National Statehood*, Nicosia, 1975, p.19.
5. XYDIS, Stephen. *Modern Greek Nationalism*, p.237.
6. KOHEN, Hans. *The Idea of Nationalism; A Study in its Origins and Background*, New York 1961, p.330.
7. HOLDEN, David. *Greece Without Columns, The Making of Modern Greece*, New York, 1972, p.122-124.
8. LUKE, Sir Harry. *Cyprus, A Portrait and an Appreciation*, London, 1975, p.77.
9. DIXON, Hepworth. *British Cyprus (1879)*, p.44.
10. *House of Commons Debates, Hansard Vol 241*, Col. 1773.
11. HILL, op.cit, p.279.
12. REDDAWAY, John. *Burdened With Cyprus, The British Connection*, London, 1986, p.12.
13. Eden's speech at Norwich on 1.6.1956, quoted by REDDAWAY, op.cit., p.11.
14. HILL, op.cit., p.411.
15. HILL, op.cit., p.411.
16. CO. 883-7085, No:2.
17. Cmnd. 42, p.8 para. 13.
18. REDDAWAY, op.cit., p.14-15.
19. STEPHENS, Robert. *Cyprus, A Place of Arms (London 1966)*, pp.107-108.
20. HANSARD, 12 November 1931, Col.255.
21. ALASTOS, Doros. *Cyprus In History, (London 1955)*, p.364.
22. HANSARD, 16 March 1937, col.2882.
23. HANSARD, 14 June 1938, col. 186 and 8 Feb 1939, col.934.
24. HANSARD, 23 October 1946, col. 396.
25. *The Times*, 7 April 1947.

26. MARKIDES, op. cit., p.12-13.

27. REDDAWAY, op. cit., p.19.

ENOSİS, OTONOMİ VE BAĞIMSIZLIK

ÖZET

Enosis, bir gün Bizans İmparatorluğu'nun yeniden kurulacağı ve tüm Yunanlıların Büyük Yunanistan halinde birleşeceği hayaline dayalı Megali İdea (Büyük Ülkü)'den kaynaklanmaktadır. Megali İdea'ya göre Kıbrıs bir Yunan toprağıdır ve 1878'de Kıbrıs'ı Türklere alan Britanya, adayı Yunanistan'a devretme imkânını yaratacaktı.

Kıbrıs'ın İngiliz yönetime geçtiği yıllarda, ileri gelen İngiliz devlet adamları ile yazarları Kıbrıs'ın değeri ve İmparatorluk için önemi konusunda farklı görüşler öne sürdüler.

İngiliz Koloni Yönetimi döneminde Enosis kampanyasının yürütülmesinde Kıbrıs Ortodoks Rum Kilisesi hep ön safta olmuştur.

İngiliz sömürge yönetimi, Rum antagonizmi ile Elen milliyetçiliğini denetlemek ve egemenliğini sürdürebilmek için Kıbrıs Türklerini kullanmıştır.

Kıbrıs'ın iki toplumlu karakteri dolayısı ile ne Kıbrıs Rum çoğunluğuna dayalı gelişmiş bir özerklik, ne de selfdeterminasyon, 1950'lilerin sonunda Kıbrıs'a uygulanamadı. Çünkü bu hak Kıbrıs Rumları kadar Kıbrıs Türkleri için de vardır ve bu hak iki topluma ayrı olarak uygulanmak durumunda idi.

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ortağı olan Kıbrıs Türk halkının etkili direnişi ve Garanti Antlaşması'ndan kaynaklanan 1974 Türk askerî müdahalesi olmasaydı, Kıbrıs, şimdi Yunanistan'ın bir parçası olacaktı.

YAZARLARA DUYURU

1. Dergimizde yayımlanacak yazılar Türkçe veya İngilizce olabilir ve üç kopya halinde aşağıdaki adrese gönderilir:

İsmail Bozkurt
Kıbrıs Araştırmaları Merkezi
Doğu Akdeniz Üniversitesi
Gazi Mağusa
Mersin 10 - Turkey.

2. a) Dergiye gönderilen yazılar, başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır. Yazılar yayımlanmak üzere kabul edildiği takdirde, Kıbrıs Araştırmaları Dergisi bütün yayın haklarına sahip olur.

b) Gönderilen yazılar yayımlansın ya ya yayımlanmasın geri verilmez.

c) Yazılardaki düşünce, görüş, varsayım, tez ya da savlar yazarlarına aittir. Doğu Akdeniz Üniversitesi ile Kıbrıs Araştırmaları Merkezi'ni bağlamaz.

d) Yazılar, kaynak gösterilerek (Yazar, başlık, cilt, sayı, yıl ile Dergi'nin, Merkez'in ve Üniversite'nin adları) aktarılabilir.

3. Yazılar kâğıdın bir yüzüne çift aralıklı yazılmalıdır. Başlıklar ve alt başlıklar kısa olmalıdır. Notlar, kaynaklar, tablolar ve şekiller ayrı sayfalara yazılmalıdır. Yazının ilk sayfasında şu bilgiler olmalıdır: (i) yazının başlığı; (ii) yazar(lar)'ın bağlı buldukları kuruluşlar; (iii) en çok 100 kelimelik Türkçe özet; (iv) en çok 150 kelimelik İngilizce özet; (v) varsa, yazar(lar)ın yardımlarını gördüğü kişi ve/veya kurumlara teşekkür. Aynı sayfadaki bir dipnotta, iletişim kurulacak yazarın adı, kurumu belirtilmelidir.

4. Tablo ve figürlere başlık ve sıra numarası verilmeli, başlıklar tablo ve figürlerin üzerinde yer almalı, kaynaklar ve figürlerle ilgili notlar ise alta yazılmalıdır. Denklemlere sıra numarası verilmelidir. Sıra numarası parantez içinde ve sayfanın sağ tarafında yer almalıdır. Denklemlerin türetilişi kısa olarak gösteriliyorsa, hakemlere verilmek üzere türetme işlemi bütün basamaklarıyla ayrı bir sayfada gösterilmelidir.

Yazılarda dipnotlarına yer vermektense olabildiğine kaçınılması ve burada söyleneceklerin metin içine yedirilmesi yeğlenmelidir. Zorunlu olarak verilecek dipnotlarla kaynakların numaralanması ve ayrı bir sayfada "Notlar" veya "Notlar ve Kaynaklar" başlığı altında toplanması gereklidir.

Dipnotlar az sayıda ise, sayfa altında da verilebilir. Gönderme yapılan dergi ve derlemelerdeki makalelerin sayfa numaraları kesinlikle belirtilmelidir

Kaynaklarda aşağıda örneklenen biçim kurallarına uyulmalıdır:

■ Kitaplar

Yazarın Soyadı (büyük harflerle), Adı. Kitabın Adı, Yayımlandığı Kent, Yayınevi Tarihi, (Eğer ilk baskı değilse önce ilk baskı tarihi ve parantez içinde kullanılan nüshanın baskı tarihi)

■ Dergiler:

Yazarın Soyadı (büyük harflerle), Adı. Yazının Başlığı, Derginin Adı, Derginin Cildi/sayısı, Yayımlandığı Kent, Yayınevi, Tarihi. Sayfa numarası her iki halde de en sonda verilir.

Aynı kaynak ikinci kez verildiği zaman, yazarın soyadı ve a.g.e. (kitap için) veya a.g.m. (yazı için) ile sayfa numarası (gerekirse), İngilizce olarak da ibid sözcüğü yazılır.

6. Yazıların bir kopyasının bilgisayar dosyası şeklinde gönderilmesi tercih edilmektedir. Dosya tercihen DOS formatında, 5.25" veya 3.5" diskete kopya edilmelidir. Disketteki dosya ile yazının aynı olması gerekmektedir. Disket ile birlikte kullanılan yazının programı, bilgisayar ismi ve dosya ismi gönderilmelidir.
7. Bu duyuruda belirtilen kurallara uymayan yazılar, gerekli düzeltmelerin yapılması için yazar(lar)a geri gönderilebilir.

ABONELİK KOŞULLARI:

Kıbrıs Araştırmaları Dergisi, yılda dört kez yayımlanır. Abonelik koşulları için "Yazarlara Duyuru"nun 1 inci maddesinde sözü edilen adres ya da (392) 366 1999 ve (392) 366 6588 No.lu telefonlar veya (392) 366 1604 No.lu faks aracılığı ile Kıbrıs Araştırmaları Merkezi'ne başvurulmalıdır.

NOTICE TO CONTRIBUTORS

1. Papers either in English or Turkish are accepted. Papers for publication should be send in triplicate to:

İsmail Bozkurt
Centre For Cypriot Studies
Eastern Mediterranean University
Gazi Mağusa
Mersin 10 Turkey.

2. a) Submission of a paper will be held to imply that it contains original unpublished work and is not been submitted for publication elsewhere. Upon acceptance of an article, author(s) will be asked to transfer copyright of the article to Journal For Cypriot Studies.

b) Manuscripts submitted to the Journal For Cypriot Studies will not be returned, regardless whether or not they are accepted for publication.

c) All of the ideas, views, thoughts and theories published in the Journal For Cypriot Studies are the sole responsibility of the authors and do not reflect the views, beliefs or policies of Eastern Mediterranean University or The Centre For Cypriot Studies.

d) Articles published in the Journal For Cypriot Studies may be cited as references, provided full bibliographical credit is given as listed: Author, title, names of the Journal, Centre and University; issue; volume; year.

3. Manuscripts should be typed double spaced on one side of the paper. Titles and subtitles should be short. Notes, references, tables and figures should be printed on separate pages. The first page should include (i) the title of the manuscript; (ii) the name of the author(s); (iii) institutional affiliation(s) of the author(s); (iv) an abstract of not more than 100 words; and (v) acknowledgments, if any. A footnote on the same sheet should give the name and address of the corresponding author.

4. Tables and figures should be numbered consecutively and titled. The number and title should appear at the top; the sources and notes about figures at the bottom. Equations should be numbered consequently. Equation numbers should appear in parentheses at the right margin. In cases where the derivation of formulae has been abbreviated, it is of great help to the referees if the full derivation can be presented on a separate sheet (not to be published). Footnotes should only be used if absolutely essential. Footnote and references should be numbered and typed on a separate page under the heading "Notes" or "Notes and

References". If the footnotes are not too much, maybe shown underneath of the page(s). Ensure that the page numbers for periodicals and collections are included.

5. References should appear follows:

■ Books

Surname(s) of Author(s) in block letters, Name(s) of Author(s).
The name of the Book, Place, Press, Year.

■ Periodicals

Surname(s) of Author(s) in block letters, Names(s) of Author(s).
The Title of Manuscript, Name of Periodical, Number of Periodical,
Place: Press, Date.

The page number(s) should appear at the end.

If any reference should appear once again, only the surname of the author, the word *ibid* and the page number(s) (if necessary) should be cited.

6. Submission of accepted papers as electronic manuscripts is encouraged. The preferred storage medium is 5.25 or 3.5 inch disk in DOS format. Authors are requested to make absolutely sure that the files on the disk and the printout are identical. Please specify the software and hardware used as well as the title of the file to be processed.
7. Any manuscript which does not conform to the above instructions may be returned for the necessary revision before publication.

CONDITIONS OF SUBSCRIPTION

Journal for Cypriot Studies is published in one volume for four issues per year. For subscription please apply to the address mentioned on page (1) or telephone No.'s (392) 366 6588, (392) 366 1999, fax No. (392) 366 1604.